

Vývoj celního informačního systému po vstupu Slovenska do EU

Bc. Tibor Vojtko

Diplomová práce
2007

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav managementu

akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tibor VOJTKO**

Studijní program: **N 6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management a marketing**

Téma práce: **Vývoj celního informačního systému po vstupu Slovenska do EU**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Zpracujte literární rešerši v oblasti podnikových informačních systémů.
- Charakterizujte specifika celního informačního systému.

II. Praktická část

- Charakterizujte postavení celní správy mezi orgány státní správy Slovenské republiky.
- Analyzujte současný stav celního informačního systému a zpracování informací.
- Vypracujte projekt inovace celního informačního systému.

Závěr

Rozsah práce: **70 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. BASL, J. Podnikové informační systémy. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0214-2.
2. ROSENAU, M., D. Řízení projektů. Praha: Computer Press, 2000. ISBN 80-722-6218-1.
3. SODOMKA, P. Informační systémy v podnikové praxi. Praha: Computer Press, 2006. ISBN 80-251-1200-4.
4. TVRDÍKOVÁ, M. Zavádění a inovace informačních systémů ve firmách, Praha: Grada Publishing, 2000. ISBN 80-7169-703-6.
5. VOŘÍŠEK, J.: Strategické řízení informačního systému a systémová integrace. Praha: Management Press, 1999. ISBN 80-85943-40-9.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jaromír Habáň**
Ústav managementu výroby – průmyslového inženýrství
Datum zadání diplomové práce: **9. března 2007**
Termín odevzdání diplomové práce: **4. května 2007**

Ve Zlíně dne 9. března 2007

doc. PhDr. Václav Nováček, CSc.
děkan

Ing. Pavla Staňková, Ph.D.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá problematikou vývoje celního informačního systému po vstupu Slovenska do EU. V první části je zpracovaná literární rešerše o podnikových informačních systémech, která dává obecný přehled o informačních systémech užívaných v podnicích a organizacích v různých oborech hospodářské činnosti. Dále jsou v této části práce popsány jednotlivé subsystémy celního informačního systému a procesy, které probíhají v rámci celní správy a které vyplývají z kompetencí celních orgánů. Účelem celního informačního systému je automatizace těchto procesů.

V druhé části práce je popsán současný stav celního informačního systému a na základě této analýzy je vypracován projekt inovace tohoto systému. Projekt vychází ze strategie Evropské unie pro oblast celnictví, která je závazná pro všechny členské státy.

Klíčová slova: celní informační systém, celní řízení, celní správa, clo, daně, data, databáze, funkce, funkcionalita, informace, informační systém, podniková informatika, projekt, řízení procesů, řízení projektu, správa spotřebních daní, statistika zahraničního obchodu.

ABSTRACT

This diploma work deals with the matters in the area of development of customs information system after the accession of the Slovak Republic to the EU. In the first part of this work is introduced the literature retrieval, which presents the general review about information systems used in enterprises and in organizations in the various departments of economic activity. Further, particular subsystems of customs information system are described in this part as well as processes, which are performed within customs administration and which result from competencies of customs authorities.

In the second part of this work is described the current state of customs information system, and on the basis of this analyze, the project of its innovation is proposed. This project results from the EU strategy in the area of customs, which binding for every member state.

Keywords: customs administration, customs duty, customs clearance, customs information system, data, database, excise duties administration, foreign trade statistics, function, functionality, informatics of enterprises, information, information system, management of processes, management of project, project, taxes.

Motto:

„Informačný manažment musí uvažovať o tom, ako ľudia používajú informácie a nie ako používajú stroje.“

Prof. Davenport

Pod'akovanie:

Toto pod'akovanie patrí v prvom rade mojej rodine, ale aj všetkým pedagógom, kolegom a vedeniu Colného riaditeľstva Slovenskej republiky za to, že prispeli k tomu, aby som mohol absolvovať štúdium na Univerzite Tomáše Bati ve Zlíně.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČASŤ	11
1 PODNIKOVÉ INFORMAČNÉ SYSTÉMY	12
1.1 VYMEDZENIE POJMU „INFORMÁCIA“	12
1.2 PODNIKOVÁ INFORMATIKA	14
1.2.1 Obsah a zdroje podnikovej informatiky	14
1.2.1.1 Ľudia	14
1.2.1.2 Dáta, dátové zdroje	16
1.2.1.3 Funkcie, funkcionalita	17
1.2.1.4 Procesy v podnikovej informatike	18
1.2.2 ERP – plánovanie podnikových zdrojov	18
1.2.3 Business Intelligence	19
1.2.3.1 Manažérsky informačný systém	20
1.2.4 CRM – riadenie vzťahov k zákazníkom	21
1.2.5 Zásady budovania podnikového informačného systému	22
2 COLNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM	24
2.1 CIS AKO ŠPECIFICKÝ PRÍPAD PODNIKOVÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU	24
2.1.1 Subsystemy CIS a ich vzťah k vonkajšiemu prostrediu	25
2.1.1.1 Subsystemy na riadenie procesov	25
2.1.1.2 Subsystemy prierezového charakteru	26
2.2 PROCESY V RÁMCI SLUŽOBNÝCH ČINNOSTÍ COLNÝCH ORGÁNOV	27
2.2.1 Colné konanie – dovoz	28
2.2.2 Colné konanie – vývoz	30
2.2.3 Colné konanie – tranzit	31
2.2.3.1 Úkony na colnom úrade odoslania	32
2.2.3.2 Úkony na colnom úrade určenia	32
2.2.3.3 Elektronické colné konanie v rámci režimu tranzit	33
2.2.4 Proces výmeru a výberu cla a daní (príjmový cyklus štátneho rozpočtu)	33
2.2.4.1 Vývoj colných príjmov v rokoch 2003 až 2006	34
2.2.5 Zber štatistických údajov	34
2.2.5.1 EXTRASTAT	34
2.2.5.2 INTRASTAT	35
2.2.5.3 Praktické vyžitie procesu zberu štatistických údajov	35
2.2.6 Správa spotrebných daní	36
2.2.6.1 Registrácia subjektov	36
2.2.6.2 Daňový sklad	37
2.2.6.3 Oprávnený príjemca	37
2.2.6.4 Užívateľský podnik	37
2.2.6.5 Preprava tovaru podliehajúceho SPD v pozastavení dane	37

II	PRAKTICKÁ ČASŤ	38
3	POSTAVENIE COLNEJ SPRÁVY MEDZI ORGÁNMI ŠTÁTNEJ SPRÁVY	39
3.1	HISTÓRIA COLNÍCTVA NA ÚZEMÍ SLOVENSKA	39
3.1.1	Od počiatkov cez tridsiatkový systém po koniec 19. storočia	39
3.1.2	Vznik samostatného Československa	40
3.1.3	Vývoj po 2. svetovej vojne	41
3.1.4	Zmeny po novembri 1989	42
3.2	ÚLOHY COLNEJ SPRÁVY V PODMIENKACH ČLENSTVA SLOVENSKA V EÚ	42
3.2.1	Úlohy definované národnými predpismi	42
3.2.2	Úlohy colnej správy vyplývajúce z členstva v EÚ	43
3.2.2.1	Ochrana vonkajšej hranice EÚ a ochrana vnútorného trhu	43
3.2.2.2	Správa spoločného colného sadzobníka Európskeho spoločenstva a Integrovaného colného sadzobníka	44
3.2.2.3	Spoločná poľnohospodárska politika	45
3.2.2.4	Zabezpečenie tradičných vlastných zdrojov Európskej únie	46
3.2.2.5	Napojenie na informačné systémy Európskej únie	47
4	SÚČASNÝ STAV COLNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU	49
4.1	SWOT ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU CIS	49
4.2	VÝCHODISKÁ PROJEKTU INOVÁCIE CIS	50
4.2.1	Strategické ciele EÚ v colnej oblasti	50
4.2.2	Úloha Slovenska pri plnení strategických cieľov EÚ	50
5	PROJEKT INOVÁCIE CIS	54
5.1	VOEBA METODIKY RIADENIA PROJEKTU	54
5.2	VÝBER DODÁVATEĽA	54
5.3	PROJEKTOVÝ ZÁMER	56
5.3.1	Ciele projektu inovácie CIS	56
5.3.2	Kľúčové míľniky projektu inovácie CIS	57
5.3.3	Kritické faktory úspechu	58
5.3.4	Časový harmonogram projektu inovácie CIS	59
5.3.5	Organizácia projektu, role a zodpovednosti	60
5.3.5.1	Riadiaci výbor	60
5.3.5.2	Projektový manažér CR SR	60
5.3.5.3	Projektový manažér dodávateľa	61
5.3.5.4	Vecný garant	61
5.3.5.5	Vedúci tímu za CR SR	61
5.3.5.6	Vedúci tímu za dodávateľa	61
5.3.5.7	Národný projektový manažér (NPM) za oblasti TKD a ECS/ICS	62
5.3.6	Komunikácia	62
5.3.6.1	Komunikačný plán	62
5.3.6.2	Spôsob komunikácie	63

5.4	PODROBNÁ ŠPECIFIKÁCIA RIEŠENIA INOVÁCIE CIS	64
5.4.1	Rozšírenie funkcionality APV ISST/TKD o modul Dohľad 2	64
5.4.2	Analýza upgrade subsystémov ISST TARIC a Kvóta na verzie TARIC2 a Kvóta 2	65
5.4.3	Analýza upgrade subsystémov ISST TARIC3	65
5.4.4	Implementácia PKI do deklaračného procesu	66
5.4.5	Komunikácia s tretími krajinami	67
5.4.6	Modul ER	67
5.4.7	EURO2009	68
5.4.7.1	Požiadavky pre prispôsobenie informačného systému	68
5.4.8	Subsystém ISST/ECS – fáza 2	70
5.4.9	Subsystém ISST/ICS – fáza 1	71
5.4.10	Integrácia ISST/GMS pre režimy tranzitných operácií	71
5.4.11	Konfigurácia technologického prostredia pre systémy ISST	71
5.4.12	Metodika a dokumentácia procesov zálohovania a obnovy systémov ISST	73
5.4.12.1	Cieľový stav – požadované riešenie	73
5.4.12.2	Realizácia	74
5.5	RIZIKOVÁ A NÁKLADOVÁ ANALÝZA REALIZÁCIE PROJEKTU INOVÁCIE CIS	75
ZÁVER		77
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY		79
ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK		82
ZOZNAM TABULIEK		84
ZOZNAM PRÍLOH		85

ÚVOD

Vznik samostatnej Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) k 1. januáru 1993, a tým aj vznik samostatnej slovenskej colnej správy. Vytvorenie colnej únie s medzi Slovenskou republikou a Českou republikou po rozdelení spoločného štátu. Prispôsobovanie sa spoločenským podmienkam vytváraným formovaním dvoch samostatných susedných štátov. Vstup SR do Európskej únie (ďalej len „EÚ“) a kroky, ktoré predchádzali tejto významnej udalosti. Prevzatie správy všetkých spotrebných daní od daňovej správy. Získanie vyšetrovacích právomocí v skrátenej vyšetrovaní trestných činov v colnej a daňovej oblasti, či zmeny v zložení orgánov štátnej správy v colníctve a iné, toto všetko boli udalosti a činnosti, ktoré v posledných rokoch ovplyvňovali colnú správu, jej postavenie v štátnej správe Slovenskej republiky, ako aj jej samotnú organizačnú štruktúru a personálne zloženie.

Vyššie uvedené zmeny sa prejavili vo všetkých oblastiach činnosti colnej správy, nevynímajúc ani oblasť informatizácie, ktorej intenzívny rozvoj v rámci colnej správy spadá práve do obdobia po roku 1992. Od tých čias prešla informatizácia colnej správy obrovským vývojom a dnes môžeme konštatovať, že colná správa prevádzkuje jeden mohutný, široko rozvetvený informačný systém, ktorý môžeme podľa môjho názoru považovať za špecifický prípad podnikového informačného systému (ďalej len „PIS“). Tento informačný systém svojou funkcionalitou pokrýva všetky nosné činnosti colnej správy, ktorých vykonávanie jej prislúcha na základe všeobecne záväzných predpisov na národnej úrovni a na úrovni EÚ.

Vzhľadom na skutočnosť, že v colnej správe pracujem už viac, ako 16 rokov a mal som možnosť prejsť mnohými stupňami profesionálneho postupu, mal som príležitosť vidieť aj to, ako sa postupne vyvíjal informačný systém colnej správy. Aj v súčasnosti sa podieľam na jeho ďalšom vývoji ako člen projektových tímov.

Preto som si zvolil za tému svojej diplomovej práce otázku vývoja colného informačného systému (ďalej len „CIS“) po vstupe Slovenska do Európskej únie. Je potrebné ale ihneď dodať, že etapu od 1.5.2004 do dnešných dní nemôžeme vytrhnúť z celkového kontextu a preto sa budem dívať na problematiku z trochu širšieho časového záberu. To súvisí aj s tým, že CIS vznikol postupne a jeho jednotlivé subsystemy majú rôznu „históriu“, ktorú je potrebné poznať, ak chceme spoznať súčasný stav vývoja systému ako celku. Na základe

týchto informácií sa budem snažiť v tejto diplomovej práci vyhodnotiť kladné stránky a nedostatky jednotlivých subsystémov a vypracovať analýzu CIS ako celku.

Funkcionalita CIS je plne podriadená činnostiam, ktoré colná správa vykonáva v postavení orgánu štátnej správy v oblasti colníctva a správy spotrebných daní. Preto v druhej časti tejto diplomovej práce opíšem postavenie colnej správy medzi orgánmi štátnej správy a zadefinujem úlohy, ktoré jej z tohto postavenia vyplývajú. Ide napríklad o zabezpečovanie činností v rámci colného konania, výber cla a daní v súvislosti s dovozom, vývozom a tranzitom tovaru, t. j. plnenie príjmovej časti štátneho rozpočtu SR a rozpočtu EÚ v oblasti výberu ciel, zber štatistických údajov o zahraničnom obchode, správa a výber spotrebných daní na vnútroštátnej a intrakomunitárnej úrovni a pod. Plnenie týchto úloh sa realizuje prostredníctvom procesov, ktoré sú sústavou postupných krokov upravených všeobecne záväznými predpismi ako aj internými predpismi colnej správy.

Účelom CIS je automatizácia týchto procesov. Preto sú pre jednotlivé procesy vytvorené konkrétne aplikácie – produkčné systémy – s patričnou funkcionalitou. V niektorých prípadoch sú pre jednotlivé procesy využívané viaceré aplikácie, ktoré sú vzájomne prepojené, alebo v nejakej forme komunikujú medzi sebou.

Na základe analýzy súčasného stavu vývoja colného informačného systému navrhujem v praktickej časti tejto diplomovej práce projekt ďalšieho rozvoja systému. Účelom tohto projektu je prijatie takých riešení, pomocou ktorých bude možné odstrániť súčasné nedostatky jednotlivých subsystémov a zároveň bude možné dosiahnuť aj celkove vyššiu kvalitatívnu úroveň systému ako celku pri naplnení požiadaviek a očakávaní EÚ.

Strategickým cieľom colnej správy v oblasti informatiky je čo najvyššia miera automatizácie jednotlivých procesov, čím sa má dosiahnuť uľahčenie a urýchlenie colného konania a postupov v rámci správy spotrebných daní za súčasného zvýšenia bezpečnosti a potlačenia páchania colných a daňových podvodov. Tomuto strategickému cieľu je podriadený aj cieľ projektu inovácie CIS, ktorý navrhujem v tejto diplomovej práci.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 PODNIKOVÉ INFORMAČNÉ SYSTÉMY

Podniková informatika predstavuje princípy aplikácie informatiky v riadení, prevádzke a rozvoji subjektu (obvykle podniku). Zahŕňa svoju internú časť, t. j. informatiku pre interné činnosti podniku a externú časť, resp. informatiku realizovanú pre riešenie externých, najmä obchodných vzťahov (3).

Táto definícia podnikovej informatiky veľmi dobre vystihuje podstatu tej časti aplikovanej informatiky, ktorá sa používa v rámci podnikov pri riadení a prevádzke. K tomu, aby sme si mohli lepšie vysvetliť význam podnikovej informatiky, je potrebné si vysvetliť niektoré základné pojmy.

1.1 Vymedzenie pojmu „informácia“

Ak pracujeme s pojmami informatika, aplikovaná informatika, podniková informatika atď., celkom prirodzene narazíme aj na pojem „informácia“. Je to pojem, ktorý intuitívne používame v priebehu celého nášho života. Samotný výraz informácia (z lat. informatio, resp. informare = dať tvar, formovať, tvoriť) je prvýkrát zaznamenaný v roku 1274 vo význame súboru aktov, ktoré vedú k preukázaniu dôkazov trestného činu a k odhaleniu jeho páchatel'ov (3).

Dnes už má tento pojem omnoho širší význam. Do 50. rokov minulého storočia to bolo chápané ako správa, údaj, poučenie, neskôr rozvojom kybernetiky, teórie telekomunikácií a elektronických počítačov vznikli rôzne teoretické odbory so svojimi predmetmi skúmania, metodikami a terminológiou – medzi nimi aj „teória informácie“. Tak, ako sa vyvíjali tieto teórie, tak vznikali aj rôzne definície pojmu informácia. Na ilustráciu výber niektorých definícií:

„Informácia je čerpanie správ alebo obsahu z vonkajšieho sveta.“

(N. Wiener, 1948)

„Informácia je vlastnosť odstraňujúca apriórnu neznalosť príjemcu. (Kvantita signálu)“

(C. Shannon, 1949)

„Informácia je názov pre obsah toho, čo sa vymení s vonkajším svetom, keď sa mu prispôbujeme a pôsobíme naň svojim prispôbovaním.“

(N. Wiener, 1954)

„Živé organizmy sú otvorené systémy, ktoré nemôžu existovať bez výmeny hmoty, energie a informácie so svojim okolím. Informácia je nevyhnutná pre život.“

(J. Dvořák, 1986)

„Informácia je to, čo vyplýva zo starostlivých analýz, spracovania a prezentácie dát v takej forme, ktorá bude vhodná pre rozhodovací proces.“

(L. Long, 1989)

Gála (3) zhrnul pojem informácie do pracovnej definície, podľa ktorej je informácia správa o tom, že nastal určitý jav z množiny možných javov a tým sa u nás (u príjemcu) znižuje alebo celkom odstraňuje neznalosť o tomto jave.

Definície pojmu informácia sa líšia aj podľa toho, z akého pohľadu sa na informáciu dívame. **Syntaktický pohľad** je orientovaný na vnútornú štruktúru informácie, súvislosti medzi znakmi, ktoré ju vytvárajú a to bez ohľadu na jej príjemcu. **Sémantický pohľad** zdôrazňuje obsahový význam informácie, a to rovnako bez ohľadu na vzťah k jej príjemcovi. **Pragmatický pohľad** je na rozdiel od predchádzajúcich dvoch smerovaný k praktickému použitiu informácie, teda k jej významu pre príjemcu. Tento pohľad je najbližší otcom manažmentu či špičkovým svetovým podnikateľom, teda ľuďom, ktorí informácie chápu ako nevyhnutnú súčasť rozhodovacieho procesu, či už v podnikaní alebo v spoločenskom a osobnom živote (5).

Významní podnikatelia, zakladatelia nadnárodných spoločností, ako napr. Tomáš a Jan Baťa, Henry Ford, či Gerard Philips považovali informácie za **hlavný zdroj podnikania**, rovnako ako pôdu, kapitál alebo prácu (5).

V definícii podľa Longa je už celkom jasný prvok práce s informáciou, čím sa nepriamo dostávame aj k pojmu „informatika“. Na tento pojem opäť existuje v odbornej literatúre celý rad definícií, ktoré sú veľmi rôznorodé, ale pre účely vysvetlenia možnosti aplikácie informatiky v procese riadenia a prevádzky podnikov Gála (3) definuje informatiku ako všeobecné princípy a pravidlá práce s informáciami a všeobecne definované charakteristiky všetkých prvkov (ľudí, technických a ďalších prostriedkov), ktoré sa na príprave a použití informácie podieľajú.

Ak hovoríme o využití informatiky vo vymedzenej oblasti ľudskej činnosti, napr. v ekonomike, v medicíne, v poľnohospodárstve a pod., hovoríme o aplikovanej informatike.

1.2 Podniková informatika

Rozsah aplikovanej informatiky závisí od toho, v ktorej oblasti sa využíva. S jednoduchými nástrojmi a prostriedkami informatiky, ako sú napr. textové editory, tabuľkové kalkulátory, webové prehliadače, elektronická pošta, grafické editory a pod., môže pracovať každý jednotlivec individuálne. Vtedy hovoríme o osobnej informatike.

Na zabezpečenie komplexného riadenia podniku smerom dovnútra aj smerom von slúži podniková informatika. Jej definíciu som uviedol v úvodnej časti tejto kapitoly a jej obsahom a zdrojmi sa budem zaoberať v ďalšej časti diplomovej práce.

Predtým ale ešte treba spomenúť aj ďalšiu oblasť aplikovanej informatiky, ktorá je prevádzkovaná na vyššej, ako podnikovej úrovni. Ide o oblasť štátnej informatiky, t. j. o informačné systémy štátnych orgánov (napr. polícia, justícia, daňová správa, colná správa, sociálna poisťovňa a pod.). Sem patria aj informačné systémy prevádzkované na medzinárodnej úrovni (napr. OSN, EÚ, Interpol a pod.). Schéma aplikovanej informatiky v ekonomike je v prílohe PI.

Colný informačný systém, ktorému sa venujem v tejto diplomovej práci, patrí práve do skupiny štátnej informatiky, ale nakoľko colná správa je aj hospodárskou (rozpočtovou) organizáciou a je aj zamestnávateľom pre viac ako 4 000 ľudí, prevádzkuje aj niektoré systémy, ktoré sú typickým predstaviteľom PIS.

1.2.1 Obsah a zdroje podnikovej informatiky

1.2.1.1 Eudia

Jednotlivé prvky informačných technológií a techniky, počítače, komunikačné siete alebo softvér sú síce veľmi dôležitou súčasťou informatiky, ale kľúčové postavenie v informatike majú ľudia. Od ľudí v úlohe užívateľa závisí, čo budú jednotlivé systémy robiť, aká bude ich využiteľnosť a tým aj celkový prínos pre podnik alebo organizáciu.

Na rozvoji, prevádzke a využití informatiky sa podieľa celý rad ľudí, ktorí majú v jednotlivých situáciách rôznu úlohu. Prvou takouto úlohou je úloha koncových užívateľov. Ide o ľudí, ktorí bezprostredne pracujú s informačným systémom. Sú to pracovníci rozličných organizačných zložiek podniku – účtovníci, personalisti, technici, skladníci, ale aj manažéri na jednotlivých stupňoch riadenia. Užívatelia, okrem toho, že pri svojej práci využívajú existujúcu funkcionálnosť systémov, majú nezastupiteľnú úlohu aj pri ďalšom vývoji systémov formou spolupráce s vývojovými pracovníkmi, ktorí od nich získavajú informácie o nových potrebách a požiadavkách, ktoré vychádzajú z potrieb podniku alebo zo zmien obchodného resp. legislatívneho prostredia.

Ďalšou dôležitou úlohou, ktorú plnia ľudia pri rozvoji, prevádzke a využití informatiky, je úloha vlastníka. Táto úloha je v mnohom iná, než úloha užívateľov. Vlastník spravidla financuje budovanie informačných systémov, avšak nemusí byť priamym užívateľom, resp. je užívateľom iba v úzkom vymedzenom rozsahu. Pre vlastníka je dôležitý výsledný efekt (najmä hospodársky), ktorý prináša prevádzka jeho informačného systému.

Samostatnou skupinou sú interní a externí informatici – špecialisti, ktorí vytvárajú informačné systémy a zabezpečujú ich prevádzku. Informatikov môžeme rozdeliť na dve skupiny – na manažérov v informatike a na špecialistov. Úlohou manažérov je najmä vytvorenie stratégie a koncepcie rozvoja informatiky, riadenie projektov v oblasti informatiky a napokon riadenie prevádzky systémov. Medzi špecialistami treba spomenúť analytikov, programátorov, implementačných špecialistov, správcov sietí, technikov a pod.

Vyššie uvedené skupiny ľudí, ktorí sa podieľajú na rozvoji, prevádzke a využití informatiky v podniku, medzi sebou vzájomne spolupracujú. Tento proces spolupráce je sústavný a je potrebný nielen pri vývoji a implementácii systémov, ale aj pri ich bežnej prevádzke. Preto je potrebné, aby mali na túto činnosť patričné kvalifikačné predpoklady. Užívatelia musia poznať aspoň základné možnosti a obmedzenia systémov, aby ich mohli zohľadniť pri definovaní užívateľských požiadaviek, naopak informatici musia poznať aspoň základnú podstatu procesov prebiehajúcich v podniku.

Je veľmi potrebné, aby ľudia, ktorí sa podieľajú na vývoji a na prevádzke informačných systémov, boli motivovaní a vedení k tímovej spolupráci. Príkladom takéhoto prístupu je napríklad spoločnosť SAS Institute. Ide o jednu z najväčších softvérových firiem na svete, ktorá pôsobí v oblasti analytických podnikových aplikácií pre bankovníctvo, poisťovníctvo,

verejnú správu a telekomunikácie. Základom podnikania tejto firmy je stabilita. Ide jednak o stabilitu vo vzťahu k zákazníkom dosahovanú dodávaním kvalitných riešení a profesionálnym prístupom, ale aj o stabilitu vo forme tímu spokojných a lojálnych pracovníkov. Pochopenie dôležitosti postavenia ľudí v tejto spoločnosti veľmi dobre vystihuje výrok Jima Goodnighta, väčšinového majiteľa a generálneho riaditeľa spoločnosti SAS Institute: „Deväťdesiat percent aktív mojej firmy odchádza každý večer preč hlavnou bránou a ja musím vytvoriť také pracovné prostredie, aby sa každé ráno zase vrátilo späť.“ (10).

1.2.1.2 Dáta, dátové zdroje

Dáta sú hlavným predmetom operácií v informatike a teda aj zdrojom na prípravu a spracovanie informácií. Dáta v informatike sú počítačovým zachytením vybraného úseku sledovanej reality (3). Dáta sú pri ich spracovávaní rôznym spôsobom usporiadané do logických celkov, ktoré môžu mať tvar textov, tabuliek, grafov, obrázkov a pod. Takto usporiadané dáta sa ukladajú v informačných systémoch do súborov. Súbor dát je základnou logickou a organizačnou jednotkou v informačných systémoch (3). Súbor dát sa obvykle usporadúvajú do vyšších celkov – do adresárov. So súbormi a s adresármi sa môžu vykonávať rôzne operácie, ako napr. založenie (vytvorenie), aktualizácia, editácia, zobrazenie, kopírovanie, archivovanie atď. Zostava vzájomne súvisiacich súborov dát sa v informatike označuje ak báza dát, alebo databáza. V súčasnej podnikovej informatike sa najčastejšie používajú tzv. relačné databázy, ktoré obsahujú dáta uložené vo vzájomne prepojených súboroch.

Dáta využívané v podnikovej informatike sa môžu deliť z rôznych pohľadov. V prvom rade rozlišujeme dáta interné, ktoré vznikajú vo vnútri podniku a dáta externé, ktoré vznikajú mimo podniku a vstupujú do PIS.

Ak sa na dáta pozrieme z pohľadu ich účelu, potom ich môžeme rozdeliť do týchto skupín:

Kmeňové dáta – sú dáta, ktoré majú relatívne trvalý charakter a obsahujú napr. údaje o dodávateľoch a odberateľoch, o zamestnancoch, zoznamy tovaru, inventúrne zoznamy a pod.

Pohybové dáta – slúžia na vyjadrenie zmien a pohybov. Môžu to byť pohyby stavu materiálu na sklade, pohyby finančných prostriedkov na bankových účtoch podniku, zmeny mzdových náležitostí pracovníkov a pod.

Riadiace a spravovacie dáta – obsahujú doplňujúce informácie potrebné pre prácu s kmeňovými a pohybovými dátami.

Dokumentácie (štúdie, analýzy, výkazy...) – sú takým typom dát, ktoré vznikajú ako výstupné dáta z informačných systémov. Sú zostavované pre riadiace, marketingové, reklamné, ale aj úradné účely. Spravidla majú formát textových dokumentov, tabuliek, grafov, výkresov, plánov, schém a pod.

1.2.1.3 Funkcie, funkcionalita

Pod pojmom funkcie informatiky chápeme obsahovú stránku činností alebo schopností informatiky, t. j. čo z hľadiska potrieb užívateľa vie alebo má vedieť. Funkcia je obsahovo určená skupina operácií s dátami, vzťahujúca sa k určitej definovanej potrebe užívateľa. Potom funkcionalita je hierarchicky usporiadaný súhrn poskytovaných, požadovaných alebo plánovaných funkcií (3).

Funkcie a funkcionalita sú prítomné na rôznych úrovniach informačného systému. Môže to byť úroveň informačného systému ako celku, alebo úroveň aplikačného softvéru, prípadne úroveň základného softvéru a technických prostriedkov.

Každá z funkcií je definovaná celým radom čiastkových charakteristík, z ktorých vyplýva:

- presné vymedzenie obsahu funkcie, t. j. čiastkových operácií s dátami, postupov, výpočtov a pod.,
- aké sú vstupy a výstupy funkcie,
- komu je funkcia určená, resp. aký majú k nej prístup jednotliví užívatelia alebo skupiny užívateľov,
- kde je funkcia realizovaná alebo ako je distribuovaná,
- aké sú jej špecifické nároky na informačné a komunikačné technológie.

Funkcie informačných systémov môžu byť členené z rôznych hľadísk, napríklad to môže byť členenie podľa charakteru operácií s dátami. Vtedy rozlišujeme funkcie **transakčné**, ktoré slúžia na vytváranie a aktualizáciu databáz, **analytické a plánovacie**, ktoré predstavujú rôzne prehľady, analýzy a podnikové plány a funkcie **špeciálne a prevádzkové** (napr. zálohovanie dát, správa číselníkov, údržba systému a pod.).

1.2.1.4 *Procesy v podnikovej informatike*

Kým dáta a funkcie predstavujú statický pohľad na podnikovú informatiku, t. j. čo obsahuje a v akej štruktúre, dynamický pohľad skúma procesy, ktoré v podniku alebo v organizácii prebiehajú.

Proces je množina na seba nadväzujúcich činností, ktoré z definovaných vstupov vytvárajú požadovaný výstup, viažu na seba zdroje (ľudí, technológie, materiál, financie, čas) a majú merateľné charakteristiky (3).

Podobne ako funkcie, aj procesy môžeme deliť z rôznych hľadísk. Podľa ich významu pre podnikové riadenie poznáme procesy **základné**, ktoré pokrývajú hlavné podnikové aktivity, **podporné** a **riadiace**. Podľa ich vzťahu k subjektom rozoznávame procesy **interné** a **externé**. Ak sa na procesy budeme dívať z pohľadu úrovne technologickej podpory, procesy budeme členiť na:

- procesy bez akejkol'vek technologickej podpory, ktoré vôbec nie sú dokumentované alebo sú dokumentované iba v papierovej forme,
- procesy dokumentované v elektronickej forme,
- procesy čiastočne automatizované a
- procesy plne automatizované.

Aktuálnym trendom je zmena spôsobu riadenia podniku prechodom z funkčne orientovaného podniku na podnik procesne riadený. Činnosti v procesne riadenom podniku sú považované za ucelený proces, ktorý sa môže skladať z jednotlivých vzájomne logicky previazaných podprocesov.

Procesy, ktoré prebiehajú v rámci služobných činností colnej správy a o ktorých podrobnejšie píšem v časti 2.2, môžeme zaradiť podľa vyššie uvedeného členenia najmä do posledných dvoch kategórií. V projektovej časti tejto diplomovej práce navrhujem také riešenie, pomocou ktorého bude možné väčšinu procesov plne automatizovať, čo je v súlade aj so strategickými cieľmi colnej správy.

1.2.2 **ERP – plánovanie podnikových zdrojov**

V rámci podnikovej informatiky môžeme nájsť celý rad aplikácií, ktoré sa líšia svojim určením, funkcionalitou, technologickým riešením, spôsobom prevádzkovania a pod. a teda

sú veľmi heterogénne. Vo výrobných alebo v obchodných spoločnostiach môžeme za jadro PIS považovať aplikácie na riadenie podnikových zdrojov známe pod skratkou ERP (Enterprise Resource Planning). Zmyslom týchto aplikácií je zjednotenie čiastkových funkcií podniku na úrovni celého podniku, ide teda o celopodnikové systémy uspokojujúce potreby väčšiny kľúčových útvarov podniku v rámci jednej aplikácie a spoločnej dátovej základne.

ERP je charakterizovaný ako typ aplikačného softvéru, ktorý umožňuje riadenie a koordináciu všetkých disponibilných podnikových zdrojov a aktivít. Medzi hlavné vlastnosti ERP patrí schopnosť automatizovať a integrovať kľúčové podnikové procesy, funkcie a dáta v rámci celej firmy (3).

Jednotlivé systémy, ktoré radíme do kategórie ERP, môžu v rôznej miere pokrývať požiadavky automatizácie a integrácie kľúčových procesov – výroby, logistiky, personalistiky a ekonomiky.

Tie systémy, ktoré to dokážu, označujeme ako **All-in-One**. Ich výhodou je vysoká úroveň integrácie dostačujúca pre väčšinu podnikov, ale nevýhodou je nižšia detailná funkcionálna a nákladná úprava pre potreby konkrétneho podniku.

Ďalšou skupinou sú systémy **Best-of-Breed**, ktoré nemusia integrovať všetky štyri základné procesy, ale dokážu poskytnúť špičkovú funkcionálnu v určitej oblasti. Tieto systémy sú orientované na špecifické procesy alebo podprocesy. Ich výhodou je špičková funkcionálna a špecifickosť, z ktorej zase môže vyplývať nevýhoda v podobe horšej integrovateľnosti v rámci väčších projektov. Túto nevýhodu môže vykompenzovať riešenie so servisne orientovanou štruktúrou (SOA), teda riešenie na báze otvorených informačných systémov so zjednotenou dátovou základňou a so vzájomne procesne previazanými aplikáciami od rôznych dodávateľov (11).

Pre oblasť malých a stredných podnikov sú ponúkané tzv. **Lite ERP** systémy, ktoré majú obmedzenú funkcionálnu, čím sa dosahuje nižšia cena.

1.2.3 Business Intelligence

Business Intelligence (ďalej len „BI“) je komplexom procesov, ktoré slúžia na podporu plánovacích a analytických činností podniku a ktoré sú založené na možnosti skúmania reality z viacerých pohľadov (multidimenzionalita).

V prostredí tvrdej konkurencie musia manažéri prijímať svoje rozhodnutia mnohokrát v časovej tiesni, pričom nesú vysokú mieru zodpovednosti za svoje rozhodnutia. Preto je potrebné, aby mali k dispozícii dostatok presných informácií, ktoré sú dostupné rýchle a v požadovanej štruktúre. Na tento účel boli vyvinuté systémy BI.

Zdrojom dát pre systémy BI sú spravidla ostatné časti informačného systému podniku, najmä systémy ERP. V týchto systémoch sa nachádzajú dáta v štruktúrovanej forme, uložené v relačných databázových systémoch. Systémy ERP ale neobsahujú analytické nástroje, alebo ak áno, ich funkcionality je veľmi obmedzená. Práve aplikácie BI slúžia na pokrytie analytických funkcií podnikových procesov.

Základným riešením BI systému je aplikácia využívajúca multidimenzionálnu databázu, do ktorej sa ukladajú dáta z transakčných aplikácií, t. j. z produkčných systémov. Dáta z produkčných systémov sa transformujú do multidimenzionálnej databázy pomocou prostriedkov ETL (Extraction, Transformation, Loading), ktoré sa označujú aj ako dátové pumpy.

Z riešení v oblasti BI môžeme spomenúť OLAP – On Line Analytical Processing, technológiu optimalizovaného uloženia dát v jednoduchej štruktúre vhodnej pre analýzu, založenú na koncepcii multidimenzionálnej databázy, ktorá umožňuje rýchle a pružne meniť jednotlivé dimenzie a tak meniť pohľad užívateľa na modelovanú realitu.

Súčasťami komplexného BI riešenia môžu byť dátové trhoviská, dátové sklady, dočasné úložiská dát, operatívne úložiská dát, dolovanie dát (Data Mining), nástroje na zabezpečenie kvality dát, nástroje na správu metadát, prípadne ďalšie komponenty.

1.2.3.1 Manažérsky informačný systém

Užívateľmi analytických systémov sú spravidla členovia vrcholového a stredného manažmentu podniku, ktorí využívajú informácie pri strategickom alebo operatívnom rozhodovaní. Preto je potrebné, aby manažérsky informačný systém (ďalej len „MIS“) zastrešoval celú problematiku analytického spracovávania dát. Súčasný rozvoj technológií pritom umožňuje naplnenie tejto funkcionality aj bez potreby vytvárať dátový sklad. Nástroje OLAP sa môžu aplikovať priamo aj nad dátami transakčných systémov. Nasadenie MIS môže mať tak ekonomické prínosy, ako aj prínosy subjektívne, ktoré spočívajú v možnosti získania viacrozmerného pohľadu v reálnom čase, čo podporuje úspešné prijímanie manažérskych rozhodnutí.

Hlavnou úlohou MIS je poskytovanie manažérskych informácií. Informácia sama o sebe nemusí mať pre užívateľa žiadnu hodnotu, pokiaľ nie je zasadená do správneho kontextu, alebo je nesprávne interpretovaná (5). Preto by moderné MIS nemali byť len informačným zdrojom, ale mali by podporovať kompletne riadenie výkonnosti firmy.

1.2.4 CRM – riadenie vzťahov k zákazníkom

Riadenie vzťahov so zákazníkmi (CRM – Customer Relationship Management) predstavuje komplex aplikačného a základného softvéru, technických prostriedkov, podnikových procesov a personálnych zdrojov určených na riadenie a priebežné zabezpečovanie vzťahov so zákazníkmi firmy, a to v oblastiach podpory obchodných činností, najmä predaja, marketingu a zákazníckych služieb (3).

Aplikácie v oblasti CRM môžeme rozdeliť na **operačnú časť**, ktorá obsahuje aplikácie podporujúce prácu obchodníka, aplikácie na automatizáciu marketingu a aplikácie zákazníckych služieb a podpory, **kooperačnú časť**, ktorej predstaviteľom môže byť kontaktné centrum založené na centrálnom prístupe zákazníka k podniku a na **analytickú časť**, ktorá zabezpečuje napríklad segmentáciu zákazníkov, analýzy marketingových kampaní alebo predikciu správania sa zákazníkov.

Aj keď sa v súvislosti s CRM najviac zdôrazňuje požiadavka uspokojovania potrieb zákazníkov, ďalším kľúčovým faktorom uplatnenia CRM je riadenie ziskovosti zákazníkov.

V súvislosti s CRM systémami je potrebné rozlišovať medzi CRM koncepciou (stratégiou) a CRM procesmi. Pod CRM procesmi rozumieme tie externé procesy, ktoré sú súčasťou obchodného cyklu (5). Tento obchodný cyklus zahŕňa riadenie kontaktov, riadenie obchodu, riadenie marketingu a servisné služby. CRM koncepcia je spolu s ďalšími procesne orientovanými stratégiami základom pre definovanie konkurenčnej stratégie podniku. CRM koncepcia môže byť globálna, lokálne prispôsobená globálna, alebo lokálna. Pri realizácii CRM koncepcie je treba dodržiavať štyri základné strategické pravidlá.

1. Pravidlo zjednotenia hovorí, že voči zákazníkovi je treba vystupovať jednotne a informácie o nich musia slúžiť celej firme.
2. Pravidlo integrácie hovorí, že je treba zladit' informačné toky, ktoré putujú z vnútra a dovnútra firmy všetkými CRM procesmi.

3. Pravidlo naplnenia hovorí, že nestačí zaviesť systém CRM, ale je ho treba naplniť údajmi, ktoré spravidla nie sú k dispozícii vo formalizovanej podobe.
4. Pravidlo segmentácie hovorí, že každý zákazník tvorí samostatný segment trhu a vyžaduje individuálnu starostlivosť (5).

Z pohľadu rozsahu riešení aj v oblasti CRM systémov môžeme, podobne ako pri ERP systémoch, identifikovať systémy typu All-in-One, Best-of-Breed a Lite CRM.

1.2.5 Zásady budovania podnikového informačného systému

To, že sa PIS v súčasnosti stávajú nosným prvkom v podnikaní v mnohých segmentoch, považujeme za prirodzené. Niektoré oblasti, ako napr. telekomunikácie, bankovníctvo a pod., by sme si už nevedeli predstaviť bez informačných systémov. Preto považujeme proces budovania a neustáleho rozvoja PIS za celkom prirodzený. Samozrejme, ak chceme dosiahnuť úspech a naplniť stanovené ciele, potom pri budovaní alebo modifikácii PIS je potrebné dodržiavať niektoré zásady.

Úspešnosť zavedenia PIS je všeobecne veľmi nízka, okolo 15 %. Na zníženie rizika neúspechu projektu zavedenia informačného systému a na zabránenie zbytočným nákladom a stratám je nevyhnutný systematický a koordinovaný postup (9).

Predtým, než sa pustíme do budovania PIS, musíme si poctivo zodpovedať nasledovné otázky:

- Naozaj potrebujeme informačný systém?
- Uvedomujeme si riziká projektu informačného systému?
- Vytvoríme projektu informačného systému primerané podmienky?

Odpoveď na tieto otázky, aj keď sa to nezdá, ale nie je vždy jednoznačná. V úvode tejto časti som síce skonštatoval, že informačné systémy sú prirodzenou súčasťou podnikania (výroby, obchodu), predsa je potrebné zvážiť potrebu ich zavedenia alebo aspoň určiť mieru využitia informačných systémov vo vzťahu k objemu hospodárskej činnosti. Zavedenie alebo ďalší rozvoj existujúceho PIS musí byť súčasťou stratégie podniku. Vtedy sa dá predpokladať, že projekt bude aj realizovateľný. Na realizovateľnosť projektu majú vplyv rôzne faktory v rôznej miere. V prvom rade to je politická vôľa vedenia podniku (40 %),

potom organizácia projektu (25 %), kvalita systému (20 %), forma komunikácie so systémom (10 %) a iné hľadiská (5 %).

Zavedenie PIS je spravidla veľkým projektom, preto treba venovať pozornosť samotnému riadeniu projektu. Pri riadení projektu je treba rešpektovať všeobecné pravidlá a postupy pre riadenie veľkých projektov, pričom treba zohľadňovať fakt, že projekt zavedenia PIS má tri fázy: príprava, zavádzanie a prevádzkovanie. Úspech projektu závisí aj od vhodného zostavenia riadiacich orgánov projektu. Riadiaca komisia projektu zodpovedá vedeniu podniku za dodržanie zámeru projektu po stránke obsahovej, termínovej a finančnej. Počas riešenia projektu musia byť zabezpečené vhodné organizačné, personálne, finančné a technické podmienky. Celý priebeh realizácie projektu musí byť priebežne kontrolovaný a v prípade potreby musia byť ošetrené chybové stavy.

V rámci prípravnej fázy projektu je potrebné definovať základné technické prostredie riešenia a musí byť prijaté rozhodnutie o tom, či sa PIS bude realizovať formou vlastného vývoja alebo dodávateľským spôsobom. V prípade voľby dodávateľského spôsobu sa odporúča vykonanie výberového konania na dodávateľa, a to aj v tom prípade, že to podniku neukladá platná legislatíva o verejnom obstarávaní.

Záverečnou fázou nasadenia PIS je postupné zavedenie jednotlivých modulov do prevádzky, čo je spojené s procesom osvojenia si pravidiel obsluhy systému užívateľmi. V záujme toho, aby sa predišlo chaotickosti pri implementácii PIS, musí byť vypracovaný projekt zavedenia PIS, ktorý sa skladá z troch čiastkových projektov – úvodnej, resp. rozdielovej štúdie, stanovenia postupov a spôsobu realizácie.

Po implementácii PIS nasleduje fáza jeho prevádzkovania. Tu zohráva významnú úlohu útvár informatiky podniku, ktorý bude zabezpečovať bežnú prevádzku systému. Samozrejme nie je vylúčená (skôr je potrebná) ďalšia spolupráca s dodávateľom systému aj po jeho uvedení do prevádzky. V spolupráci s dodávateľom sa musia riešiť napríklad dodatočné požiadavky na prispôsobenie systému, ktoré neboli zohľadnené pri vývoji a implementácii PIS.

Veľmi dôležitým momentom je vyhodnotenie úspechu realizácie projektu. Podnik by mal priebežne vyhodnocovať skúsenosti a poznatky z používania systému a mal by sa rozhodnúť, či systém plne vyhovuje cieľom a požiadavkám a teda môže byť prevádzkovaný bez zmien, alebo je potrebná jeho inovácia, či nahradenie novým systémom.

2 COLNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM

Pod pojmom „colný informačný systém“ budem pre účely tejto diplomovej práce chápať informačný systém prevádzkovaný slovenskou colnou správou. Je treba si však uvedomiť, že tento informačný systém, aj keď tvorí jeden funkčný celok, je prepojený s ďalšími externými informačnými systémami, prevádzkovanými v rámci SR (napr. štátna pokladnica) a v rámci EÚ (napr. NCTS, TARIC a pod.).

2.1 CIS ako špecifický prípad podnikového informačného systému

Aj keď podľa Gálu (3) informačné systémy prevádzkované štátnymi inštitúciami, prípadne medzinárodnými organizáciami tvoria samostatnú kategóriu medzi informačnými systémami, podľa môjho názoru môžeme CIS charakterizovať ako špecifický prípad podnikového informačného systému. Ide o informačný systém, ktorého účelom je automatizácia procesov prebiehajúcich pri plnení úloh colnej správy ako orgánu štátnej správy a preto jeho funkcionality je predovšetkým prispôsobená týmto špecifickým úlohám. CIS ale obsahuje aj také subsystemy, ktoré môžeme nájsť aj v podnikových informačných systémoch vo výrobnej sfére, v obchode, v zdravotníctve, v štátnej správe atď. a ktoré sú známe ako systémy ERP.

Preto je potrebné CIS rozdeliť do dvoch rovín. Prvou je rovina, v rámci ktorej sa nachádzajú subsystemy na zabezpečenie automatizácie procesov prebiehajúcich pri plnení úloh colnej správy. Tieto subsystemy sú špecifické a sú vyvinuté výlučne pre účely colnej správy. Ich využitie v iných organizáciách nie je možné, alebo je len ťažko realizovateľné. Treba však podotknúť, že niektoré riešenia použité v aplikáciách v rámci CIS je možné preniesť do komerčnej sféry. Príkladom toho môže byť softvér na vyplňovanie písomného colného vyhlásenia na tlačive jednotného colného dokladu (ďalej len „JCD“), kde sa využívajú číselníky prevzaté z CIS. Druhú rovinu tvoria informačné systémy podporujúce procesy riadenia organizácie. Ide napríklad o systém pre personalistiku a mzdovú agendu, účtovný systém, systém pre evidenciu hmotného majetku, systém pre evidenciu prevádzky služobných motorových vozidiel, skladový a logistický systém a pod. Tieto systémy poznáme v rámci colnej správy pod komerčným označením PROFIT a sú dodávané spoločnosťou Softip a.s. Vzhľadom na to, že sa v tejto diplomovej práci chcem zamerať najmä na špecifické subsystemy colného informačného systému, vyššie uvedeným systémom všeobecnej

povahy sa v ďalšej časti práce nebudem venovať. V ďalšom texte diplomovej práce preto pod pojmom „colný informačný systém“, resp. pod skratkou „CIS“ budem chápať iba špecifické subsystemy colného informačného systému, ktoré sú úzko späté s plnením základných úloh colnej správy ako orgánu štátnej správy v oblasti colníctva.

2.1.1 Subsystemy CIS a ich vzťah k vonkajšiemu prostrediu

Základné subsystemy CIS môžu mať charakter aplikácií určených na riadenie jednotlivých procesov, alebo môžu mať charakter prierezových aplikácií, ktoré sú využívané inými subsystemami a ktoré majú určitý integračný charakter. Prevažná väčšina subsystemov na riadenie procesov, ale aj niektoré prierezové subsystemy sú súčasťou väčšieho celku, ktorý je označovaný ako Integrovaný systém správy taríf (ďalej len „ISST“).

2.1.1.1 Subsystemy na riadenie procesov

Deklaračný systém (ďalej len „DS“) – je informačný systém (ďalej len „IS“) na podporu procesov colnej správy v súvislosti s realizovaním dovozov a vývozov tovaru. Zabezpečuje realizáciu životného cyklu colných vyhlásení a povolení. Vykonáva kontrolu správnosti a úplnosti údajov uvedených v colnom vyhlásení, kontrolu splnenia opatrení predpísaných na úrovni EÚ a na národnej úrovni, ak sú podmienkou prepustenia tovaru do navrhnutého colného režimu, kalkuluje výšku cla a ostatných platieb, ak sú predpísané, zabezpečuje prenos informácií do finančného informačného systému (ďalej len „FIS“) a poskytuje informácie pre štatistiku zahraničného obchodu.

Systém na správu spotrebných daní – SysNeD (ďalej len „SysNeD“) – je určený na evidenciu daňových subjektov, na evidenciu povolení v rámci správy spotrebných daní, na spracovávanie daňových priznaní, na sledovanie pohybu tovaru v režime pozastavenia dane a na ďalšie činnosti súvisiace so správou spotrebných daní.

Finančný informačný systém – je účtovným systémom príjmového cyklu. Slúži na evidenciu záväzkov a pohľadávok súvisiacich s poplatkami vyberanými colnou správou, sledovanie lehôt, výpočet úrokov z omeškania alebo sankčných úrokov, zabezpečuje odvod vybratých finančných prostriedkov do štátneho rozpočtu a pod.

Tranzit – NCT (ďalej len „NCT“) – slúži na spracovávanie colných vyhlásení pri colnom režime tranzit na colnom úrade odoslania, na colnom úrade určenia a na tranzitnom úrade.

Zároveň zabezpečuje komunikáciu na medzinárodnej úrovni v rámci systému NCTS. Skratka NCTS pochádza z anglického označenia New Computerized Transit System a pod týmto pojmom rozumieme integrovaný celoeurópsky automatizovaný systém, ktorý sa využíva vo všetkých členských štátoch EÚ v rámci tranzitu Spoločenstva a v štátoch, v ktorých sa využíva spoločný tranzitný režim (13).

INTRASTAT – je systém, ktorý slúži na zber štatistických údajov o intrakomunitárnom obchode, t. j. o zahraničnom obchode, ktorý prebieha medzi SR a ostatnými členskými štátmi EÚ.

2.1.1.2 Subsystemy prierezového charakteru

Garančný systém – GMS (ďalej len „GMS“) – tento systém slúži na evidenciu a spravovanie záruk poskytnutých deklarantmi, resp. ručiteľmi pre účely colného konania pri dovoze, vývoze a tranzite tovaru a pri správe spotrebných daní.

Centrálny register subjektov (ďalej len „CReg“) – je ústrednou databázou všetkých externých subjektov, ktorých identifikačné údaje zaznamenáva colná správa pre svoje účely. Z tejto databázy čerpajú ostatné aplikácie potrebné informácie o externých subjektoch. Súčasťou evidencie Creg je evidencia zamestnancov colnej správy v členení podľa organizačnej štruktúry, evidencia používateľských účtov a systém riadenia prístupov.

Elektronické komunikačné rozhranie (ďalej len „EKR“) – komunikačný subsystém, ktorý rieši prepojenie špecifických produkčných systémov s externými subjektmi a systémami, komunikáciu s externým operátorom na báze elektronického podpisu, overovanie elektronického podpisu v rámci kontroly prijatých dokumentov, kontrolu autenticity a autentizácie a vytváranie podpisu pracovníka colnej správy pre odosielané dokumenty.

Operatívny informačný systém (ďalej len „OIS“) – je vyhradený pre represívne útvary colnej správy, t. j. pre tie útvary, ktoré pôsobia v oblasti boja proti colným a daňovým podvodom, proti trestnej činnosti súvisiacej s colnými a daňovými záležitosťami, s nelegálnym obchodom s omamnými a psychotropnými látkami, so zbraňami, výbušninami a s inými nebezpečnými druhmi tovaru. Najvýznamnejším útvarom v tejto oblasti je colný kriminálny útvar (ďalej len „CKÚ“). OIS môžeme rozdeliť na dve časti. Analytická časť sa využíva pri vyhodnocovaní informácií, ktoré sa nachádzajú v CIS pre účely odhaľovania protiprávnej činnosti. Pokračovaním projektu OIS je systém na evidenciu rizikových profilov (ďalej

len „ERP-C“), ktorého cieľom je zefektívniť, elektronizovať a automatizovať procesy vykonávania analýzy rizík a tvorby, spravovania, aplikácie a vyhodnocovania rizikových profilov (ďalej len „RP“). Formou RP poskytuje informácie o hroziacom riziku v súvislosti s procesmi, ktoré prebiehajú a predpisuje vykonanie úkonov, pomocou ktorých je možné toto riziko eliminovať. Súčasťou systému ERP-C je aj modul na hodnotenie rizikovosti subjektov. Toto hodnotenie rizikovosti je založené na systematickom zbere takých informácií o subjektoch evidovaných colnou správou, ktoré dokumentujú ich rizikové správanie sa (napr. porušenia colných a daňových predpisov, platobná disciplína, personálne prepojenie na iné rizikové subjekty a pod.). Na základe tohto hodnotenia je možné subjekty zatriediť do rôznych rizikových skupín a tým zabezpečiť to, aby voči nim boli pri jednotlivých procesoch uplatňované vždy primerané opatrenia zodpovedajúce miere ich rizikovosti. Hodnotenie rizikovosti subjektov je jedným z predpokladov automatizácie procesov pri colnom konaní a pri správe spotrebných daní.

Vyššie uvedené aplikácie medzi sebou vzájomne spolupracujú, alebo komunikujú s externými systémami tak, aby boli splnené požiadavky procesov, ktoré prebiehajú pri jednotlivých služobných činnostiach. Podrobnejšie o jednotlivých procesoch píšem v časti 2.2 tejto diplomovej práce. Komunikáciu jednotlivých subsystémov CIS s externým prostredím zabezpečuje na národnej úrovni EKR a na úrovni EÚ brána CCN/CSI. Subsystémy CIS a ich vzťah k vonkajšiemu prostrediu sú schematicky spracované v prílohe PII.

2.2 Procesy v rámci služobných činností colných orgánov

Globalizácia a liberalizácia obchodu, nárast objemu obchodu a Just-In-Time dodávok a procesov, rozvoj logistiky a dopravných služieb, ako aj rozvoj elektronického obchodu predstavujú nový fenomén, na ktoré colné správy, ako dôležité súčasti týchto procesov, musia flexibilne a včas reagovať. Súčasne však colné správy stoja pred dôležitou úlohou ochrany spoločností proti nebezpečným a škodlivým tovarom a produktom. Z toho vyplýva požiadavka lepšej integrácie bezpečnostných aspektov do colných procesov a procedúr. Hoci tieto požiadavky sa zdajú byť protichodné, použitie informačných technológií v kombinácii s modernými systémami analýzy a riadenia rizík predstavuje adekvátny prostriedok pre dosiahnutie oboch zdanlivo protichodných požiadaviek.

Preto je prvoradým cieľom pri vývoji a prevádzke CIS automatizácia procesov, ktoré prebiehajú v rámci služobných činností colnej správy. V nasledujúcej časti tejto diplomovej

práce opíšem jednotlivé procesy, pričom uvediem, ktoré produkčné systémy sú používané pri tejto automatizácii.

2.2.1 Colné konanie – dovoz

Colný zákon (19) v § 24 ods. 1 definuje colné konanie nasledovne: „Colným konaním sa rozumie konanie, ktorého účelom je rozhodnúť, či a za akých podmienok sa tovar, ktorý sa dováža, vyváža alebo prepravuje cez územie Slovenskej republiky, prepúšťa do navrhovaného colného režimu alebo sa mu prideli navrhované colne schválené určenie alebo použitie.“.

Colné konanie môžeme chápať ako súbor úkonov, ktoré prebiehajú v špecifickej situácii pri dovoze, vývoze alebo tranzite tovaru, cieľom ktorých je rozhodnúť, či sa môže tovar na základe návrhu deklaranta prepustiť do navrhnutého colného režimu, alebo či mu môže byť pridelené navrhované colne schválené určenie alebo použitie, a za akých podmienok. Ide teda o rozhodovací proces, pri ktorom musia byť splnené určité podmienky.

Povinnosti osôb, ktoré sa podieľajú na dovoze tovaru, začínajú momentom, keď sa tovar dopraví na colné územie EÚ a tým sa dostane pod colný dohľad. Povinnosťou osôb, ktoré dopravili tovar na colné územie, alebo neskôr prevzali zaň zodpovednosť, je predložiť tovar určenému colnému úradu. Po predložení a po podaní predbežného colného vyhlásenia¹ tovar nadobúda postavenie dočasne uskladneného tovaru. V lehote určenej colnými predpismi musí byť na tovar podané colné vyhlásenie, ktorým sa navrhne jeho prepustenie do niektorého z colných režimov alebo pridelenie iného colne schváleného určenia alebo použitia (pre zjednodušenie budem v ďalšom texte diplomovej práce používať iba výraz „prepustenie tovaru“).

Podaním colného vyhlásenia začína colné konanie. Prvým úkonom, ktorý vykoná colný úrad, je zaevidovanie colného vyhlásenia – teda podania v podateľni deklaračného systému (**DS Entry**). Vzhľadom na skutočnosť, že v súčasnosti pri dovozných a vývozných formalitách nie je aplikované elektronické colné konanie, colné vyhlásenia sa podávajú spravidla

¹ Poznámka: Predbežné colné vyhlásenie v súčasnosti nie je elektronicky evidované v CIS a preto sa týmto úkonom nebudem ďalej zaoberať.

v písomnej forme na predpísanom tlačive JCD. Deklarant môže toto písomné colné vyhlásenie doplniť elektronickou prílohou, ktorá bude mať podobu súboru vo formáte XML.

Ďalším krokom v rámci colného konania je prijatie colného vyhlásenia. Po tomto kroku nasleduje prepísanie údajov z písomného colného vyhlásenia do **DS**, resp. načítanie údajov z elektronickej prílohy. DS kontroluje kompatibilitu a formálnu správnosť údajov uvedených v colnom vyhlásení. Po prijatí a zápise, resp. načítaní údajov do DS je colnému vyhláseniu v rámci registrácie pridelené jedinečné identifikačné číslo.

V rámci overovania colného vyhlásenia colný úrad predovšetkým preskúmava colné vyhlásenie a podporné doklady, ktoré k nemu priložil deklarant. Súčasťou overovania colného vyhlásenia môže byť aj fyzická kontrola tovaru, resp. odobratie vzoriek za účelom hlbšej expertízy. V tejto časti colného konania colný úrad skúma, či sú splnené podmienky na prepustenie tovaru. Podmienky na prepustenie tovaru vyplývajú zo všeobecne záväzných predpisov prijatých na úrovni EÚ a na národnej úrovni a v jednotlivých prípadoch dovozu tovaru sa môžu značne odlišovať. Tieto podmienky sú zapracované do systému **TARIC** vo forme tarifných a netarifných opatrení. Rozhodujúcim kritériom pre uplatnenie týchto opatrení sú najčastejšie sadzobné zatriedenie tovaru vyjadrené príslušným číselným kódom, alebo krajina pôvodu tovaru.

Súbežne s kontrolou opatrení prebieha aj vyhodnotenie údajov z pohľadu analýzy rizika. Údaje obsiahnuté v colnom vyhlásení sú odosielané do systému **ERP-C**, kde sú porovnávané s kritériami obsiahnutými v RP. RP je informácia o riziku prevedená do elektronickej formy. V prípade, že sa údaje colného vyhlásenia zhodujú s kritériami niektorého RP, do DS sa vráti odpoveď, ktorá bude obsahovať informácie o riziku a pokyny na vykonanie kontroly dokladov alebo tovaru, alebo na vykonanie iného úkonu s cieľom eliminovať toto identifikované riziko. Výsledky kontroly sú zaznamenávané v systéme DS a sú zasielané do systému ERP-C za účelom spätnej väzby pri hodnotení účinnosti RP.

Ak je prepustenie tovaru do navrhnutého colného režimu spojené s vymeraním dovozných platieb, výpočet výšky týchto platieb sa vykoná ešte pred prepustením tovaru. Na tento účel slúži **kalkulačný modul**, ktorý získava informácie o druhu, množstve a colnej hodnote dovážaného tovaru z DS a informácie o sadzbách cla a daní, ktoré sa majú pri výpočte použiť, zo systému TARIC. Výsledky výpočtu sa vracajú do DS, kde prebieha tlač výmeru colného dlhu, ktorý je neoddeliteľnou prílohou rozhodnutia v colnom konaní.

Ak je podmienkou prepustenia tovaru povinné zabezpečenie colného dlhu, toto zabezpečenie musí byť poskytnuté ešte pred prepustením tovaru. Na evidenciu informácií, týkajúcich sa zabezpečenia colného dlhu, slúži systém **GMS**. V tomto systéme je zaznamenaná výška poskytnutého zabezpečenia, ktoré môže byť viazané na jednotlivé prípady, alebo na niekoľko prípadov dovozu tovaru realizovaných v rámci určitého dlhšieho časového úseku. Ak sa uskutoční dovoz tovaru, pri ktorom je potrebné poskytnúť zabezpečenie, príslušná suma zodpovedajúca colnému dlhu sa v systéme **GMS** zablokuje a uvoľní sa až vtedy, keď pominú dôvody na toto zabezpečenie.

V prípade, že všetky úkony vo fáze overovania colného vyhlásenia prebehnú v poriadku, môže colný úrad prepustiť tovar. Prepustenie tovaru je úkon, ktorým colný úrad umožní deklarantovi nakladať s tovarom v súlade s podmienkami určenými pre navrhnutý colný režim. O prepustení tovaru sa deklarantovi doručí rozhodnutie v colnom konaní, ktoré sa spravidla vyhotovuje na tlačive **JCD**.

Vyššie opísaný priebeh colného konania pri dovoze tovaru je značne zjednodušený a slúži najmä na ilustráciu toho, aké a ktoré subsystemy **CIS** sa podieľajú na tomto procese. Zjednodušená schéma priebehu colného konania je v prílohe **PIII** tejto diplomovej práce. Samozrejme, colné konanie predstavuje celý rad ďalších postupov (napr. pri zjednodušených postupoch alebo pri colných režimoch s ekonomickým účinkom) a má veľa detailov, ako sú oprava a zrušenie colného vyhlásenia, zastavenie konania a pod. **CIS** je schopný zvládnuť aj takéto „neštandardné“ stavy tak, aby za každých okolností boli dodržané predpisy upravujúce colné konanie. Zložitosť colného konania je možné ilustrovať na schéme životného cyklu **JCD** pri jeho spracovaní v **DS (PIV)**.

2.2.2 Colné konanie – vývoz

Colné konanie pri vývoze tovaru má podobný priebeh, ako pri dovoze. Predsa sú tu niektoré významné odlišnosti. Prvý rozdiel je v tom, že celý proces začína spravidla podaním colného vyhlásenia, nakoľko deklarant nemá žiadne povinnosti voči colným orgánom pred týmto momentom. Ďalší priebeh colného konania je už rovnaký – po zaevidovaní podania v module **DS Entry** nasledujú prijatie a overovanie colného vyhlásenia, ktoré sa v elektronickej forme evidujú v systéme **DS**.

V rámci overovania colného vyhlásenia sú opäť kontrolované tarifné a netarifné opatrenia predpísané pre vývoz tovaru, ktoré sú zapracované v systéme **TARIC**.

Súčasne prebieha aj kontrola údajov voči RP pomocou systému **ERP-C**. V prípade, že sú splnené všetky podmienky na prepustenie tovaru, colný úrad vydá rozhodnutie v colnom konaní a tovar môže byť vyvezený.

Vzhľadom na to, že sa colné konanie pri tovare obchodného charakteru spravidla vykonáva vo vnútrozemí, nasleduje preprava tovaru na colný úrad výstupu. Tu sa vykoná kontrola pred samotným výstupom tovaru z colného územia EÚ. V rámci tejto kontroly colný úrad výstupu zisťuje, či množstvo a druh predloženého tovaru zodpovedá údajom uvedeným v colnom vyhlásení. Zvlášť dôležitá je táto kontrola pri poľnohospodárskom tovare, pri ktorom deklarant žiada o vyplatenie vývozných náhrad. Vtedy hovoríme o tzv. substitučnej kontrole. V prípade, že nie sú zistené žiadne nezrovnalosti, colný úrad povolí výstup tovaru z colného územia EÚ a tento výstup vyznačí na tlačive JCD a zaeviduje v systéme **DS**.

V súčasnosti prebieha pilotná prevádzka nového európskeho systému na kontrolu vývozu – Export Control System (ďalej len „ECS“). Cieľom tohto systému je sledovanie vývozu tovaru a poskytovanie informácií o jeho výstupe z colného územia Spoločenstva. Ide o významný krok vpred v tejto oblasti, nakoľko doterajšie systémy neumožňovali kontrolu vývozu v tých prípadoch, keď colné konanie prebehlo na území jedného členského štátu a výstup tovaru sa uskutočnil cez colný priechod v inom členskom štáte. V rámci CIS bol na tento účel vytvorený samostatný modul v rámci DS. Slovensko začalo prevádzku systému ECS v januári 2007 a postupne sa k tomuto systému pripájajú ďalšie členské štáty. Schéma priebehu colného konania pri vývoze tovaru je v prílohe PV.

2.2.3 Colné konanie – tranzit

Tranzit je síce jedným z colných režimov ale je špecifický tým, že je spojený s prepravou tovaru, ktorý je pod colným dohľadom. Ide teda o operáciu, pri ktorej je tovar odosielaný z jedného miesta na druhé miesto, spravidla v inom štáte, pričom musí byť zabezpečený permanentný colný dohľad nad týmto tovarom. Tento colný dohľad sa zabezpečuje vo forme úkonov vykonávaných pri zahájení tranzitnej operácie na colnom úrade odoslania a pri ukončení tranzitnej operácie na colnom úrade určenia. Preto aj procesy v rámci tohto režimu budú rozdelené týmto spôsobom.

2.2.3.1 *Úkony na colnom úrade odoslania*

Aj v prípade tranzitu platí, že colné konanie začína podaním colného vyhlásenia. Súčasne s podaním colného vyhlásenia je hlavný zodpovedný² povinný predložiť aj tovar, ktorý sa má prepustiť do režimu tranzit. Po kontrole formálnej správnosti a úplnosti colného vyhlásenia nasleduje jeho zaevidovanie v systéme **NCT**. Po prijatí nasleduje fáza overovania, v rámci ktorej sú údaje colného vyhlásenia odosielané na kontrolu do systému **ERP-C**. Zároveň prebieha overenia zabezpečenia colného dlhu. Pri režime tranzit musí byť vždy zabezpečený colný dlh (s výnimkou oslobodenia od tejto povinnosti na základe povolenia colného úradu). Na overenie zabezpečenia a na blokovanie príslušnej čiastky slúži systém **GMS**.

Po overení colného vyhlásenia a po zabezpečení totožnosti tovaru (v nákladnej doprave spravidla priložením colnej uzávery) môže byť tovar prepustený do režimu tranzit. Povinnosťou hlavného zodpovedného je dodať tovar v neporušenom stave, v stanovenej lehote a so všetkými sprievodnými dokladmi na colný úrad určenia.

Ak bol tovar riadne dodaný na colný úrad určenia, tento zašle colnému úradu odoslania potvrdenie o dodaní. Po prijatí tohto potvrdenia sa považuje celá tranzitná operácia za ukončenú a môže sa uvoľniť suma zabezpečenia. V prípade nezrovnalostí počas tranzitu, alebo v prípade nedodania tovaru na colný úrad určenia v určenej lehote nastupuje proces pátrania po tovare. V závislosti od výsledku tohto pátrania môže dôjsť k vymeraniu colného dlhu z titulu porušenia podmienok pre režim tranzit.

2.2.3.2 *Úkony na colnom úrade určenia*

Po dodaní tovaru a predložení tranzitných a sprievodných dokladov na colnom úrade určenia sa vykoná kontrola dodržania podmienok tranzitu (neporušenosť colnej uzávery, ak bola použitá, neporušenosť tovaru, lehota dodania a pod.) V prípade, že nie sú zistené žiadne nezrovnalosti, colný úrad určenia zaeviduje dodanie tovaru v systéme **NCT**, na tran-

² Pojem „hlavný zodpovedný“ sa používa pri colnom režime tranzit a je ekvivalentom výrazu „deklarant“, ktorý sa používa v súvislosti s ostatnými colnými režimami.

zitrných dokladoch vyznačí dodanie tovaru a zašle colnému úradu odoslania potvrdenie o dodaní.

2.2.3.3 Elektronické colné konanie v rámci režimu tranzit

Proces aplikovaný pri režime tranzit je prvým procesom v rámci colnej správy, pri ktorom sa využíva elektronická komunikácia tak medzi colným úradom a deklarantom, ako aj medzi colnými úradmi navzájom. Táto elektronická komunikácia je zabezpečovaná prostredníctvom štandardov systému NCTS.

Vďaka tejto elektronickej komunikácii bola papierová forma tranzitných dokladov redukována na minimum. Výmena informácií prebieha prioritne v elektronickej forme, papierová forma sa využíva najmä na účely kontroly počas prepravy tovaru. Schéma priebehu colného konania pri tranzite je v prílohe PVI.

2.2.4 Proces výmeru a výberu cla a daní (príjmový cyklus štátneho rozpočtu)

Jednou zo základných úloh colnej správy je zabezpečiť výber platieb, ktoré súvisia s dovozom, vývozom a tranzitom tovaru, ako aj výber spotrebných daní v plnom rozsahu činností. Na zabezpečenie tohto procesu sa využíva systém **FIS**, ktorý je účtovným systémom príjmového cyklu štátneho rozpočtu.

Podstata fungovania systému spočíva v tom, že povinnosť osôb zaplatiť colné poplatky alebo dane sa evidujú ako pohľadávky, ktoré sú vybavované úhradou dlžnej sumy, pričom na jednoznačnú identifikáciu príslušnej platby v systéme sa využíva variabilný symbol. Tvorba variabilného symbolu, ktorý sa skladá z 10 číslic, je určená internými predpismi colnej správy tak, aby každý pridelený variabilný symbol bol jedinečný v rámci colného úradu.

Organizačne je systém výberu colných poplatkov a daní realizovaný na úrovni colných úradov tak, že každý colný úrad má zriadené účty v štátnej pokladnici pre jednotlivé druhy platieb, na ktoré prichádzajú úhrady od klientov. Z týchto účtov sú potom príjmy odvádzané na dennej báze na určené účty Ministerstva financií SR, z ktorých sú potom smerované buď do štátneho rozpočtu SR, alebo do rozpočtu EÚ.

Okrem základnej funkcionality, ktorou je evidencia colných a daňových príjmov, je FIS spôsobilý sledovať aj lehoty uhrádzania jednotlivých záväzkov v súlade s príslušnou legis-

latívou. V prípade omeškania systém dokáže automatizovaným spôsobom vypočítať úroky z omeškania, resp. sankčné úroky, ktoré potom eviduje ako nové pohľadávky a sleduje ich plnenie.

2.2.4.1 Vývoj colných príjmov v rokoch 2003 až 2006

Ako už bolo povedané, zabezpečenie výberu colných a daňových príjmov patrí medzi základné úlohy colnej správy. Ide o veľmi citlivý ukazovateľ, ktorý je sledovaný na dennej báze. Ministerstvo financií SR pri zostavovaní štátneho rozpočtu na kalendárny rok predpíše výšku colných a daňových príjmov, ktoré musí colná správa splniť.

V roku 2004 došlo k výraznej zmene v štruktúre daňových príjmov, nakoľko od 1.5.2004 sa colná správa stala správcom spotrebnej dane z piva, vína, liehu a tabakových výrobkov okrem dovozu aj na vnútroštátnom a intrakomunitárnom trhu.

Výrazný pokles príjmov vyberaných colnou správou nastal po vstupe Slovenska do EÚ najmä v oblasti DPH, nakoľko sa dovozy tovaru z členských štátov stali intrakomunitárnymi operáciami, pri ktorých daň vyberajú daňové úrady.

Vývoj colných príjmov v rokoch 2003 až 2006 je spracovaný v prílohe PVII.

2.2.5 Zber štatistických údajov

Ďalším procesom, ktorý prebieha v rámci činností colnej správy, je zber štatistických údajov o zahraničnom obchode. Tento proces môžeme rozdeliť na dve vetvy. Prvá vetva predstavuje zber štatistických údajov o obchode medzi Slovenskom a štátmi, ktoré nie sú členskými štátmi EÚ (tzv. tretie krajiny) a môžeme ju označiť ako EXTRASTAT. Druhá vetva predstavuje zber štatistických údajov o obchode medzi Slovenskom a ostatnými členskými štátmi EÚ, t. j. o intrakomunitárnom obchode, označujeme ju pojmom INTRASTAT.

2.2.5.1 EXTRASTAT

Zber štatistických údajov o obchode medzi Slovenskom a tretími krajinami prebieha sprostredkovaným spôsobom. Zdrojom štatistických údajov sú colné vyhlásenia spracované v CIS, konkrétne v DS. Pre vyplňovanie tlačív JCD sú určené presné pravidlá, ktoré vychádzajú z legislatívy EÚ a ktoré sú podrobnejšie rozpracované v národných predpisoch. Na Slovensku sú tieto pravidlá okrem predpisov EÚ obsiahnuté vo vyhláske Ministerstva fi-

nancií SR, na príprave ktorej sa podieľa aj Colné riaditeľstvo SR (ďalej len „CR SR“) v úzkej spolupráci so Štatistickým úradom SR (ďalej len „ŠÚ SR“). Tým je zabezpečené, že písomné colné vyhlásenia obsahujú také údaje, ktoré je možné využiť pri zostavovaní štatistiky zahraničného obchodu SR.

Obsah colných vyhlásení sa prenáša do databázy DS, z ktorej sú údaje vyberané pomocou štatistického modulu (**DS Stat**). Vybrané údaje sú po vykonaní niektorých kontrol v dohodnutej forme odovzdané ŠÚ SR za účelom ich ďalšieho spracovania.

2.2.5.2 INTRASTAT

Kým pred vstupom SR do EÚ prebiehal zber štatistických údajov o zahraničnom obchode výlučne postupom opísaným v EXTRASTAT-e, po vstupe SR do EÚ bolo potrebné zaviesť nový systém na zber štatistických údajov o intrakomunitárnom obchode. Medzi členskými štátmi EÚ sa môže tovar Spoločenstva voľne pohybovať bez toho, aby boli vyhotovované, predkladané alebo potvrdzované colné doklady a bez toho, aby boli údaje o tomto tovare zaznamenávané v CIS. Nakoľko ale údaje o zahraničnom obchode sú významným makroekonomickým ukazovateľom, musel byť zavedený systém, ktorý zabezpečí ich zber. Vláda SR svojim uznesením č. 1001/2002 rozhodla o tom, že zber štatistických údajov o intrakomunitárnom obchode bude na základe metodiky ŠÚ SR zabezpečovať colná správa. Preto bol v rámci CIS vytvorený nový subsystém, ktorý slúži na tento účel. Umožňuje spracovanie hlásení INTRASTAT podaných spravodajskými jednotkami v papierovej alebo v elektronickej forme. Kontroluje úplnosť a logickú správnosť údajov uvedených v hláseniach a sleduje plnenie oznamovacej povinnosti zo strany spravodajských jednotiek. Zozbierané údaje sú na základe dohody uzavretej medzi CR SR a ŠÚ SR odovzdávané na ďalšie spracovanie. Schéma procesu zberu štatistických informácií v rámci systému INTRASTAT je v prílohe PVIII.

2.2.5.3 Praktické využitie procesu zberu štatistických údajov

Štatistické údaje zozbierané colnou správou ďalej spracúva ŠÚ SR a pravidelne ich uverejňuje vo forme oficiálnych štatistických údajov o zahraničnom obchode SR. Adresátni týchto údajov sú v prvom rade vláda SR a ministerstvá, Národná banka Slovenska, ale aj laická a odborná verejnosť.

Definitívne údaje sú spracované vo forme štatistickej ročenky zahraničného obchodu SR. Ukážky z tejto ročenky vo forme tabuliek a grafov sú v prílohách PIX až PXII a vo forme elektronických médií (2 × CD) v prílohe PXIX tejto diplomovej práce.

2.2.6 Správa spotrebných daní

Pokiaľ ide o správu spotrebných daní (ďalej len „SPD“), je to činnosť vykonávaná colnou správou, pri ktorej prebiehajú jednotlivé procesy celkom odlišným spôsobom, než pri colnom konaní. Je to dané jednak samotným legislatívnym prostredím, ale aj tým, že colná spravuje tieto dane nielen pri dovoze, vývoze a tranzite, ale aj pri výrobe, spracovávaní, skladovaní a distribúcii tovarov podliehajúcich SPD.

Správcom všetkých druhov SPD sa colná správa stala až od 1.5.2004, teda až od momentu vstupu Slovenska do EÚ. Pred týmto dátumom bola colná správa iba správcom SPD z minerálnych olejov, ale to stačilo k tomu, aby bol v rámci CIS vytvorený subsystém pre správu spotrebných daní – **SysNeD**. Tento subsystém mal upravenú funkcionality tak, aby v ňom bolo možné viesť evidencie aj pre ostatné druhy SPD (z piva, vína, liehu, tabaku a tabakových výrobkov).

Subsystém SysNeD vznikol prioritne za účelom vedenia evidencie súvisiacej so správou SPD, preto v súčasnosti neslúži na podporu automatizácie jednotlivých procesov.

2.2.6.1 Registrácia subjektov

Základnou evidenciou vedenou v subsystéme SysNeD register daňových subjektov. Tento register je priamo napojený na Creg, odkiaľ preberá základné identifikačné údaje o subjektoch. K týmto základným údajom sa dopĺňajú údaje o type daňového subjektu (napr. prevádzkovateľ daňového skladu, daňový sklad, oprávnený príjemca, užívateľský podnik, malý samostatný pivovar atď.). Celkove je v systéme rozlíšených 24 typov daňových subjektov. Ak to vyžadujú predpisy, registrovaným daňovým subjektom je pridelené registračné číslo, ktoré generuje SysNeD. V prípade subjektov, ktorých predmetom činnosti je tovar, ktorý sa musí označovať kontrolnou známkou, sa prideliťuje registračné odberné číslo, ktoré taktiež generuje tento subsystém.

2.2.6.2 Daňový sklad

Pod pojmom daňový sklad rozumieme prevádzku, v ktorej prebiehajú určité operácie s tovarom, ktorý podlieha SPD, v režime pozastavenia dane. To znamená, že kým je tovar v súlade s pravidlami umiestnený v tomto daňovom sklade, nepodlieha daňovej povinnosti. V evidencii SysNeD, ktorá je vedená v súvislosti s daňovým sklado, sú podrobne zaznamenávané všetky skutočnosti o činnosti tohto skladu.

2.2.6.3 Oprávnený príjemca

Štatút oprávneného príjemcu môže získať subjekt, ktorý chce na území SR prijímať tovar podliehajúci SPD, ktorý je odosielaný i iného členského štátu EÚ v pozastavení dane.

2.2.6.4 Užívateľský podnik

Užívateľský podnik je oprávnený používať pri svojej činnosti daňovo zvýhodnený tovar, resp. tovar oslobodený od SPD. Ide napr. o farmaceutické firmy, ktoré používajú pri príprave výrobkov lieh, ktorý môže byť pri dodržaní podmienok stanovených v povolení oslobodený od SPD.

2.2.6.5 Preprava tovaru podliehajúceho SPD v pozastavení dane

V prípade, že sa má uskutočniť preprava tovaru, ktorý podlieha SPD, v režime pozastavenia dane, musia byť o takejto preprave vedené príslušné záznamy. Tieto záznamy sa zapisujú do subsystému SysNeD na základe oznámenia odosielateľa. Po dodaní tovaru a zaslaní potvrdenia o tom, že tovar bol prijatý oprávnenou osobou, sa táto skutočnosť taktiež zaznamená v systéme. Celý proces prebieha manuálne. Nevýhodou tohto postupu je to, že na základe platnej legislatívy subjekty, ktoré sa podieľajú na preprave, nie sú povinné komunikovať s colným úradom elektronicky a oznámenie o začatí, resp. ukončení prepravy môžu podávať aj s časovým oneskorením. Tým je znemožnená automatizácia tohto procesu.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

3 POSTAVENIE COLNEJ SPRÁVY MEDZI ORGÁNMI ŠTÁTNEJ SPRÁVY

Postavenie, organizáciu, právomoc a pôsobnosť orgánov štátnej správy v colníctve v súčasnosti upravuje zákon č. 652/2004 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú orgánmi štátnej správy v oblasti colníctva Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky, colné úrady a colný kriminálny úrad. Colnú správu tvoria Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky, colné úrady a colný kriminálny úrad. To znamená, že Ministerstvo financií Slovenskej republiky je síce najvyšším orgánom pre služobné úrady tvoriace colnú správu, no ono samotné súčasťou colnej správy nie je.

K tomu, aby sme lepšie pochopili poslanie colnej správy v spoločnosti, je vhodné pozrieť sa trochu do jej histórie.

3.1 História colníctva na území Slovenska

3.1.1 Od počiatkov cez tridsiatkový systém po koniec 19. storočia

Dejiny colníctva sú nerozlučne spojené s dejinami obchodu. S rozvojom obchodu sa zákonite rozvíjalo i colníctvo. Základné prvky vývoja colníctva u nás je možné sledovať už v prvom štátnom útvare na našom území – vo Veľkomoravskej ríši, ktorá bola vďaka svojmu exponovanému postaveniu v strednej Európe dôležitou križovatkou obchodných ciest spájajúcich južnú a severnú, ale i východnú so západnou Európou. Z tohto obdobia pochádza i jeden z najstarších písomných colných rádov platných pre naše územie, a to tzv. rafelstettenský statut z rokov 903 – 904, ktorý osvedčuje existenciu colníctva a vyberanie cla.

Ďalší rozvoj colníctva, je späté s počiatkom vzniku ranofeudálneho uhorského štátu. V tej dobe zabezpečenie pokojnej prepravy tovaru a udržiavanie ciest bolo povinnosťou feudálneho vlastníka pôdy, ktorý mal z tohto titulu nárok na vyberanie poplatkov. Tento poplatok – mýto (telónium) bol formou vnútorného cla. Vnútorné clo nebolo jediným poplatkom, ktoré museli kupci platiť pri preprave tovaru. Na ochranu štátnych záujmov a na zabezpečenie štátnych príjmov sa vytvorila sústava pohraničných mýt známa pod menom tridsiatková sústava.

Tridsiatok vyberaný na tridsiatkových stanicích bol vlastne už clom v dnešnom slova zmysle, lebo základom pre jeho vyrubenie bol dovážaný alebo vyvážený tovar. Neskôr clo popri funkcii získavania finančných zdrojov začína sa využívať aj ako nástroj na ochranu domácej ekonomiky pred cudzou konkurenciou.

Uhorská revolúcia v roku 1848 – 1849 znamenala víťazstvo nastupujúceho kapitalistického spoločenského poriadku a rozpad feudálneho systému, čo ovplyvnilo aj zmeny na úseku colníctva. Išlo predovšetkým o vznik ministerstva financií, ktoré sa stalo najvyšším orgánom colnej správy a o vznik colných hraníc medzi Rakúskymi krajinami a Uhorskom, k čomu došlo 1. júla 1851.

3.1.2 Vznik samostatného Československa

Koniec 1. svetovej vojny priniesol so sebou mnoho zmien. Dôležitou zmenou, ktorá sa bezprostredne dotkla Slovenska, bol zánik Rakúsko – Uhorska a vznik samostatnej Československej republiky v roku 1918. Novovzniknutá Československá republika prevzala celý právny poriadok a správny systém Rakúsko – Uhorska. Tým pádom boli prevzaté aj zákonné ustanovenia v oblasti colníctva, no s jednou podstatnou zmenou. Československo sa stalo samostatným colným územím.

Zriadenie novej colnej správy vyjadřila vyhláška Ministerstva financií č. 391/1921 Zb., v ktorej bol uverejnený zoznam colných úradov. Do kompetencie zriadeného generálneho finančného riaditeľstva v Bratislave patrilo celé územie Slovenska.

Vývoj colníctva na Slovensku bolo v priebehu celej existencie predmníchovskej republiky v úplnej zhode s českými krajinami a Podkarpatskou Rusou. Aj nová právna úprava v podobe colného zákona zo dňa 14. júla 1927 (č. 114/1927 Zb.), ako aj vykonávacie nariadenie k nemu (č. 118/1927 Zb.) a rovnako aj všetky jeho zmeny a doplnky sa týkali celého územia republiky, takže bola vytvorená skutočne jednotná colná správa. Uvedený colný zákon patril k najmodernejšie poňatým colným zákonom vo svete.

Ďalší vývoj colníctva bol do značnej miery poznačený v dôsledku Mníchovskej dohody. Preto obdobie rokov 1939 až 1945 predstavuje osobitnú kapitolu v dejinách československého colníctva.

3.1.3 Vývoj po 2. svetovej vojne

Po oslobodení Československej republiky bol vo všetkých oblastiach života spoločnosti roztrieštený stav. Organizácia colnej správy bola obnovená 16. júla 1945 na základe dekrétu prezidenta republiky. Záležitosti cla patrili aj naďalej do pôsobnosti ministerstva financií, priame riadenie colných úradov však patrilo krajiným (zemským) finančným riaditeľstvám. Colnú agendu a záležitosti finančnej stráže obstarávali okrskové colné správy. Po 20. novembri 1945 prestali fungovať colné úrady zriadené v rokoch 1939 až 1945 na moravsko-slovenských hraniciach.

Február 1948 sa stal východiskom organizačnej prestavby zahraničného obchodu, dôsledkom čoho sa stal monopolom štátu a najvyšším orgánom tohto monopolu sa stalo ministerstvo zahraničného obchodu. Uplatnením štátneho monopolu a plánovaním zahraničného obchodu sa značne oslabil význam colnej politiky. Clá strácali svoju ochrannú úlohu pri dovoze zahraničného tovaru a funkcia colnej správy sa zásadne zmenila.

V roku 1952 bola colnej správe daná nová hlavná úloha – ochrana monopolu zahraničného obchodu. Pôsobnosť v colných veciach bola zverená ministerstvu zahraničného obchodu prostredníctvom Ústrednej colnej správy ako jeho osobitnej zložky. Samotný výkon colnej agendy zabezpečovali colníci. S účinnosťou od 1. augusta 1952 sa zriadilo 86 colníc. V neskoršom období sa zmeny v colnej správe týkali len zníženia počtu colníc. V roku 1958 sa vtedajší počet colníc znížil na 60 a v roku 1963 na 40.

Normalizačné obdobie po roku 1970 sa bezprostredne dotklo aj oblasti colníctva. Zákon o československej federácii č. 148/1968 Zb. Ustanovil, že územie ČSSR je jednotným colným územím a že colníctvo, colná politika a colné tarify patria do oblasti federácie. Federálnym ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť zahranično-hospodárskych vzťahov sa stalo federálne ministerstvo zahraničného obchodu. Zostáva zachovaná Ústredná colná správa a ako jej orgány pre územie republík začali pôsobiť Colné riaditeľstvo pre ČR so sídlom v Prahe a Colné riaditeľstvo pre SR so sídlom v Bratislave. Tieto riaditeľstvá priamo radili sieť colníc. Takáto organizačná štruktúra colnej správy bola zachovaná až do konca roku 1992.

3.1.4 Zmeny po novembri 1989

Novembrom 1989 sa odštartoval proces zásadných zmien, ktoré vychádzali z novej politickej situácie. Začala sa prestavba nášho právneho poriadku. Novoprijaté zákony odrážali orientáciu spoločnosti na trhový model demokracie. Uvedené zmeny sa dotkli aj oblasti colníctva.

Po vzniku SR v januári 1993 zostal v našich podmienkach v platnosti pôvodný federálny Colný zákon č. 618/1992 Zb. Legislatívny proces bol dovŕšený až v roku 1996, kedy Národná rada SR schválila nový Colný zákon č. 180/1996 Z. z. a následne v roku 1998 zákon č. 200/1998 Z. z., ktorý upravoval služobný pomer colníkov a štruktúru orgánov colnej správy SR.

V roku 1995, kedy nadobudla platnosť Európska dohoda o pridružení, majú korene aktivity súvisiace s prípravou colnej správy na vstup SR do EÚ. Prvé práce na príprave colnej správy na vstup do EÚ začali v roku 1997, kedy bola schválená Predvstupová stratégia colných správ. Od tohto času až do okamihu vstupu SR do EÚ, colná správa plnila úlohy súvisiace s prípravou na vstup do EÚ.

3.2 Úlohy colnej správy v podmienkach členstva Slovenska v EÚ

3.2.1 Úlohy definované národnými predpismi

Colníci tvoria ozbrojený zbor a plnia úlohy podľa Ústavy SR, zákona, osobitných predpisov, iných všeobecne záväzných právnych predpisov a medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná.

Colníci plnia úlohy colnej správy v služobnom pomere, ktorý sa zakladá k štátu podľa zákona č. 200/1998 Z. z. o štátnej službe colníkov a vykonávajú štátnu službu v služobnom úrade. Služobnými úradmi sú Colné riaditeľstvo Slovenskej republiky, colné úrady a colný kriminálny úrad. Pri plnení svojich úloh spolupracuje colná správa s Policajným zborom SR a s inými ozbrojenými zbormi, ozbrojenými silami SR, so štátnymi orgánmi, s vyššími územnými celkami a obcami, s právnickými a fyzickými osobami, medzinárodnými organizáciami a colnými správami iných štátov.

Za hlavné úlohy plnené colnou správou patrí vykonávanie dohľadu nad dodržiavaním zákonov, osobitných predpisov, iných všeobecne záväzných právnych predpisov a medziná-

rodných zmlúv, ktorými sa zabezpečuje realizácia obchodnej, finančnej a poľnohospodárskej politiky pri obehú tovaru na vnútornom trhu EÚ a v styku s krajinami, ktoré nie sú členskými krajinami EÚ a vykonávanie opatrení na zabránenie protiprávnemu konaniu pri vývoze, dovoze a tranzite tovaru.

Colná správa SR ďalej plní úlohy v oblasti colnej politiky, správy spotrebných daní, zisťovania zodpovednosti osôb za porušovanie právnych predpisov, ktorých vykonávanie je jej zverené zákonom a inými všeobecne záväznými predpismi v oblasti colníctva, ustanovené osobitným predpisom (napr. zákonom č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, zákonom č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody) a vykonávaní dohľadu nad dodržiavaním osobitných predpisov (napr. zákona č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálnych olejov).

Colná správa Slovenskej republiky, ako jedna z významných zložiek štátnej správy, začala svoju úlohu naplňovať po rozdelení bývalej spoločnej republiky s terajšou Českou republikou. Od tej doby prešla niekoľkými zmenami od jej vzniku až po súčasnosť, pričom sa vyprofilovala do súčasnej modernej inštitúcie. Z pohľadu naplňovania štátneho rozpočtu a plnenia fiškálnej politiky štátu možno konštatovať, že kým v období pred vstupom SR do EÚ plnila colná správa svoju úlohu najmä v oblasti výberu ciel a dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) pri dovoze tovaru, v súčasnosti, po vstupe SR do EÚ, je hlavne správcom spotrebných daní. Táto kompetencia prešla na colnú správu z daňovej správy.

3.2.2 Úlohy colnej správy vyplývajúce z členstva v EÚ

3.2.2.1 Ochrana vonkajšej hranice EÚ a ochrana vnútorného trhu

Colné orgány členských krajín musia zabezpečovať ochranu vonkajšej hranice v záujme celého Spoločenstva. Táto ochrana je chápaná v zmysle pravidelnej kontroly pohybu tovaru pre colné a daňové účely, ktorá je v kompetencii týchto orgánov. V podmienkach SR ide o dohľad nad vonkajšou hranicou EÚ, ktorú tvorí 96 km dlhá hranica s Ukrajinou a o dohľad na colných letiskách.

V oblasti zákazov a obmedzení a ochrany vnútorného trhu, vrátane boja proti colným a daňovým podvodom sa venuje zvýšená pozornosť kontrolnej činnosti. Mobilné kontrolné skupiny sa predovšetkým venujú prevencii a kontrole nelegálnych aktivít, ktoré sú priamo napojené prostredníctvom obchodných aktivít, najmä s minerálnymi olejmi, cigaretami

a alkoholom, na organizovaný zločin a sústredujú sa na stánkový predaj. Do tejto skupiny činností patrí taktiež zabezpečenie ochrany práv duševného vlastníctva, životného prostredia a prírody, vrátane ohrozených druhov živočíchov a rastlín podľa medzinárodného dohovoru CITES (12) a ochrana spoločnosti pred nelegálnymi dovozmi drog, zbraní, nebezpečných odpadov a tovaru dvojakého použitia.

3.2.2.2 *Správa spoločného colného sadzobníka Európskeho spoločenstva a integrovaného colného sadzobníka*

Legislatíva Európskeho spoločenstva (ďalej len „ES“) súvisiaca s colno-tarifným zatriedovaním tovaru podľa spoločného colného sadzobníka a využitie integrovaného sadzobníka Spoločenstva známeho pod skratkou „TARIC“ má značný dopad na priebeh obchodnej a ekonomickej politiky. Je zárukou jednotnosti pri uplatňovaní tarifných a netarifných opatrení pre ekonomické subjekty vo všetkých členských štátoch. Okrem technickej oblasti denného preberania dátových súborov pomocou počítačových systémov riadených Komisiou EÚ je významná i väzba na procedurálne riešenie priebehu samotného colného konania pri aktuálnom určovaní výšky colnej sadzby a výpočtu konkrétnej výšky colného dlhu. Správa systému je veľmi náročná na technické a komunikačné riešenie, ale i na organizačné a personálne zabezpečenie.

Spoločný colný sadzobník Európskeho spoločenstva je zakotvený v nariadení Rady (ES) č. 2658/1987, ktorého prílohu č. 1 tvorí spoločný colný sadzobník. Príloha sa mení každý rok, nakoľko platnosť údajov v sadzobníku sa viaže na kalendárny rok.

TARIC (TARif Intégré Communautaire) – Integrovaný colný sadzobník vyjadruje súhrn jednotne kodifikovanej tarifnej a obchodnej legislatívy uplatňovanej pri dovoze a vývoze tovaru na úrovni Spoločenstva prostredníctvom centrálnej databázy spravovanej Európskou komisiou – prostredníctvom DG TAXUD. Narastajúce množstvo uplatňovanej obchodnej legislatívy si vynútilo systém, ktorý by zabezpečoval uniformné a správne uplatňovanie legislatívy Spoločenstva v každom členskom štáte. Slúži však aj ako dynamický nástroj na uplatňovanie legislatívnych zmien, uľahčuje automatizované colné konanie, poskytuje maximálnu transparentnosť pre verejnosť, napomáha uvádzaniu správnych údajov do colných vyhlásení. Zahŕňa legislatívu, ktorá je v databáze premietnutá vo forme konkrétnych opatrení, ktoré sa členia z dvoch pohľadov. Opatrenie, ktoré je zapracované do TARIC-u z legislatívy Spoločenstva, je označované ako komunitárne opatrenie a je platné pre všetky

členské štáty. Tie však majú možnosť si do databázy vložiť i opatrenia vyplývajúce z legislatívy národnej, čiže ide o národné opatrenia, ktorými zväčša v členských štátoch bývajú nepriame dane – SPD, DPH alebo národné zákazy a obmedzenia. Z iného pohľadu sa opatrenia delia na tarifné a netarifné.

Tarifné opatrenia, ktorými sa chápu opatrenia vyjadrené príslušnou sadzbou alebo tarifou, sú zapracované v súčasnej obchodnej politike EÚ v podobe ciel voči tretím krajinám, tarifných znížení, preferenčných znížení, tarifných preferencií, tarifných kvót a stropov a preferenčných kvót.

Netarifné opatrenia Spoločenstva, ktoré vyplývajú z obchodnej politiky, sa nachádzajú v TARIC-u v podobe netarifných kvót, predbežného dozoru, obmedzení a zákazov.

3.2.2.3 Spoločná poľnohospodárska politika

Spoločná poľnohospodárska politika predstavuje zložitú problematiku, v ktorej colné orgány plnia úlohy v rámci mechanizmov obchodovania s poľnohospodárskymi produktmi s tretími krajinami. Skoro všetky právne normy týkajúce sa spoločnej poľnohospodárskej politiky sú vydávané formou nariadení, teda právnych nástrojov bezprostredne záväzných pre všetky členské štáty. Nakoľko súčasťou tejto politiky sú i obchodné mechanizmy ako vývoz a dovoz tovaru, musia byť do celého procesu zapojené i colné orgány. Ich pôsobnosť je obligatórne určená pri kontrole dovozu a vývozu poľnohospodárskych výrobkov z a do tretích krajín, dovozných a vývozných licencií a špecifických kontrol vývozcov a nimi vyvázaných produktov s exportnou refundáciou.

Spoločná poľnohospodárska politika je jedna z najdôležitejších politík EÚ, keďže rozpočtové výdavky, ktoré sa na ňu vzťahujú, predstavujú až 45 % celkového rozpočtu EÚ (približne 40 mld. EUR). EÚ je najväčším dovozcom poľnohospodárskych výrobkov a druhým najväčším vývozcom týchto produktov na svete.

Nástroje spoločnej poľnohospodárskej politiky možno zhrnúť do štyroch základných skupín:

- cenové intervencie,
- regulácia vnútorného trhu,
- opatrenia pri dovoze poľnohospodárskych výrobkov,

- vyplácanie vývozných náhrad pri vývoze poľnohospodárskych výrobkov.

Je zrejmé, že práve opatrenia pri dovoze poľnohospodárskych výrobkov a vyplácanie vývozných náhrad pri vývoze poľnohospodárskych výrobkov sú nástrojmi spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktoré majú veľmi úzky súvis s opatreniami, ktoré vykonáva colná správa. Ide pritom o opatrenia, uplatňovaním ktorých sa priamo alebo nepriamo zabezpečujú všetky hlavné ciele poľnohospodárskej politiky, preto ich možno označiť ako mimoriadne dôležité.

Uplatňovanie týchto nástrojov zahŕňa v prípade opatrení pri dovoze výber osobitne určeného cla niekoľkých druhov, ktoré sa používajú buď alternatívne alebo kumulatívne, systém dovozných licencií a správu tarifných kvót pri dovoze poľnohospodárskeho tovaru. Pri vývoze, v prípade vyplácania vývozných náhrad, okrem samotného vyplácania, tiež systém vývozných licencií a nariadených fyzických a tzv. substitučných kontrol tovaru.

Vyplácanie vývozných náhrad pri vývoze poľnohospodárskeho tovaru je pritom nástrojom poľnohospodárskej politiky, ktorý vzhľadom na svoj rozsah a komplikovanosť predstavuje pre podnikateľskú verejnosť na Slovensku, ako aj pre Colnú správu SR a Pôdohospodársku platobnú agentúru, nový rozmer uplatňovania obchodnej politiky na našom území vôbec.

3.2.2.4 Zabezpečenie tradičných vlastných zdrojov Európskej únie

Colné orgány zabezpečujú ochranu finančných a ekonomických záujmov EÚ, okrem iného ide o odvod 75 % vymeraného cla do spoločného rozpočtu EÚ ako tradičného vlastného zdroja ES. Povinnosť zabezpečovať vlastné zdroje ES vyplýva z ustanovenia čl. 269 Zmluvy o založení ES. I napriek znižujúcim sa výškam colných sadzieb uplatňovaných pri dovoze, tvoria príjmy z cla stále významnú časť príjmov rozpočtu EÚ.

Dňom vstupu do EÚ plní SR povinnosti odvádzať finančné prostriedky do všeobecného rozpočtu Spoločenstva tak, ako ich odvádzajú všetky členské štáty. Zdroje ES vyjadrujú príjmy, ktoré má Spoločenstvo pridelené na financovanie vlastného rozpočtu. Vlastné zdroje ES sú stanovené, vyberané a kontrolované v zmysle predpisov systému vlastných zdrojov.

Platný systém vlastných zdrojov všeobecného rozpočtu EÚ pozostáva z tradičných vlastných zdrojov, zo zdroja založeného na dani z pridanej hodnoty, zo zdroja založenom na hrubom národnom produkte, ktorý sa používa na zabezpečenie príjmu potrebného na po-

krytie výdavkov, keď všetky zdroje financovania ES nepostačujú na pokrytie výdavkov. Colné správy však disponujú len s tradičnými vlastnými zdrojmi, ktoré zahŕňajú clá, poľnohospodárske poplatky a odvody z produkcie cukru.

Každý členský štát pripisuje vlastné zdroje na účet, ktorý je otvorený v mene Európskej komisie v Štátnej pokladnici členského štátu, to znamená že tradičné vlastné zdroje nie sú príjmom štátneho rozpočtu členského štátu. Proces spracovania financií a ich prevod si vyžaduje elektronické prepojenie medzi colnými riaditeľstvami (centrálna úroveň), colnými úradmi (regionálna úroveň) a pobočkami colných úradov (miestna úroveň).

Colné úrady, v SR v súlade s colným zákonom (19), povinne odvádzajú vybrané finančné prostriedky pre oblasť tradičných vlastných zdrojov. Colné riaditeľstvo SR raz mesačne prevedie tieto peňažné prostriedky na účet Ministerstva financií v mene Európskej komisie pre odvody vlastných zdrojov ES vo výške 75 % z celkom vybranej sumy. Tie tvoria čistý príjem všeobecného rozpočtu Spoločenstva. Vybrané finančné prostriedky vo výške 25 % sa prevedú na príjmový účet štátneho rozpočtu kapitoly všeobecnej pokladničnej správy na kompenzáciu nákladov spojených s výberom tradičných vlastných zdrojov.

3.2.2.5 Napojenie na informačné systémy Európskej únie

Dôležitou úlohou pri plnení vyššie uvedených úloh zohráva kvalitná a v rámci EÚ štandardizovaná komunikácia. Projekty informatizácie sú členené vo väzbe na medzinárodné priority (TARIC, QUOTA – tarifné kvóty, dohľad, EBTI, spoločný automatizovaný tranzitný systém NCTS, vývoj interface medzi colným informačným systémom a systémami EÚ) a národné priority (systém na správu spotrebných daní, budovanie komunikačnej infraštruktúry a pod.).

Európska komisia požaduje od členských krajín prevádzku deklaračného systému (systém na zápis účtovných údajov z colného vyhlásenia), ktorý je schopný komunikovať s tarifnými systémami EÚ, najmä však so systémom TARIC.

Členský štát EÚ je viazaný jednotne postupovať i pri vydávaní záväzných informácií o nomenklatúrnom zatriedení tovaru, na účel ktorého využíva databázu EBTI (European Binding Tariff Information), v ktorej DG TAXUD zhromažďuje všetky rozhodnutia vydané členskými štátmi. Takto vydaná záväzná informácia viaže držiteľa, aby tovar zatriedoval do nomenklatúry uvedenej v informácii po dobu 6 rokov odo dňa vydania. Národné

colné správy spracovávajú svoje posudky v súlade s colným kódexom a jeho vykonávacím nariadením a pritom využívajú relevantné údaje z databázy. Jej podstatou je práve zabezpečenie jednotnej aplikácie colnej nomenklatúry za podmienky akceptovania odborných posudkov ostaných štátov.

NCTS – nový automatizovaný tranzitný systém je projekt, ktorý rieši model tranzitnej operácie uskutočnenej na základe tranzitného dokladu za použitia výpočtovej techniky. NCTS umožňuje, aby komunikácia medzi colným úradom odoslania a colným úradom určenia prebiehala len formou elektronickej informácie, doplnenej sprievodným tranzitným dokladom. Systém poskytuje výhody pre obchodníkov i pre colné správy členských štátov.

4 SÚČASNÝ STAV COLNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU

O niektorých kľúčových aplikáciách CIS som písal v časti 2.1.1 tejto diplomovej práce. V časti 2.2 som opísal jednotlivé kľúčové procesy, ktoré prebiehajú pri výkone služobných činností. V rámci opisu týchto procesov som poukázal aj na využívanie jednotlivých subsystemov CIS pri nich. V nasledujúcej časti vyhodnotím súčasný stav CIS pomocou SWOT analýzy.

4.1 SWOT analýza súčasného stavu CIS

Silné stránky

- Informačný systém vyvinutý na mieru podľa potrieb colnej správy.
- Priame napojenie na iné štátne inštitúcie v rezorte MF SR prostredníctvom rezortnej komunikačnej siete.
- Relatívne vysoký stupeň harmonizácie riadenia procesov s predpismi EÚ.
- Priame prepojenie na informačné systémy EÚ.

Príležitosti

- Ďalšia integrácia s informačnými systémami ostatných členských štátov EÚ.
- Napojenie na modernizované systémy EÚ.
- Automatizácia ďalších procesov prebiehajúcich pri colnom dohľade a správe spotrebných daní.
- Pripravenosť na zavedenie Eura.
- Zlepšenie komunikácie s hospodárskymi subjektmi.
- Elektronizácia komunikačných procesov medzi členskými štátmi EÚ a EK.

Slabé stránky

- Nedostatočná miera integrácie jednotlivých subsystemov.
- Rozdielna hardvérová a softvérová platforma jednotlivých aplikácií.
- Rôznorodé užívateľské rozhranie jednotlivých subsystemov.
- Nedokončený vývoj niektorých subsystemov.

Hrozby

- Nedostatočné rozpočtové zdroje na ďalší rozvoj systému.
- Časté legislatívne zmeny na úrovni EÚ a na národnej úrovni.
- Nedostatočné ľudské zdroje na strane CR SR (napr. na definovanie užívateľských požiadaviek, na testovanie a pod.).
- Uprednostnenie iných, paralelne prebiehajúcich projektov.

4.2 Východiská projektu inovácie CIS

4.2.1 Strategické ciele EÚ v colnej oblasti

Slovenská colná správa musí pri projekte inovácie CIS vychádzať z postavenia Slovenska, ako členského štátu EÚ. Legislatívne zmeny v oblasti colných predpisov jednoznačne smerujú k tomu, aby sa prostredníctvom rozvoja informačných systémov dosiahla vyššia efektivita procesov vykonávaných colnou správou.

Problematike zefektívňovania colných procesov sa venuje aj Rada Európskej únie v celom rade prijatých dokumentov. Rada Európskej únie definovala pre oblasť colnej správy nasledujúce strategické ciele:

- preskúmanie a radikálne zjednodušenie existujúcich colných procedúr so súčasnou integráciou moderných prostriedkov a technológií, vrátane rozsiahleho využívania informačných technológií a analýzy rizík,
- reorganizácia colných procedúr tak, aby komerčné subjekty mohli v plnej miere ťažiť z existencie spoločného trhu EÚ, nezávisle od miesta začiatku a ukončenia colného procesu,
- zabezpečiť colné kontroly na vonkajších hraniciach EÚ v adekvátnej sile a spoľahlivosti, najmä ak je nevyhnutná ochrana spoločnosti a jej bezpečnosti,
- colné informačné systémy v jednotlivých členských štátoch majú poskytovať konzistentné a porovnateľné služby komerčným subjektom a majú byť vzájomne prepojené so zreteľom na colnú úniu, ktorá tvorí jadro spoločného trhu EÚ.

4.2.2 Úloha Slovenska pri plnení strategických cieľov EÚ

Slovenská republika, ako členská krajina EÚ, prebrala na seba všetky povinnosti vyplývajúce z členstva v EÚ, vrátane záväzkov a povinností v oblasti colnej správy. Hoci hlavné úlohy colnej správy SR v oblasti ochrany colného priestoru a zabezpečenia príjmovej zložky štátneho rozpočtu zostali po vstupe do EÚ nezmenené, tieto úlohy sú zabezpečované v zmenených podmienkach. Colná správa SR musela na tieto zmenené podmienky reagovať vnútornou reorganizáciou, zefektívnením vlastných procesov, ako aj zmenami v kvalite poskytovaných služieb. Úlohy, ktoré musí colná správa, už nie je možné zabezpečovať bez

účinnnej podpory informačných technológií. Efektívne pracujúci colný informačný systém a správne využívanie jeho možností je základným predpokladom pre budovanie modernej colnej správy.

Z vyššie uvedených strategických cieľov a úloh spojených s ich naplnením bude vychádzať návrh inovácie CIS, pričom sa bude rešpektovať základná vízia rozvoja CIS v kontexte cieľov rozvoja colnej správy, ktorá znie:

„Vybudovanie integrovaného informačného systému schopného plniť úlohy colnej správy v SR a efektívne poskytovať služby komerčnej sfére. Systém musí byť schopný flexibilne reagovať na požiadavky vyplývajúce z medzinárodných záväzkov SR v rámci EÚ a na zmeny v požiadavkách komerčnej sféry .“

Projekt inovácie CIS má vytvoriť základné podmienky pre budovanie modernej colnej správy. Tento inovovaný informačný systém môžeme označiť ako „integrovaný colný informačný systém“ (ďalej len „ICIS“). Základné požiadavky na vlastnosti ICIS je možné definovať v nasledujúcich bodoch:

- **Komplexná podpora procesov** – colné a obchodné procesy presahujú rámce jednotlivých prevádzkovaných informačných systémov pre podporu colných činností. Komplexná podpora procesov znamená integráciu jednotlivých informačných systémov tak, aby bolo možné efektívne vykonávať proces nezávisle od informačného systému, ktorý sa na realizáciu konkrétneho kroku spracovania v procese využíva. Komplexná podpora procesov nevyhnutne vyžaduje integráciu existujúcich informačných systémov a zabezpečenie flexibility takejto integrácie vzhľadom na možné zmeny v spracovaní procesov v budúcnosti.
- **Elektronická výmena informácií** – pre efektívne spracovanie obchodných a colných procesov je elektronická výmena informácií základným predpokladom. Takáto elektronická výmena informácií musí však zabezpečovať všetky bezpečnostné požiadavky ochrany údajov a kontroly ich integrity a autenticity. Elektronická komunikácia musí byť implementovaná jednak medzi colnou správou a komerčnou sférou, ako aj medzi colnými správami (resp. EÚ) navzájom. Integrácia na systémy EÚ predstavuje jednu z významných priorít.
- **Automatizácia činností a procesov** – efektívne vykonávanie procesov a rozvoj elektronického obchodu znamená aj minimalizáciu vstupu ľudského faktora do týchto pro-

cesov tam, kde je to možné a výhodné. Informačný systém colnej správy musí komplexne podporovať colné a obchodné procesy. Z hľadiska ICIS to znamená definovanie činností a rozhodnutí, ktoré môžu byť vykonávané automaticky, ako aj implementácia týchto procesov do jednotlivých informačných systémov (integrácia v tomto predstavuje taktiež dôležitý faktor). Automatická výmena informácií medzi komerčnou sférou a colnou správou taktiež predstavuje významný prvok automatizácie.

- **Odstránenie „papiera“ v procesoch** – elektronicky vykonávané procesy a rozhodnutia realizované elektronicky vytvárajú predpoklad pre kvalitatívnu zmenu existujúcich procesov. Umožňujú odstrániť existujúci spôsob spracovania a kvalitatívne ho povýšiť. Elektronické vykonávanie rozhodnutí však vyžaduje zabezpečiť neodmietnuteľnosť a auditovateľnosť tohto procesu, v súlade s legislatívou platnou v SR.
- **Zabezpečenie trvalej dostupnosti služieb** – z hľadiska požiadaviek globalizujúceho sa trhového prostredia a elektronického obchodu je požiadavka trvalej dostupnosti služieb čoraz dôležitejšia. Trvalo musia byť služby dostupné jednak interne v rámci colnej správy, ako aj služby poskytované komerčnej sfére.
- **Zabezpečenie ochrany doposiaľ vynaložených investícií** – do budovania existujúceho informačného systému colná správa SR v minulosti investovala značné finančné prostriedky. Tieto vynaložené investície je potrebné zohľadniť pri budovaní ICIS tak, aby sa dosiahlo ich čo najväčšie využitie.
- **Zabezpečovanie prevádzky a rozvoja colného informačného systému** – ICIS nesmie vytvárať požiadavky na dodatočné ľudské zdroje.

Ak zhrnieme vyššie uvedené požiadavky na vlastnosti ICIS, môžeme povedať, že hlavným cieľom projektu inovácie CIS je dosiahnutie čo najvyššej miery **automatizácie procesov**.

Na základe vyššie definovaných požiadaviek na vlastnosti ICIS a z toho vyplývajúcej koncepcie môžeme povedať, že projekt inovácie CIS sa má zamerať na dva smery.

Prvým smerom je **inovácia na úrovni technologickej**, kde je potrebné zaviesť nové technológie s cieľom zvýšenia bezpečnosti a zníženia nákladov na prevádzku systému. Súčasťou tohto smeru je aj inovácia v oblasti komunikačných prostriedkov.

Druhým smerom inovácie CIS má byť **inovácia na aplikačnej úrovni**. Ak má byť vybudovaný integrovaný colný informačný systém, je nevyhnutné vytvoriť také aplikácie, ktoré

umožnia integráciu procesov do týchto aplikácií a vzájomnú súčinnosť jednotlivých subsystemov pri zabezpečovaní funkcií colnej správy. Zahrňuje jednak obecnú architektúru informačného systému, ako aj koncepčnú architektúru jednotlivých aplikácií

5 PROJEKT INOVÁCIE CIS

5.1 Voľba metodiky riadenia projektu

Nástroje a metodiku na riadenie projektov poskytuje disciplína nazývaná projektový manažment. Projektový manažment je filozofia prístupu k riadeniu projektu s jasne stanoveným cieľom, ktorý musí byť dosiahnutý v požadovanom čase, s určenými nákladmi a v požadovanej kvalite. Projekt je proces plánovania a riadenia rozsiahlych operácií.

Na riadenie projektov je vypracovaných mnoho metodík. Môžeme spomenúť napríklad postup strategického plánovania vytvorený britskou vládou agentúrou CCTA používaný pre tvorbu informačných systémov v britskej štátnej správe alebo metodiku ASLIB.

Vzhľadom na skutočnosť, že slovenská colná správa je orgánom štátnej správy v rámci rezortu ministerstva financií, pri tvorbe projektu informačného systému sa musíme riadiť interným riadiacim aktom MF SR – Smernicou o riadení projektov informačných systémov rezortu Ministerstva financií SR (14).

5.2 Výber dodávateľa

Projekt inovácie CIS zahŕňa:

- implementáciu novej funkcionality do deklaračného subsystemu ISST/DS v súlade s nariadením Komisie (ES) č. 1875/2006, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 2454/93, ktorým sa vykonáva nariadenie Rady (EHS) č. 2913/92, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Spoločenstva (16),
- implementáciu funkcionality definovanej v projekte Export Control System vo viacročnom strategickom pláne pre elektronické colníctvo (dokument TAXUD/477/2004) do deklaračného subsystemu ISST/DS,
- zabezpečenie termínov definovaných v návrhu rozhodnutia Rady EÚ a Európskeho parlamentu o colnom a obchodnom prostredí bez dokumentov v papierovej forme (dokument 2005/0247 (COD)), ohľadom implementácie funkcionality, definovanej v projektoch viacročného strategického plánu pre elektronické colníctvo,

- implementáciu funkcionality (interoperability automatizovaných systémov colného konania) v súlade s termínmi uvedenými v dokumente MASP (Multiannual Strategic Plan),
- vybudovanie základných predpokladov pre zabezpečenie dostupnosti v režime riadnej prevádzky v rozsahu 24 hodín denne x 7 dní v týždni a príprava testovacieho (záložného) prostredia pre prevádzku ISST a jeho subsystémov.

Vzhľadom na skutočnosť, že ide o inováciu CIS a nie o dodávku nového systému, pri výbere dodávateľa je treba prihliadnuť na skutočnosť, že dodávateľ, spoločnosť IBM Slovensko, spol. s r.o., Polus Milenium Tower, Vajnorská 100/A, 832 86 Bratislava 3, v rámci plnenia Rámcovej zmluvy č. SP 2021 „Analýza, návrh riešenia, dodávka a realizácia integrovaného systému správy taríf“ a zmluvy č. SP 2021/09 „Integrovaný systém správy taríf, ďalší rozvoj funkcionality v súlade s európskou legislatívou“ implementovala a rozvinula súčasný systém ISST, na základe čoho spoločnosť IBM Slovensko spol. s r. o. v zmysle ustanovení predmetných zmlúv a Všeobecných podmienok – Článok 1.7. a 4.3. je oprávnená nakladať s majetkovými právami k autorským právam na vytvorené dielo prostredníctvom výlučnej, trvalej, celosvetovej licencie splatenej v plnej výške a neobmedzenej v rozsahu spôsobu a účelu.

Podľa § 58 ods. 1 písm. b) zákona o verejnom obstarávaní (18), rokovacie konanie bez zverejnenia môže verejný obstarávateľ použiť iba vtedy ak je splnená podmienka, že tovar, stavebné práce alebo služby z technických z dôvodov, umeleckých dôvodov alebo dôvodov vyplývajúcich z výhradných práv (autorských práv) môže poskytnúť len určitý dodávateľ.

Na základe skutočnosti, že spoločnosť IBM Slovensko vlastní k systému ISST autorské práva vyplývajúce z vyššie uvedenej rámcovej zmluvy, v rámci ktorých implementovala uvedený systém na Colnom riaditeľstve SR, je možné ďalší rozvoj systému realizovať len s touto spoločnosťou rokovacím konaním bez zverejnenia podľa § 58 ods. 1 písm. b) zákona o verejnom obstarávaní.

Na základe vyššie uvedených skutočností Colné riaditeľstvo SR ako verejný obstarávateľ musí použiť na uzatvorenie zmluvy so spoločnosťou IBM Slovensko, spol. s r.o., Polus Milenium Tower, Vajnorská 100/A, 832 86 Bratislava, na uvedený predmet zákazky postup verejného obstarávania – rokovacie konanie bez zverejnenia podľa § 58 ods. 1 písm. b) zákona o verejnom obstarávaní (18).

Pokiaľ ide o výber dodávateľa hardvérových komponentov, ten sa zásadne uskutočňuje formou verejnej súťaže. Tento postup má byť uplatnený aj pri realizácii tohto projektu.

5.3 Projektový zámer

Prvým krokom, ktorý má byť v zmysle smernice (14) uskutočnený pred začiatkom projektu, je vypracovanie projektového zámeru. Ten obsahuje:

- ciele a rozsah projektu,
- fázy projektu, kľúčové míľniky a dodávky/výstupy,
- kritické faktory úspechu projektu,
- časový harmonogram projektu a
- organizáciu projektu.

5.3.1 Ciele projektu inovácie CIS

Cieľom projektu je rozšírenie funkcionality integrovaného systému správy taríf v súlade s požiadavkami legislatívy EÚ a v súlade s užívateľskými požiadavkami používateľov existujúcich subsystémov na národnej úrovni.

Základné ciele projektu:

1. Rozšírenie subsystému ISST/TKD:

- rozšírenie funkcionality APV ISST/TKD o modul Dohľad 2 podľa špecifikácie EÚ vzhľadom na prechod EÚ na nový systém zberu sledovaných údajov,
- analýza upgrade subsystémov ISST TARIC a Kvóta na verzie TARIC 2 a Kvóta 2 podľa špecifikácie EÚ vzhľadom na prechod na novú verziu týchto modulov na úrovni EÚ,
- analýza upgrade subsystému ISST TARIC podľa špecifikácie EÚ vzhľadom na plánovanú migráciu modulu TARIC 3 na novú platformu.

2. Rozšírenie subsystému ISST/DS:

- implementácia PKI do deklaračného systému v procese spracovávania elektronických colných vyhlásení,

- komunikácia s tretími krajinami – vytvorenie nástroja na selekciu vybraných údajov a ich zaslanie určenému adresátovi v zahraničí,
 - vytvorenie modulu pre režimy s ekonomickým účinkom za účelom automatizácie evidencie pohybu tovaru v týchto režimoch (modul ER),
 - príprava na zavedenie Eura v roku 2009.
3. Rozšírenie subsystému ISST/ECS – 2. fáza:
- vypracovanie nástrojov na spracovanie predodchodových colných vyhlásení a na aplikáciu analýzy rizika v tomto procese,
 - rozšírenie komunikácie subsystému smerom k externým subjektom.
4. Vytvorenie subsystému ISST/ICS – 1. fáza:
- vypracovanie nástrojov na spracovanie predpríchodových colných vyhlásení a na aplikáciu analýzy rizika v tomto procese.
5. Rozšírenie subsystému ISST/GMS:
- integrácia subsystému do procesov v rámci režimu tranzit,
 - automatizácia uvoľňovania zábezpeky na základe informácií o úhrade pohľadávky zo subsystému FIS.

5.3.2 Kľúčové míľniky projektu inovácie CIS

Názov míľnika	Plánovaný dátum ukončenia
Subsystém ISST/TKD	
• rozšírenie funkcionality o modul Dohľad 2	30.06.2007
• analýza upgrade subsystémov ISST TARIC a Kvóta na verzie TARIC 2 a Kvóta 2	31.10.2007
• analýza upgrade subsystému ISST TARIC na TARIC 3	30.06.2008
Subsystém ISST/DS	
• implementácia PKI do deklaračného procesu	30.09.2007
• komunikácia s tretími krajinami	30.06.2007
• Modul ER	

– 1. etapa	31.07.2007
– 2. etapa	30.09.2007
– 3. etapa	31.12.2008
EURO 2009	30.09.2008
Subsystem ISST/ECS/ICS/GMS	
• ECS – 2. fáza	30.06.2008
• ICS – 1. fáza	31.12.2008
• integrácia GMS do tranzitu	30.06.2007
• prepojenie subsystemov GMS a FIS	31.12.2007
Technológie	
• doplnenie platformy ISST a konfigurácia	31.07.2007
• metodika a dokumentácia procesov zálohovania	30.09.2007

5.3.3 Kritické faktory úspechu

Pre úspešnú realizáciu projektu sú kritické najmä nasledovné faktory:

- podpora vrcholového vedenia,
- zabezpečenie zamestnancov s dostatočnými vedomosťami a skúsenosťami z vecných oblastí a z prebiehajúcich procesov počas celého trvania projektu,
- zabezpečenie zamestnancov s dostatočnými skúsenosťami z oblasti spolupráce s EK, ktorí sú zodpovední za realizáciu medzinárodnej spolupráce,
- nejasná formulácia požiadaviek používateľov na funkcionality subsystemov,
- efektívna komunikácia medzi všetkými členmi riadiaceho tímu projektu.

Predpokladom úspešnej realizácie projektu je:

- vyčlenenie potrebného počtu zamestnancov colnej správy do projektového tímu,
- zabezpečenie prístupu riešiteľov k existujúcim subsystemom v priestoroch CR SR,
- zadefinovanie požiadaviek používateľov na funkcionality,
- poskytnutie potrebnej dokumentácie EÚ za účelom zosúladenia riešenia so špecifikáciou EÚ,
- poskytnutie testovacieho prostredia pre subsystemy riešené v rámci projektu,

- zabezpečenie testovacieho prostredia pre prístup na portál CCN/CSI za účelom konfigurácie komunikácie so systémami EÚ,
- poskytnutie internej metodiky colnej správy a legislatívy súvisiacej so zavedením Eura.

Na priebeh projektu môžu mať vplyv aj niektoré paralelne prebiehajúce projekty, preto je potrebná koordinácia na úrovni projektových manažérov. V prípade potreby sa môžu projektoví manažéri zúčastňovať na projektových poradách súvisiacich projektov.

5.3.4 Časový harmonogram projektu inovácie CIS

Štandardne sa časový harmonogram projektu spracováva vo forme Ganttovho diagramu, ktorý sa môže vytvoriť napr. v prostredí MS Project. Pre účely projektu vypracovaného v tejto diplomovej práci budú použité štandardné prostriedky MS Office.

Tab. 1 Časový harmonogram projektu inovácie CIS

ID	Názov aktivity	Začiatok	Koniec	2007												2008											
				II. Q.			III. Q.			IV. Q.			I. Q.			II. Q.			III. Q.			IV. Q.					
				A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D			
1	Štart projektu	17.05.2007	24.05.2007																								
2	Subsystém ISST/TKD	17.05.2007	30.06.2007																								
3	Modul dohľad 2	17.05.2007	30.06.2008																								
4	Analýza TARIC 2 a Kvóta 2	01.08.2007	31.10.2007																								
5	Analýza TARIC 3	01.11.2007	30.06.2008																								
6	Subsystém ISST/DS	17.05.2007	31.12.2008																								
7	Implementácia PKI	17.05.2007	30.09.2007																								
8	Komunikácia s tretími krajinami	17.05.2007	30.06.2007																								
9	Modul ER – 1. etapa	17.05.2007	31.07.2007																								
10	Modul ER – 2. etapa	01.06.2007	30.09.2007																								
11	Modul ER – 3. etapa	01.03.2008	31.12.2008																								
12	EURO 2009	17.05.2007	30.06.2008																								
13	Technologický audit	17.05.2007	31.01.2008																								
14	Konverzný plán	01.01.2008	31.03.2008																								
15	Implementácia a testovanie	01.04.2008	31.05.2008																								
16	Rol-out	01.06.2008	30.06.2008																								
17	Subsystém ISST/ECS/ICS/GMS	17.05.2007	31.12.2008																								
18	ECS – 2. fáza	01.10.2007	31.07.2008																								
19	ICS – 1. fáza	01.06.2008	31.12.2008																								
20	Integrácia GMS do tranzitu	17.05.2007	30.06.2007																								
21	Prepojenie systémov GMS a FIS	01.07.2007	31.12.2007																								
22	Technológie	17.05.2007	31.09.2007																								
23	Doplnenie platformy ISST	17.05.2007	31.07.2007																								
24	Zálohovanie	17.05.2007	30.09.2007																								

Časový harmonogram projektu je zostavený s prihliadnutím na reálne potreby colnej sprá-

vy, ktoré vychádzajú z jej stratégie rozvoja CIS a z termínov predpísaných v rámci legislatívnych zmien.

5.3.5 Organizácia projektu, role a zodpovednosti

5.3.5.1 Riadiaci výbor.

Riadiaci výbor je rozhodovacím orgánom projektu zložený zo zástupcov CR SR a dodávateľa. Riadiaci výbor má kontrolnú funkciu pri kontrole priebehu realizácie projektu, schvaľuje míľniky/etapy projektu, schvaľuje nevyhnutné zmeny v realizácii projektu. Riadiaci výbor najmä schvaľuje projektový plán, správy o stave projektu za jednotlivé etapy, vrátane úvodnej a záverečnej správy o stave projektu, návrhy na zmeny týkajúce sa rozsahu, harmonogramu a ceny projektu a jednotlivé etapy projektu. Rieši všetky problémy, vzniknuté pri riešení a realizácii projektu, ktoré sa nepodarí vyriešiť na úrovni resp. v kompetencii projektových manažérov.

Predsedom Riadiaceho výboru bude zamestnanec CR SR. Pravidelné zasadania Riadiaceho výboru budú na začiatku projektu a v termíne ukončenia jednotlivých etáp projektu. V prípade potreby vyplývajúcej z podstaty riešenia problémov v projekte je ktorákoľvek zo strán oprávnená požiadať o zvolanie mimoriadneho zasadania Riadiaceho výboru. Na zasadnutia Riadiaceho výboru budú prizývaní vedúci tímov oboch strán. Riadiaci výbor má právo prizvať na svoje zasadnutia odborníkov, ak ktorákoľvek zo zmluvných strán považuje ich prítomnosť za nevyhnutnú. Z každého zasadania Riadiaceho výboru bude vyhotovený zápis, ktorý odsúhlasia členovia Riadiaceho výboru.

5.3.5.2 Projektový manažér CR SR.

CR SR vymenuje zodpovedného projektového manažéra (a tiež jeho zástupcu), ktorý bude k dispozícii počas trvania projektu ako kontaktný bod projektového manažéra dodávateľa.

Projektový manažér má aktuálne informácie o stave prác na strane zákazníka a oprávnenie samostatne akceptovať časti dodávok. Poskytuje informácie a predpisy požadované dodávateľom a stará sa o informovanie všetkých zainteresovaných zamestnancov zákazníka, prideluje úlohy členom projektového tímu a dohliada na postup prác a navrhuje alebo realizuje opravné opatrenia. Ak to je potrebné, informuje projektového manažéra dodávateľa

v prípade nečestného jednania, nekonzistentnosti zápisov, prekážok v postupe prác a ohrození termínov.

5.3.5.3 Projektový manažér dodávateľa

Dodávateľ menuje na začiatku projektu zodpovedného manažéra projektu, ktorý bude zodpovedný za všetky služby a dodávky uskutočňované počas projektu.

Najdôležitejšie všeobecné zodpovednosti dodávateľa, ktoré bude koordinovať projektový manažér sú najmä plánovanie projektu, kontrola a riadenie záležitostí týkajúcich sa harmonogramu a zdrojov, príprava projektového prostredia (v súčinnosti s projektovým manažérom CR SR), koordinácia všetkých projektových činností (v koordinácii s projektovým manažérom CR SR), riadenie problémov, rizík a zmien, definovanie štandardov riadenia projektu, dokumentácie a implementácie a organizovanie a podpora testovania a akceptácie. Je kontaktným bodom pre všetky otázky týkajúce sa implementácie.

5.3.5.4 Vecný garant

Vecný garant je zodpovedný za definíciu vecných požiadaviek na informačný systém. Vecný garant priebežne kontroluje stav zapracovanosti vecných požiadaviek do systému a na konci projektu je jednou z osôb akceptujúcich realizáciu projektu. Vecný garant predkladá požiadavky na informačný systém v písomnej forme projektovému manažérovi CR SR. Vecný garant je zodpovedný zároveň za to, že informačný systém spĺňa všetky požiadavky na neho kladené. Vecný garant je zároveň manažérom kvality funkčného riešenia.

5.3.5.5 Vedúci tímu za CR SR

Vedúci tímov sú riadení projektovým manažérom CR SR a sú zodpovední najmä za sledovanie vecného plnenia príslušných častí projektu, realizáciu úloh pridelených projektovým manažérom CR SR, zabezpečenie komunikácie s odbornými útvarmi CR SR podľa potreby. Priamo riadi členov príslušného tímu za CR SR.

5.3.5.6 Vedúci tímu za dodávateľa

Vedúci tímov sú riadení projektovým manažérom dodávateľa a sú zodpovední najmä za realizáciu príslušnej časti projektu, dodržiavanie stanovenej kvality príslušnej časti riešenia, zabezpečenie okamžitej eskalácie problémov na vedenie projektu, plánovanie jednotlivých

činností tímu, riadenie a kontrolu priebehu prác, vykonávanie operatívneho manažmentu problémov.

Vedúci tímu dodávateľa spolupracuje s projektovým manažérom s cieľom maximálnej koordinácie prác a zaistenia komplexnosti, integrácie a kvality výsledkov a spracováva odporúčania pre členov projektu týkajúcich sa prác, ktoré musia byť vykonané pred zahájením či pokračovaním ďalších aktivít a etáp.

5.3.5.7 *Národný projektový manažér (NPM) za oblasti TKD a ECS/ICS*

Národní projektoví manažéri jednotlivo za oblasť TKD a oblasť ECS/ICS sú jediní formálni zástupcovia CR SR voči predmetným oblastiam. NPM aktualizuje a predkladá národný projektový plán implementácie, zabezpečuje obojstrannú výmenu informácií v rámci príslušných projektov medzi colnou správou SR a centrálnym projektovým tímom DG TAXUD.

5.3.6 Komunikácia

Komunikácia v rámci projektu je potrebná za účelom vytvorenia možností pre vypracovanie riešenia, koordinácie aktivít v priebehu trvania projektu, riešenia otázok a informovania všetkých členov tímu o kľúčových rozhodnutiach, zmenách v projekte a časovom pláne.

5.3.6.1 *Komunikačný plán*

Pracovné stretnutia tímov:

- členovia projektových tímov sa stretávajú podľa potreby,
- stretnutia za účelom získavania informácií sa môžu uskutočniť aj so zamestnancami odborných útvarov CR SR, ktorí nie sú trvalými členmi projektu,
- každé stretnutie musí byť formálne vyžiadané projektovým manažmentom,
- každého stretnutia sa musí zúčastniť minimálne jeden člen projektového tímu CR SR,
- po každom stretnutí bude vypracovaný zápis zo stretnutia, ktorý bude obsahovať informácie relevantné pre vykonávanie projektu,
- zápisy zo stretnutí budú zhromažďované na úrovni projektového manažmentu.

Stretnutia projektového manažmentu:

- týchto stretnutí sa budú zúčastňovať projektoví manažéri za CR SR a dodávateľa; rozhodnutia prijaté na týchto stretnutiach budú pre zainteresované strany záväzné,
- stretnutia sa budú uskutočňovať minimálne raz za dva týždne,
- stretnutia sa majú okrem projektových manažérov zúčastňovať aj tí členovia tímu, ktorí môžu pozitívne prispieť k priebehu stretnutia; projektoví manažéri vyberú členov tímu, ktorí sa stretnutí zúčastnia,
- po každom stretnutí bude vypracovaný zápis; zápis vypracuje dodávateľ a bude odsúhlasený projektovým manažérom za CR SR,

stretnutia riadiaceho výboru:

- týchto stretnutí sa budú zúčastňovať členovia riadiaceho výboru CR SR a dodávateľa,
- rozhodnutia prijaté na týchto stretnutiach budú pre zainteresované strany záväzné,
- stretnutia sa budú uskutočňovať na úvod projektu a vždy po ukončení míľnika/etapy projektu a na žiadosť projektových manažérov,
- po každom stretnutí bude vypracovaný zápis, ktorý bude odsúhlasený členmi Riadiaceho výboru; tento bude zaslaný formou e-mailu všetkým členom riadiaceho výboru.

5.3.6.2 Spôsob komunikácie

Projektová komunikácia medzi CR SR a dodávateľom prebieha v písomnej forme a ústnej forme. Komunikácia, ktorej závery majú priamy vplyv na činnosť projektu, bude prebiehať v písomnej forme. Formy komunikácie sú pošta a e-mail. E-mailom potvrdené závery sú záväzné. Každý člen spoločného realizačného tímu musí byť technicky vybavený tak, aby bol schopný využívať všetky formy komunikácie. Pri použití telefonickej resp. osobnej formy komunikácie sa odporúča spracovať písomný záznam komunikácie – zápis zo stretnutia, ktorý bude potvrdený oboma stranami. Členovia projektového tímu musia byť dosiahnuteľní v pracovnej dobe telefonicky, e-mailom alebo poštou. Písomná komunikácia sa môže doručiť nasledovnými spôsobmi:

- poštový styk (doporučene), pričom za termín dodania sa považuje dátum doručenia zásielky,

- doručenie prostredníctvom podateľne, pričom za termín dodania sa považuje termín uvedený v knihe došlej pošty,
- osobne, pričom termín dodania potvrdí príjemca na kópii listu,
- e-mailom.

Písomná dokumentácia projektu sa archivuje na strane CR SR a dodávateľa podľa interných smerníc CR SR resp. dodávateľa. Všetky súbory vytvorené počas projektu budú mať názov podľa dohodnutej konvencie.

5.4 Podrobná špecifikácia riešenia inovácie CIS

5.4.1 Rozšírenie funkcionality APV ISST/TKD o modul Dohľad 2

V roku 2007 bude zavedený nový systém zasielania správ o dohľade nad dovozmi a vývozmi tovarov, SURV2. Zaniknú doteraz platné typy dohľadových nariadení (450,455 atď.) a budú nahradené štyrmi novými typmi (440, 442, 445 a 447), public a confidential pre import i export. Dohľadové opatrenia budú definované len TARIC nomenklatúrou, pôvodom tovaru a dobou platnosti, zaniknú doteraz používané Order numbers. Novovzniknuté typy opatrení budú naviazané len na skupinu krajín 1005 textil. TARIC sa zároveň stane jediným zdrojom dohľadových opatrení, referenčné dáta teda budú zasielané len cez TARIC.

Cez SURV2 budú zasielané komplexnejšie dáta ako doteraz. Momentálne sa z DS vyberajú a zasielajú len údaje o dátume prepustenia, nomenklatúre, pôvode tovaru, požadovanej mernej jednotke a objeme dovážaných alebo vyvážaných tovarov. V SURV2 sa okrem toho budú zasielať aj údaje o režime, preferencii, hmotnosti a hodnote tovaru. Pri exportných dohľadoch aj o krajine určenia.

Zmení sa aj formát zasielaných správ z EDIFACT-u na XML. Správy budú zasielané ako doteraz cez zabezpečené pripojenie CCN/CSI gateway. Pri zasielaní údajov o dohľadoch by sa mala zmeniť frekvencia na dennú.

Colné stropy – spúšťačia úroveň, informácie o jej dosiahnutí budú oznamované členským štátom. Systém musí byť pripravený na ich prijímanie a spracovanie. Web surveillance klient zostane zachovaný.

Etapa analýzy zahŕňa aj konfrontáciu požiadaviek so súčasným riešením (Dohľad1) a zber údajov slúžiacich na minimalizáciu rizika vzniku chýb a nepresností vzhľadom na neúplnosť špecifikácie zo strany EÚ (dokumentácia je dostatočne obsiahla, nie však úplne konzistentná).

V rámci inovácie CIS je potrebné vykonať zmeny v subsysteme ISST/TKD tak, aby bola dosiahnutá úplná kompatibilita so systémami EÚ.

5.4.2 Analýza upgrade systémov ISST TARIC a Kvóta na verzie TARIC2 a Kvóta 2

Vzhľadom na pripravovanú reimplementáciu TARIC (na úrovni EÚ) je vo fáze príprav aj zmena v aplikácii QUOTA s nasledovnými zámermi:

- lepšie zosúladiť so systémom TARIC2 (súčasný TARIC) a následne s TARIC3 a jednotne používať referenčné dáta,
- definície a zmeny hodnôt v systéme QUOTA šíriť prostredníctvom rozhrania TARIC,
- vytvoriť špecifické rozhranie pre zobrazenie požiadaviek a výsledkov alokácií jednotlivých členských štátov,

V snahe znížiť riziko a vyvarovať sa súčasného prechodu na Quota2 a TARIC3, Quota2 bude implementovaná skôr než TARIC3, a preto TARIC IDS sa zmení dvakrát.

1. zmena: Quota2 (a Surv2) založená na súčasnom TARIC2 IDS, v roku 2008.

2. zmena: TARIC3, v roku 2009.

Plánované zmeny na centrálnej úrovni budú mať dopad aj na národné aplikácie. Cieľom projektu je analyzovať dopady úprav navrhovaných na centrálnej úrovni (EÚ) a zozbierať požiadavky na zmeny na národnej úrovni.

5.4.3 Analýza upgrade systémov ISST TARIC3

Vzhľadom k plánovanej reimplementácii TARIC z dôvodu ukončenia podpory súčasnej technickej infraštruktúry na úrovni EÚ a centrálneho riešenia prebieha v súčasnosti zber požiadaviek na novú funkčnosť centrálnej aplikácie, zmeny v samotných dátových štruktúrach a zmeny vo výmenných súboroch.

Plánované zmeny na centrálnej úrovni budú mať dopad aj na národné aplikácie komunikujúce s centrálnymi aplikáciami. Cieľom projektu je analyzovať dopady úprav navrhovaných na centrálnej úrovni (EÚ) na národné aplikácie, zozbierať požiadavky na zmeny na národnej úrovni a analyzovať možnosti optimalizácie existujúcich dátových štruktúr.

5.4.4 Implementácia PKI do deklaračného procesu

Cieľom tejto časti projektu je vybudovanie infraštruktúry PKI, ktorá vytvorí technologické a procedurálne prostredie pre implementáciu PKI v jednotlivých subsystémoch CIS.

Doplnením procesu elektronizácie služieb CR SR je zavedenie PKI aj do vnútra činnosti samotnej organizácie. Tento krok umožní jednoznačne identifikovať participujúce články v procese spracovania colného vyhlásenia v elektronickom systéme (DS, NCT) a zabezpečí vyššiu bezpečnosť a transparentnosť všetkých aplikačných procesov.

Na diagramoch uvedených v prílohách PXIII až PXVI sú zobrazené jednotlivé systémy a komunikácia medzi nimi, pričom procesy/činnosti sú priradené k príslušnému modulu. Zároveň sú na diagramoch uvedené miesta použitia e-podpisu colníka. V opise procesných tokov je zvýraznené miesto vyžadujúce autorizáciu rozhodnutia. V týchto miestach je vyžadovaná implementácia PKI do vnútorných procesov.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené správy alebo udalosti, pri ktorých je potrebný podpis colníka. V tabuľke nie je uvádzaná skutočnosť, že všetky dokumenty sú podpísané odosielateľom (buď deklarantom alebo colnou správou ako takou). Vyžadovaný podpis colníka vyplýva z potreby autorizácie samotnej operácie/rozhodnutia.

Tab. 2 Prehľad správ/udalostí, kde sa vyžaduje (e-)podpis colníka

Správa/udalosť
Oznámenie o neprepustení
Oznámenie o prepustení (MRN) a výške colného dlhu
Oznámenie o zamietnutí zrušenia
Oznámenie o zastavení konania
Oznámenie o zrušení

5.4.5 Komunikácia s tretími krajinami

Elektronická evidencia údajov primárne určených pre interné účely colnej správy umožňuje poskytovať kvalitné a automatizované služby aj iným organizáciám či krajinám.

Cieľom riešenia je vytvoriť univerzálny komunikačný modul určený na „zabalenie“ a odoslanie vybraných údajov určeným adresátom. Údaje by komunikačnému modulu doručovali agenti v príslušných aplikáciách. Úlohou agentov by bolo vybrať podľa zadaných kritérií príslušné údaje a odoslať ich komunikačnému modulu. Ten by na základe identifikačných údajov zahrnutých v prijatých údajoch vytvoril šifrovanú správu, ktorú by odoslal (napr. formou e-mailu) na príslušnú adresu.

Pilotným riešením má byť agent v DS, ktorý na základe zadaných kritérií vyberie údaje a tie odošle do komunikačného modulu.

5.4.6 Modul ER

Cieľom riešenia je vytvorenie jednotného technologického riešenia pre automatizáciu evidencie transakcií týkajúcich sa režimov s ekonomickým účinkom. Jedným z kritérií riešenia je jeho otvorenosť pre použitie bez ohľadu na deklaranta a jeho lokálne potreby. Cieľové riešenie predpokladá prepojenie na súčasný subsystém DS.

Podnetom pre vytvorenie riešenia sú požiadavky CÚ Žilina na zabezpečenie colného dohľadu pre režim s ekonomickým účinkom – aktívny zušľacht'ovací styk v systéme vrátenia pre KIA Slovensko a s tým súvisiaceho kontrolného mechanizmu pre vrátenie cla na základe žiadosti deklaranta a kontroly konečného použitia dovezeného tovaru.

Návrh riešenia vychádza z nasledujúcich požiadaviek:

- riešenie by malo byť všeobecné s celoštátnou pôsobnosťou,
- preferovaná je centralizovaná architektúra,
- riešenie by malo úzko spolupracovať s DS,
- technologická platforma by mala byť podobná technologickej platforme DS,
- systém by mal byť pripravený na zohľadnenie špecifik jednotlivých deklarantov,
- formát výmeny dát medzi deklarantom a colnou správou CS je XML,

- v budúcnosti je potrebné počítať s automatizovanou elektronickou komunikáciou medzi colnou správou a deklarantmi.

Riešenie je rozdelené na tri etapy:

- etapa I – zber údajov a ručná kontrola,
- etapa II – automatizovaná kontrola,
- etapa III – komunikácia deklarantov s colnou správou prostredníctvom elektronickej podateľne.

System vytvorený takýmto spôsobom prinesie v prvej etape základnú funkčnosť a nasledujúce etapy budú rozširovať funkčnosť z predošlých etáp.

5.4.7 EURO2009

Predmetom tejto časti projektu je prispôsobenie informačného systému ISST, jeho jednotlivých aplikačných modulov požiadavkám definovaných v súlade so vstupom Slovenskej republiky do eurozóny a zavedením účtovnej meny EUR k predpokladanému termínu 1.1.2009.

5.4.7.1 Požiadavky pre prispôsobenie informačného systému

Základnou požiadavkou je vykonanie technicko-technologického auditu informačného systému v nižšie uvedenom rozsahu.

1. Problémy so vstupmi:

- prijímanie finančných informácií vo dvoch menách (euro a slovenské koruny),
- zmena aktuálneho systému vyžaduje čas na plánovanie a testovanie, hrozí riziko chýb úradníkov,
- používanie paralelných systémov (dvoch rovnakých verzií finančných informačných systémov) často nie je možné s ohľadom na technické obmedzenia hardvéru, hrozí chyba v zámene informačného systému pracujúcom s eurom a systémom pracujúcom v slovenských korunách,
- problémy s transakciami,
- problémy s limitmi pre zákazníkov,

- sekvenčný prechod,
 - potreba interfejsov medzi systémami,
 - riziko zmätku medzi používateľmi o používanej mene.
2. Problémy s výstupmi:
- vytváranie finančných výstupov vo dvoch menách (euro a slovenské koruny).
3. Problémy s interfejsami:
- výmena finančných informácií medzi systémami pracujúcimi so slovenskou korunou a systémami pracujúcimi s euro,
 - vytvorenie konvertorov,
 - simultánna zmena – všetko naraz ,
 - autonómne skupiny – skupiny informačných systémov, ktoré sú relatívne autonómne.
4. Problémy s konverziou:
- pri historických finančných dátach v slovenských korunách, ktoré budú potrebné aj po prechode na euro, bude potrebná ich konverzia na eurá,
 - manuálna konverzia,
 - nástroj na automatizovanú konverziu,
 - zmena informačných systémov, kalkulácií a výpočtov.

Technické detaily, ktoré budú predmetom auditu:

1. zaokrúhľovanie (konverziou medzi slovenskými korunami a eurom môžu nastať rozdiely),
2. interfejsy medzi systémami, budovanie interfejsov najmä s ohľadom na problémy so zaokrúhľovaním,
3. analýza hrozieb z miešania objemov vyjadrených v eurách a objemov vyjadrených v korunách,
4. analýza systémov, ktoré sú prepojené s inými systémami iných organizácií – synchronizácia konverzie na eurá,

5. konverzia historických dát (konverzia zdrojov historických dát musí byť vykonaná rovnakou metodikou a rovnakým systémom, inak môžu nastať nepredvídateľné chyby a problémy),
6. desatinné miesta (toto sa týka najmä tých informačných systémov, ktoré boli nastavené pre prácu s korunami bez desatinných miest; pri nich je potrebné spraviť úpravy pre využívanie euro centov),
7. zobrazovanie dvoch mien (toto môže spôsobovať problémy s ohľadom na limitovaný počet stĺpcov, zobraziteľných na displeji),
8. hraničné hodnoty (finančné informačné systémy používajú často hraničné hodnoty, aby definovali akcie systému, tieto hraničné hodnoty musia byť prekonvertované na euro, aby sa zabránilo neočakávaným akciám informačných systémov),
9. dátumovo závislé procesy (pre dátumovo závislé výpočty budú analyzované algoritmy v závislosti od dátumových parametrov a dátumu/času výpočtu).

Zmena informačného systému bude realizovaná v súlade s vyššie uvedenými zásadami pre zavedenie Eura, odporúčaniami Národného kontrolného výboru pre zavedenie Eura v SR, ako aj príslušnej legislatíve v predmetnej oblasti dostupnej v čase implementácie.

5.4.8 Subsystém ISST/ECS – fáza 2

Cieľom systému ECS je umožniť vývoznú operáciu začatú v jednej členskej krajine ukončiť v inej členskej krajine bez potreby opätovného získavania rovnakých informácií. Tento cieľ znamená zabezpečiť elektronickú výmenu správ súvisiacich s rôznymi scenármi operácií vykonávaných rôznymi aktérmi (colník, obchodník/deklarant, či iné vládne inštitúcie).

V ďalšej fáze vývoja systému ECS bude doplnená komunikácia s externou doménou a prostriedky pre spracovanie predodchodových colných vyhlásení a realizáciu analýzy rizík.

Špecifikácia požadovanej funkčnosti je podrobne opísaná v dokumentoch odsúhlasených pracovnou skupinou na úrovni EÚ. Z hľadiska národnej aplikácie ECS ide o zmeny v existujúcich komunikačných správach a doplnenie nových správ spolu s vytvorením nových komunikačných kanálov smerom k deklarantom.

5.4.9 Subsystem ISST/ICS – fáza 1

Cieľom systému ICS je umožniť dovoznú operáciu začatú v jednej členskej krajine ukončiť v inej členskej krajine bez potreby opätovného získavania rovnakých informácií. Tento cieľ znamená zabezpečiť elektronickú výmenu správ súvisiacich s rôznymi scenármi operácií vykonávaných rôznymi aktérmi (colník, obchodník/deklarant, či iné vládne inštitúcie).

V prvom kroku má systém ICS poskytovať prostredie pre spracovanie predpríchodových colných vyhlásení a realizáciu analýzy rizík na základe informácií uvedených v týchto vyhláseniach.

Špecifikácia požadovanej funkčnosti je podrobne opísaná v dokumentoch odsúhlasených pracovnou skupinou na úrovni EÚ. Z hľadiska národnej aplikácie ide o novú aplikáciu, pričom spôsob komunikácie (technické riešenie) s aplikáciami ostatných členských štátov bude realizovaný na rovnakých princípoch ako pri komunikácii z národnej aplikácie ECS. Národná aplikácia ICS by mala byť súčasťou komunikačnej infraštruktúry v rámci členských štátov EÚ.

5.4.10 Integrácia ISST/GMS pre režimy tranzitných operácií

Predmetom projektu je doplnenie nových scenárov pre komunikáciu s ručiteľmi (nové typy správ a ich spracovanie, pre niektoré doplnenie časovačov pre obsluhu udalosti vzniku):

Uvedené scenáre komunikácie v externej doméne (medzi externým subjektom a colnou správou – systémov GMS pre tranzit) a tiež detailné štruktúry správ vychádzajú zo špecifikácie vytvorenej a konzultovanej s povereným zástupcom objednávateľa, pôvodne vychádzajú z doporučení špecifikácie systému NCTS (New Computerised Transit System) dokumentácie pre fázu 3.21.

Pre sprístupnenie funkčnosti ručiteľom bude potrebné doplnenie typov správ aj do systémov EKR a Monex, a rámci súčinnosti aj doplnenie príslušných klientskych aplikácií pre vytváranie a čítanie správ.

5.4.11 Konfigurácia technologického prostredia pre systémy ISST

Časťou predmetu riešenia s názvom konfigurácia technologického prostredia je vybudovanie záložného riešenia systému EKR – vybudovanie základných predpokladov pre zabez-

pečenie dostupnosti informačného systému v režime riadnej prevádzky v rozsahu 24x7 a príprava testovacieho (záložného) prostredia pre prevádzku EKR.

Konsolidácia technickej a systémovej infraštruktúry, ako aj aplikačného vybavenia vybraných informačných systémov vytvára predpoklady záložného pracoviska (umiestneného na CKÚ) a tým poskytuje možnosti pre zvýšenie dostupnosti prevádzky informačných systémov.

Dáta uvedeného systému budú ukladané na geograficky rozdelené diskové pole – jedna časť diskového poľa je umiestnená na hlavnom pracovisku a druhá časť diskového poľa na záložnom pracovisku. Údaje na hlavnom a záložnom pracovisku budú synchronizované pomocou prostriedkov diskového poľa. Na hlavnom pracovisku sú umiestnené produkčné servery a na záložnom pracovisku budú umiestnené testovacie a záložné servery. Testovací a záložný server pri riadnej prevádzke bude slúžiť ako testovací server a v prípade havárie bude slúžiť ako záložný server.

Uvedená rámcová architektúra vytvára dobré predpoklady pre realizovanie automatizovanej obnovy informačných systémov a ich dát.

Cieľový stav prevádzky systému EKR na záložnom pracovisku CKÚ znázorňuje obrázok v prílohe PXVII.

Realizácia bude zahŕňať tieto súčasti:

1. Analýza – Technický návrh:

- definícia a upresnenie technickej a systémovej architektúry,
- definícia a upresnenie požiadaviek na technickú a systémovú infraštruktúru (požiadavky na servre, diskové pole a pod.).

2. Implementácia – inštalácia a konfigurácia systémovej infraštruktúry:

- inštalácia operačného systému Windows Server,
- inštalácia databázového systému SQL Server,
- konfigurácia diskového poľa na záložnom pracovisku, jeho prepojenie na databázový server.

3. Implementácia – konsolidácia prevádzky testovacieho aplikačného vybavenia:

- inštalácia a konfigurácia aplikačného vybavenia vybraných informačných systémov do konsolidovaného testovacieho (záložného) prostredia,
- migrácia údajov,
- aktualizácia konfigurácie klientskeho aplikačného vybavenia, jeho prepojenie na konsolidované testovacie aplikačné servre,
- ukončenie prevádzky pôvodných testovacích serverov,
- konfigurácia synchronizácie diskového poľa medzi hlavným a záložným pracoviskom,
- aktualizácia prevádzkovej dokumentácie a pracovných postupov pre zabezpečenie prevádzky, zálohovania a obnovy systému.

4. Testovanie takto implementovaných úprav.

5. Uvedenie do prevádzky.

5.4.12 Metodika a dokumentácia procesov zálohovania a obnovy systémov ISST

Časťou predmetu riešenia je definícia postupov (metodika a dokumentácia pracovných postupov) potrebných pre zabezpečenie kontinuity prevádzky aplikačných systémov CR SR a ich využitie v havarijnej situácii.

5.4.12.1 Cieľový stav – požadované riešenie

Zriadené testovacie (záložné) pracovisko (umiestnené na CKÚ) má umožniť realizáciu poloautomatickej obnovy produkčných systémov na záložnom riešení potrebnom v prípade havarijného stavu. Testovací (záložný) server pri riadnej prevádzke má slúžiť ako testovací server a v prípade havárie ako záložný server. Stav testovacej (záložnej) prevádzky aplikačných systémov CR SR na záložnom pracovisku znázorňuje obrázok v prílohe PXVIII.

Pre úspešné obnovenie produkčnej prevádzky na záložnom prostredí je potrebné zabezpečiť technické riešenie prepínania medzi testovacou a záložnou prevádzkou aplikačných riešení v čo najkratšom čase. Je potrebné ďalej zabezpečiť dostupnosť replikovaných prevádzkových dát v záložnom prostredí.

Aby bolo možné realizovať poloautomatizovanú obnovu záložného riešenia je potrebné definovať havarijné stavy a prevádzkové postupy aplikovateľné v širokom spektre možných výpadkov produkčných systémov.

Nakoľko sú prevádzkované produkčné systémy so sebou úzko prepojené je potrebné analyzovať dopad prepnutia jedného systému na záložné riešenie na ostatné produkčné systémy a navrhnúť čo najefektívnejšie riešenie záložnej prevádzky.

Pre úspešné ukončenie záložnej prevádzky po odstránení havarijného stavu je potrebné definovať prevádzkové a technické postupy pri prechode zo záložného riešenia späť do produkčného a spôsob synchronizácie dát medzi záložným a produkčným systémom.

5.4.12.2 Realizácia

Realizácia bude zahŕňať tieto súčasti:

1. Analýza – Technický návrh:

- definícia a upresnenie zálohovacích procesov vedúcich k rýchlemu obnoveniu produkčnej prevádzky na záložných (testovacích) systémoch,
- definícia prevádzkových stavov,
- definícia a upresnenie prevádzkových postupov potrebných na obnovenie produkčnej prevádzky na záložných systémoch,
- definícia a upresnenie prevádzkových postupov potrebných pri prechode zo záložného riešenia späť do produkčného prostredia a synchronizácia dát.

2. Vytvorenie zálohy testovacieho prostredia.

3. Implementácia – inštalácia a konfigurácia záložnej systémovej infraštruktúry:

- inštalácia operačného systému Windows Server,
- inštalácia databázového systému SQL Server.

4. Implementácia – inštalácia záložných aplikačných systémov:

- inštalácia aplikácií na záložné servre,
- konfigurácia záložných systémov pre prístup k replikovaným produkčným dátam,
- vytvorenie zálohy záložného systému.

5. Testovanie obnovy systémov zo zálohy.
6. Testovanie prepínania úlohy serverov medzi testovacou prevádzkou a záložnou prevádzkou
7. Testovanie dostupnosti záložného riešenia
8. Testovanie prechodu zo záložného riešenia späť na produkčné riešenie

5.5 Riziková a nákladová analýza realizácie projektu inovácie CIS

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené hlavné riziká a hrozby projektu.

Tab. 3 Riziková analýza

Riziko	Dôležitosť	Pravdepodobnosť	Prevenia
Nedokonalá komunikácia medzi členmi tímov.	Vysoká	Nízka	<ul style="list-style-type: none"> • Dodržiavanie komunikačných štandardov určených metodikou. • Časté neformálne stretnutia pracovných skupín.
Nedostatok rozpočtových prostriedkov vyčlenených na realizáciu projektu.	Vysoká	Nízka	<ul style="list-style-type: none"> • Rozloženie realizácie projektu do etáp.
Nesprávna voľba technického riešenia.	Vysoká	Nízka	<ul style="list-style-type: none"> • Testovanie použitých technologických elementov v podmienkach blízkych skutočnému nasadeniu.
Zmena legislatívy počas realizácie.	Vysoká	Stredná	<ul style="list-style-type: none"> • Sústavné monitorovanie legislatívneho procesu. • Včasné upozorňovanie na chystané zmeny. • Voľba otvorených riešení.
Výmena kľúčových členov zaoberajúcich sa projektom.	Stredná	Stredná	<ul style="list-style-type: none"> • Formalizácia štruktúry projektu a dodržiavanie štandardov určených metodikou. • Zabezpečenie „záloh“.
Organizačné zmeny v colnej správe.	Stredná	Stredná	<ul style="list-style-type: none"> • Otvorený tok procesov (nezávislý od organizácie). • Pracovné procesy založené na postavení.

Softvérové chyby vyplývajúce z pokračovania prác bez akceptácie predchádzajúcej verzie.	Stredná	Nízka	<ul style="list-style-type: none"> • Prísna kontrola verzií. • Automatizácia testovania a včasné prípravy testovacích skriptov pre nové verzie.
Nedostatok rezervného času na uskutočnenie korekcií.	Nízka	Stredná	<ul style="list-style-type: none"> • Častá kontrola kvality. • Modulácia softvéru a izolácia jednotlivých modulov.

Celý projekt má byť financovaný z rozpočtových zdrojov CR SR. Predpokladaná výška celkových nákladov na realizáciu projektu vychádza z aktuálneho rozpočtu CR SR. Vzhľadom na skutočnosť, že realizácia projektu je rozložená do dvoch rokov, aj financovanie bude hradené z dvoch ročných rozpočtov.

V roku 2007 je colná správa výrazne obmedzená v oblasti výdavkov pre rozvoj CIS, nakoľko musí prioritne riešiť úlohy, ktoré súvisia so vstupom Slovenska do Schengenskej zóny a ktoré odčerpávajú veľkú časť rozpočtových zdrojov. Tieto sú použité na vybudovanie infraštruktúry na vonkajšej (východnej) hranici podľa štandardov EÚ. Po predpokladanom vstupe do tejto zóny k 1.1.2008 bude môcť colná správa vyčleniť viac prostriedkov na ďalší vývoj CIS. Táto skutočnosť bola zohľadnená aj pri stanovení míľnikov realizácie projektu.

ZÁVER

Cieľom mojej diplomovej práce bolo priblížiť colný informačný systém z pohľadu jeho funkcionality a z pohľadu procesov, ktoré prebiehajú pri plnení úloh colnej správy. Tento informačný systém považujem za špecifický prípad podnikového informačného systému, nakoľko obsahuje mnohé subsystemy, ktoré majú všeobecný charakter a nachádzajú sa prakticky vo všetkých podnikových informačných systémoch. Ide najmä o subsystemy pre personalistiku a mzdovú agendu, účtovný systém, systém pre evidenciu hmotného majetku, systém pre evidenciu prevádzky služobných motorových vozidiel, skladový a logistický systém a pod. Popri týchto subsystemoch môžeme nájsť v CIS také subsystemy, ktoré slúžia na riadenie a automatizáciu procesov typických výlučne pre colnú správu. Preto je CIS z tohto pohľadu špecifický.

Aby bolo možné túto špecifickosť (a teda rozdielnosť) CIS presne vyjadriť, spracoval som v prvej časti diplomovej práce všeobecný prehľad o vývoji a súčasnom trende rozvoja podnikových informačných systémov. Opísal som najvýznamnejšie typy systémov, ktoré sú považované za súčasť podnikových informačných systémov. Sú to napr. systémy na plánovanie podnikových zdrojov – ERP, na riadenie vzťahov k zákazníkom – CRM atď. Ďalej som opísal subsystemy CIS s dôrazom na tie, ktoré súvisia s riadením procesov prebiehajúcich pri výkone služobných činností. Ak potom porovnáme CIS s podnikovými informačnými systémami opísanými všeobecne, zreteľne sa vykreslí špecifickosť a jedinečnosť CIS.

V praktickej časti, ktorá je venovaná najmä vypracovaniu projektu inovácie CIS, som sa snažil priblížiť postavenie a strategické ciele colnej správy. Tieto ciele vychádzajú zo strategických cieľov Európskej únie, ktorými je Slovenská republika, ako jej člen, viazaná.

Úlohy colnej správy sú definované jednak v predpisoch prijatých na komunitárnej úrovni, ale rovnako aj v predpisoch národných. Pri plnení týchto úloh je nevyhnutné vybudovať moderný informačný systém kompatibilný so systémami EÚ a ostatných členských štátov.

Colná správa na Slovensku už prešla dlhým obdobím vývoja CIS a v súčasnosti prevádzkuje jeden moderný systém fungujúci na platforme najnovších technológií. Napriek tomu má dnešný systém rôzne nedostatky, prípadne jeho funkcionality aj pri bezchybnej prevádzke neposkytuje potrebný stupeň automatizácie procesov. Preto je nevyhnutná inovácia súčasného systému. Táto inovácia je vynútená aj zmenami v legislatíve EÚ, ktorá priamo ukladá

jednotlivým členským štátom vyvinúť subsystemy, ktorých úlohou je zabezpečiť automatizáciu procesov a komunikáciu na celoeurópskej úrovni.

Tieto skutočnosti boli východiskom pri formulovaní základnej vízie rozvoja CIS, z ktorej vychádza konkrétny projekt vypracovaný v tejto diplomovej práci.

Pri vypracovaní projektu som vychádzal zo všeobecnej metodiky riadenia veľkých projektov, pričom som aplikoval postupy stanovené internými predpismi MF SR. Definoval som projektový zámer, ktorý som konkretizoval formou stanovenia kľúčových míľnikov projektu a vypracovaním časového harmonogramu realizácie projektu. Projekt ďalej obsahuje podrobnú špecifikáciu riešenia inovácie CIS, rizikovú analýzu a návrh financovania.

Vzhľadom k tomu, že projekt rieši situáciu pred zahájením samotnej realizácie, nemôžu byť v ňom spracované ďalšie fázy, ako napr. priebeh a kontrola realizácie, alebo podrobnosti o prevádzkovaní po úspešnej implementácii. Napriek tom som presvedčený, že práca spĺňa predpísané kritériá a že je dôkazom mojich znalostí v oblasti podnikových informačných systémov a colného informačného systému.

ZOZNAM POUŽITÉJ LITERATURY

Monografie

1. BALOG, M., STRAKA, M. *Logistické informačné systémy*. 1. vyd. Bratislava: EPOS, 2005. ISBN 80-8057-660-2.
2. BASL, J. *Podnikové informační systémy*. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0214-2.
3. GÁLA, L., POUR, J., TOMAN, P. *Podniková informatika*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1278-4.
4. ROSENAU, M., D. *Řízení projektů*. Praha: Computer Press, 2000. ISBN 80-722-6218-1.
5. SODOMKA, P. *Informační systémy v podnikové praxi*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2006. ISBN 80-251-120-4.
6. SVOZILOVÁ, A. *Projektový management*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1501-5.
7. TVRDÍKOVÁ, M. *Zavádění a inovace informačních systémů ve firmách*. Praha: Grada Publishing, 2000. ISBN 80-7169-703-6.
8. VOŘÍŠEK, J. *Strategické řízení informačního systému a systémová integrace*. Praha: Management Press, 1999. ISBN 80-85943-40-9.
9. VRANA, I., RICHTA, K. *Zásady a postupy zavádění podnikových informačních systémů: Praktická příručka pro podnikové manažery*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-1103-6.

Články v časopisech a zbornících

10. MATOCHA, P. *Moji zaměstnanci mi rozumějí*. Euro: ekonomický týdeník, 2006, č. 28, s. 52-54. ISSN 1212-3129.
11. POMAZAL, A. *Bližší potřebám zákazníků prostřednictvím SOA*. Svět informačních systémů 2007: IV. ročník mezinárodní konference, Zlín, 16.-17.4.2007: Sborník přednášek z mezinárodní konference. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. s. 34-40. ISBN 80-7318-561-9.

Právne predpisy

12. Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín, Washington D. C., 1973. (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora – CITES)
13. Dohovor o spoločnom tranzitnom režime, Interlaachen, 1987, uverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky ako Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 187/1996 Z. z.
14. Interný riadiaci akt MF SR č. 45/2005 Smernica o riadení projektov informačných systémov rezortu Ministerstva financií Slovenskej republiky.
15. Nariadenie Komisie (ES) č. 1875/2006, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EHS) č. 2454/93, ktorým sa vykonáva nariadenie Rady (EHS) č. 2913/92, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Spoločenstva.
16. Nariadenie Rady (EHS) č. 2913/92, ktorým sa vydáva Colný kódex Spoločenstva.
17. Vyhláška Ministerstva financií SR č. 419/2006 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
18. Zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
19. Zákon č. 199/2004 Z. z. colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
20. Zmluva o založení Európskeho spoločenstva, Rím, 25.3.1957.

Internetové zdroje

21. HOLUB, O. *Svetové podnikové aplikácie môžu byť dostupné aj pre stredné a malé podniky*. [online] Cit. 2007-04-22. Dostupné na WWW:
<http://www.efocus.sk/files/682/51_52.pdf>.
22. KOSTÚR, K. *Rozvoj informačných technológií*. Acta Montanistica Slovaca, roč. 7, č. 4, s. 235-238. Cit. 2007-04-22. Košice: Technická univerzita Košice, 2002. ISSN 1335-1788. Dostupné na WWW:
<<http://actamont.tuke.sk/pdf/2002/n4/5kostur.pdf>>.

23. KUBIŠ, J. *Plánovanie zavádzania informačných systémov na báze normatívov*. [online] Cit. 2007-04-22. Dostupné na WWW:
<<http://honor.fi.muni.cz/tsw/2000/066.pdf>>.
24. KUBIŠ, J. *Plánovanie a riadenie implementácie veľkých informačných systémov*. [online] TVORBA SOFTWARE `99: celoštátna konferencia, Ostrava 26.-28.5.1999: zborník celoštátnej konferencie, 1999. Cit. 2007-04-22. Dostupné na WWW:
<<http://www.osu.cz/katedry/kip/aktuality/sbornik99/kubis.htm>>.
25. MIŽIK, P. *Naplňajú dodávatelia podnikových informačných systémov potreby zákazníka?* [online] Cit. 2007-04-22. Dostupné na WWW:
<http://onas.etrend.sk/docs/04konf/02_mizik.doc>.

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

APV	Aplikačné programové vybavenie.
ASLIB	The Association for Information Management.
BI	Business Intelligence.
CCN/CSI	Common Communication Network / Common System Interface.
CCTA	Central Computer and Telecommunications Agency.
CIS	Colný informačný systém.
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora.
CKÚ	Colný kriminálny úrad.
CRM	Customer Relationship Management.
CR SR	Colné riaditeľstvo SR.
CÚ	Colný úrad.
DG TAXUD	Directorate-General for Taxation and the Customs Union.
DPH	Daň z pridanej hodnoty.
DS	Deklaračný systém.
EBTI	European Binding Tariff Information.
ECS	Systém na kontrolu vývozu (Export Control System).
EKR	Elektronické komunikačné rozhranie.
ERP	Plánovanie podnikových zdrojov (Enterprise Resource Planning).
ERP-C	Systém na evidenciu rizikových profilov.
ES	Európske spoločenstvo.
ETL	Extraction, Transformation, Loading.
FIS	Finančný informačný systém.
ICIS	Integrovaný colný informačný systém.

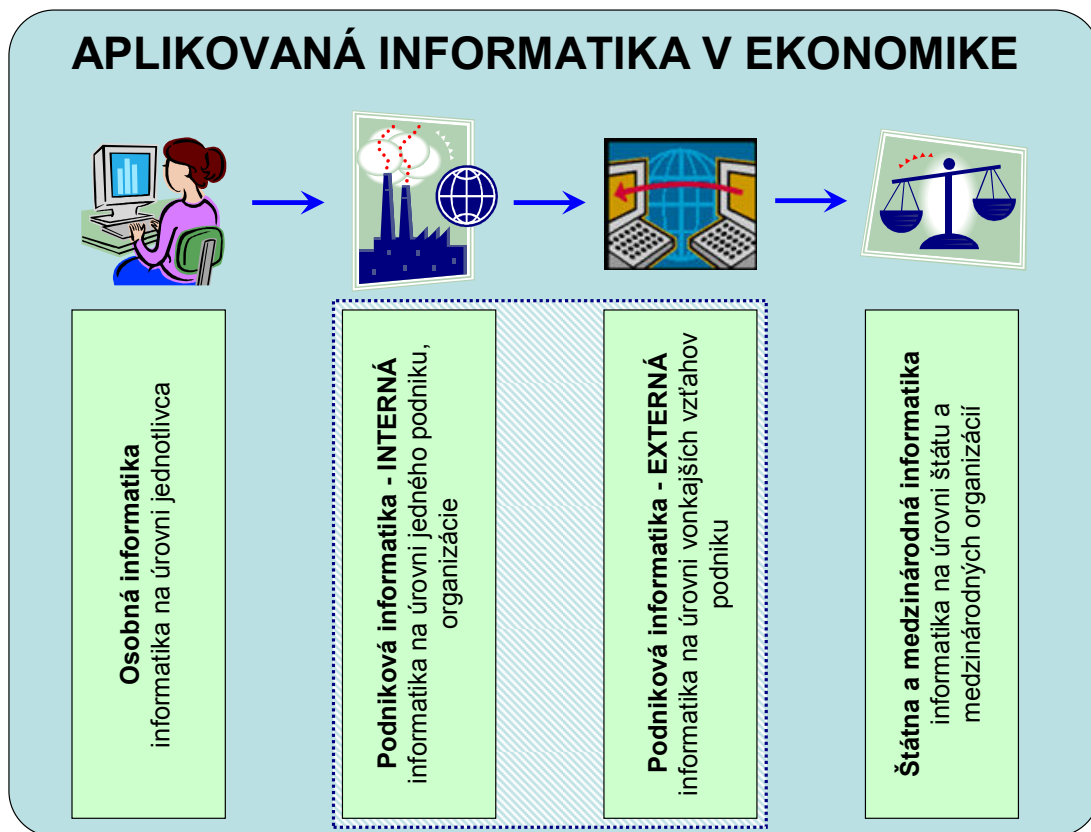
ICS	Systém na kontrolu dovozu (Import Control System).
IS	Informačný systém.
ISST/TKD	Integrovaný systém správy taríf/TARIC, Kvóty, Dohľad.
LRN	Local Reference Number.
MF SR	Ministerstvo financií SR.
MIS	Manažérsky informačný systém.
MRN	Movement Reference Number.
NCT	Subsystem na spracovanie colných vyhlásení pri colnom režime tranzit.
NCTS	Nový počítačový tranzitný systém (New Computerized Transit System).
OLAP	On Line Analytical Processing.
PIS	Podnikový informačný systém.
PKI	Public key infrastructure.
QUOTA	Označenie systému EÚ na správu tarifných kvôt.
RP	Rizikový profil.
SOA	Servisne orientovaná architektúra.
SPD	Spotrebná daň / spotrebné dane.
SR	Slovenská republika.
SURV 2	Dohľad 2.
SysNed	Systém na správu spotrebných daní.
TARIC	Integrovaný colný sadzobník ES (TARif Intégré Communautaire).
TKD	Taric, kvôta, dohľad.
XML	Extensible Markup Language, resp. súbor obsahujúci informácie štruktúrované s využitím XML.

ZOZNAM TABULIEK

Tab. 1	Časový harmonogram projektu inovácie CIS	59
Tab. 2	Prehľad správ/udalostí, kde sa vyžaduje (e-)podpis colníka.....	66
Tab. 3	Riziková analýza.....	75

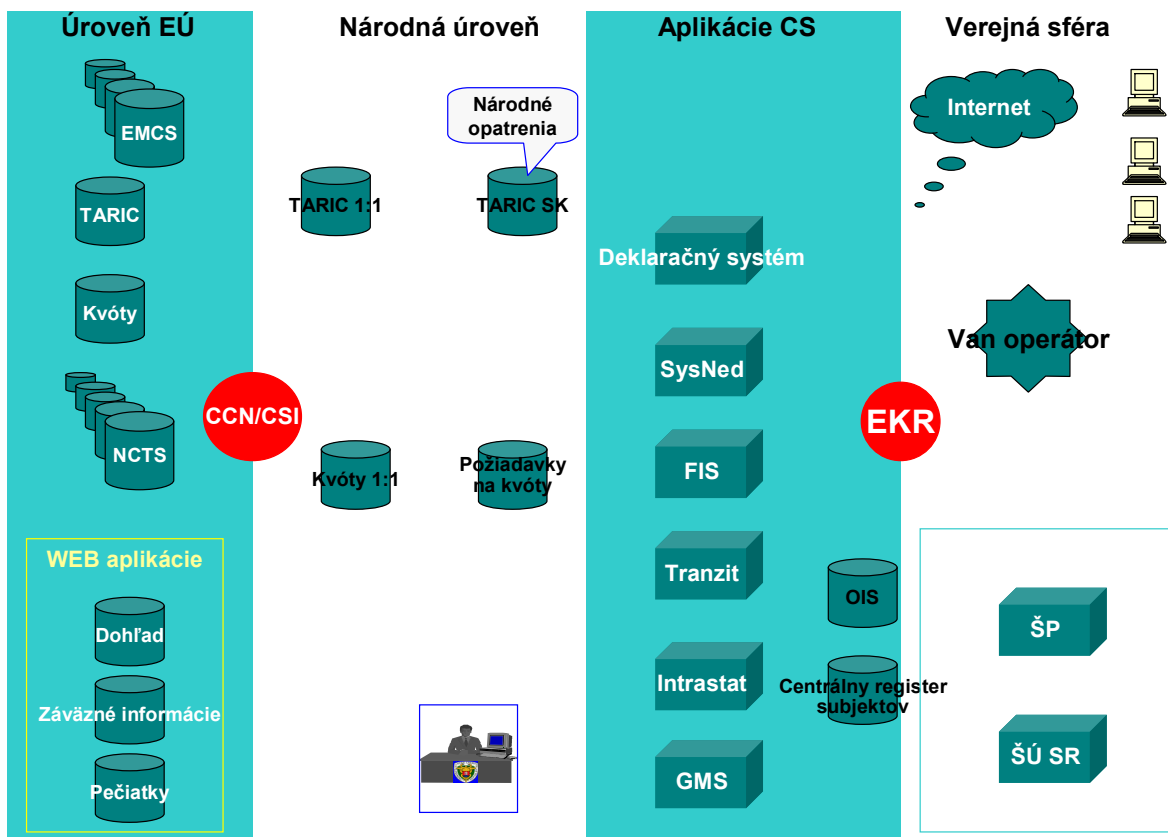
ZOZNAM PRÍLOH

- PI: Schéma aplikovanej informatiky v ekonomike
- PII: Subsystemy CIS a ich vzťah k vonkajšiemu prostrediu
- PIII: Schéma priebehu colného konania pri dovoze tovaru
- PIV: Životný cyklus JCD
- PV: Schéma priebehu colného konania pri vývoze tovaru
- PVI: Schéma priebehu colného konania pri tranzite
- PVII: Vývoj colných príjmov v rokoch 2003 až 2006
- PVIII: Schéma procesu zberu štatistických informácií v systéme INTRASTAT
- PIX: Zahraničný obchod SR v rokoch 2000-2004
- PX: Saldo a obrat podľa mesiacov v roku 2003 a 2004
- PXI: Obchod s členskými štátmi EÚ v roku 2004 – dovoz
- PXII: Obchod s členskými štátmi EÚ v roku 2004 – vývoz
- PXIII: Diagram procesných tokov (1)
- PXIV: Diagram procesných tokov (2)
- PXV: Diagram procesných tokov (3)
- PXVI: Diagram procesných tokov (4)
- PXVII: Cieľový stav prevádzky systému EKR na záložnom pracovisku
- PXVIII: Stav testovacej (záložnej) prevádzky aplikačných systémov CR SR na záložnom pracovisku
- PXIX: Štatistická ročenka zahraničného obchodu za roky 2003 a 2004 (2 × CD)

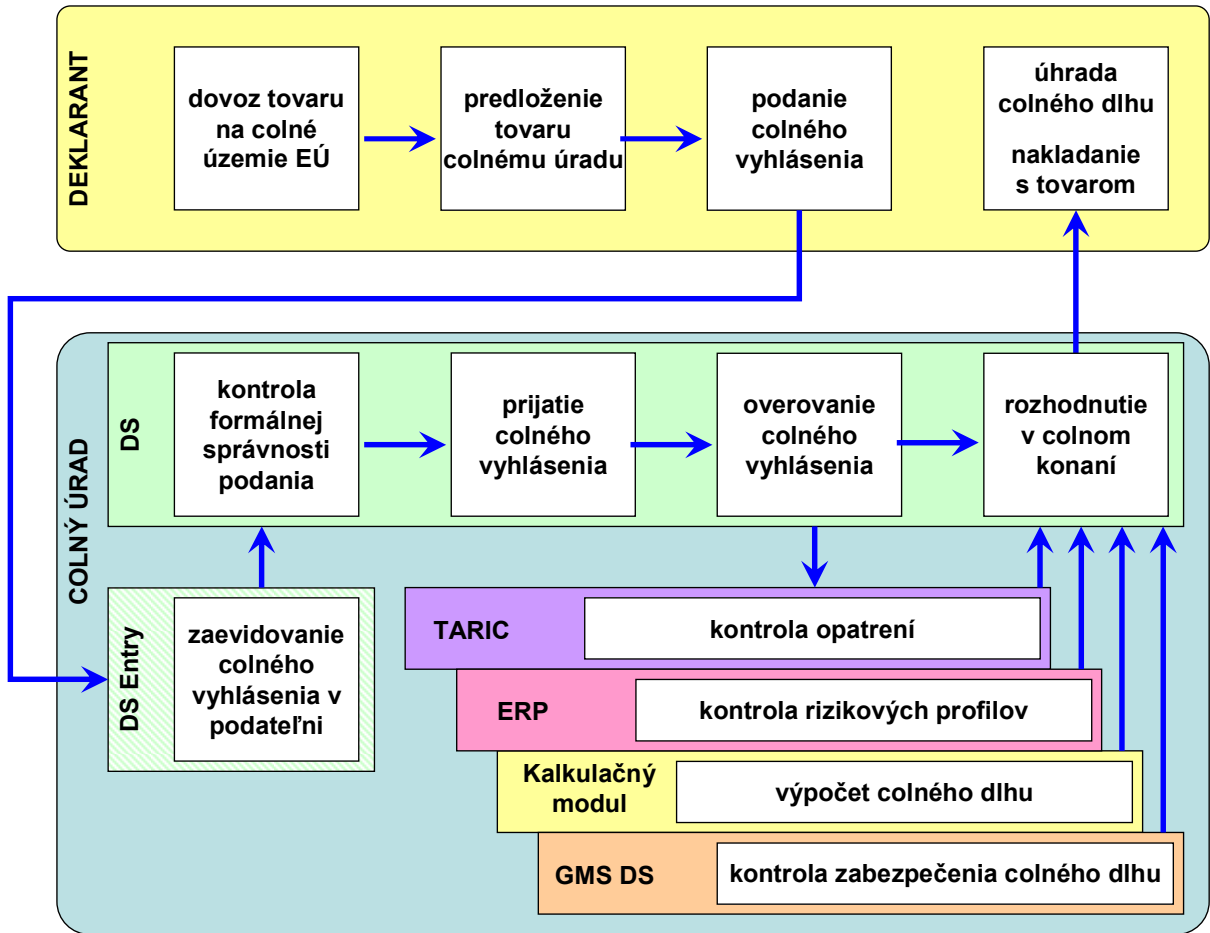
PRÍLOHA PII:

SUBSYSTÉMY CIS A ICH VZŤAH K VONKAJŠIEMU PROSTREDIU

PRÍLOHA PIII:

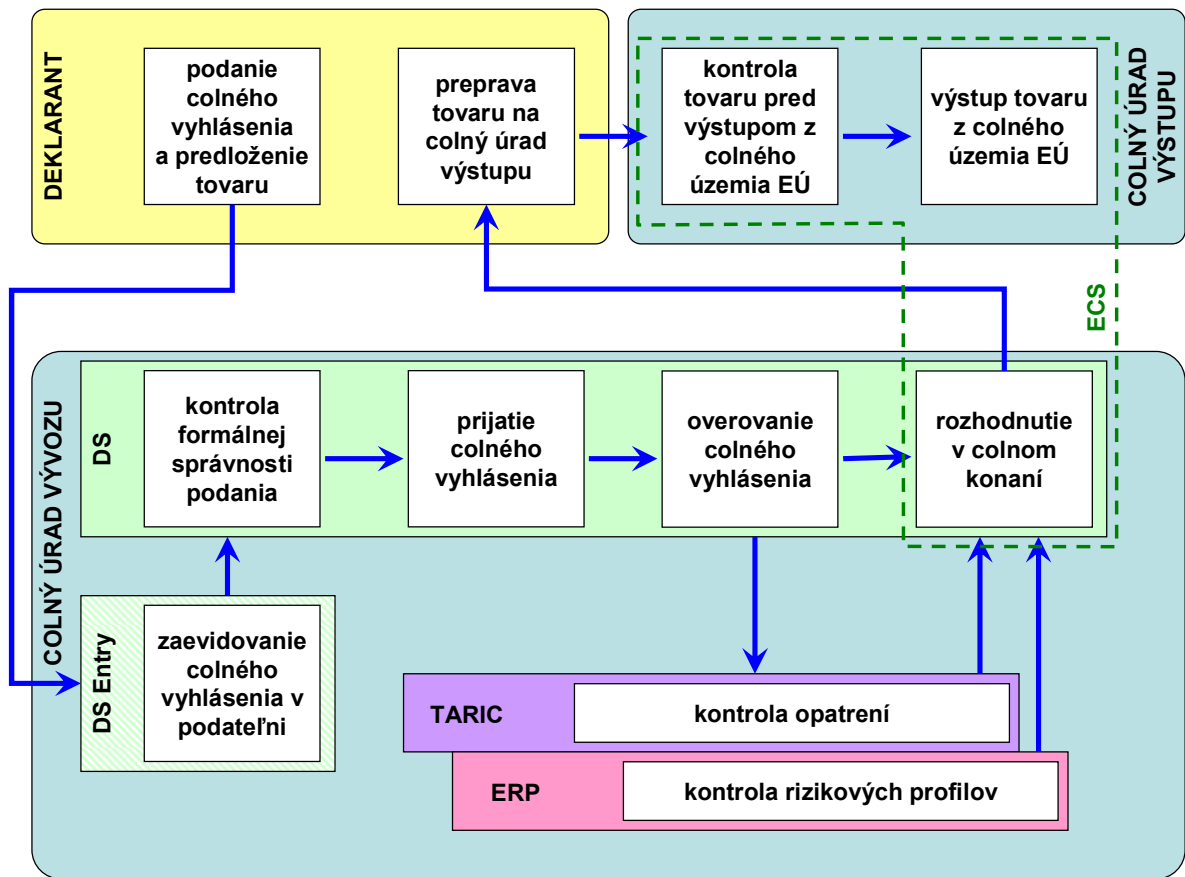
**SCHÉMA PRIEBEHU COLNÉHO KONANIA
PRI DOVOZE TOVARU**

PRÍLOHA PIV: ŽIVOTNÝ CYKLUS JCD

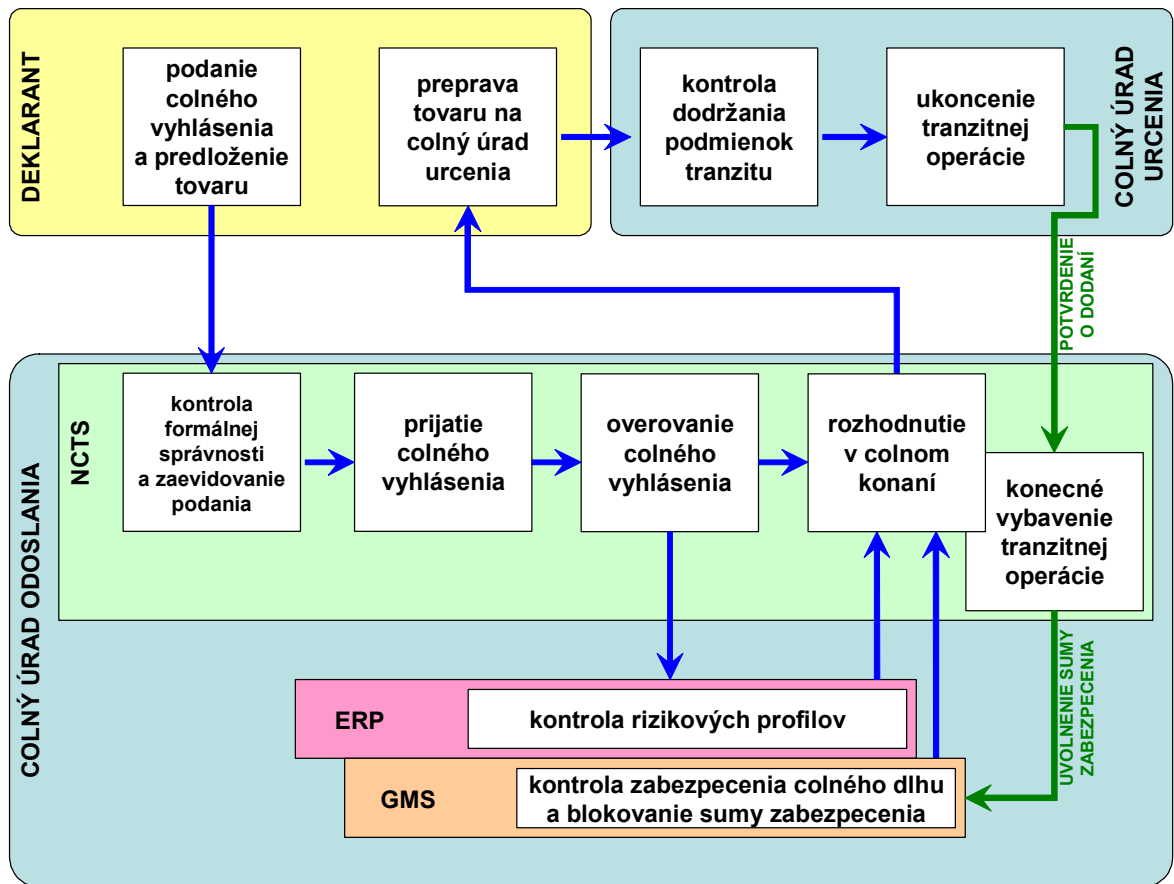
PRÍLOHA PV:

**SCHÉMA PRIEBEHU COLNÉHO KONANIA
PRI VÝVOZE TOVARU**

PRÍLOHA PVI:

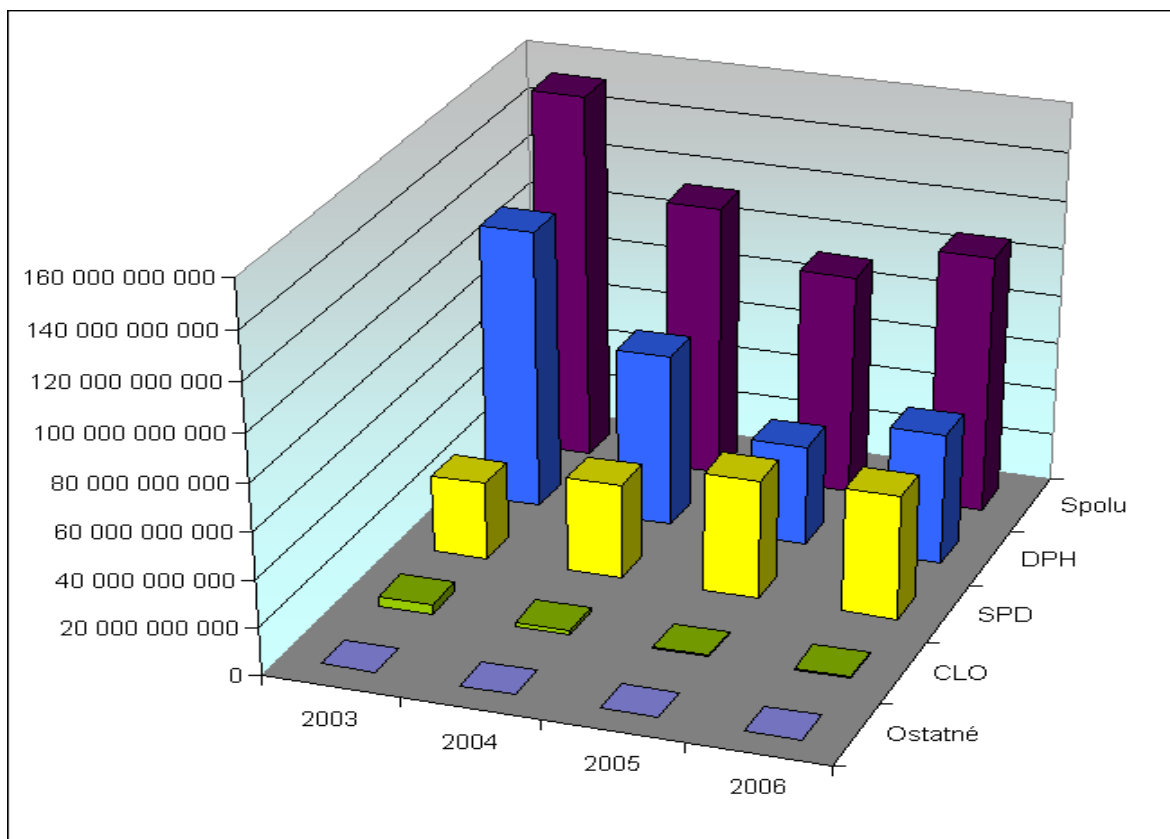
**SCHÉMA PRIEBEHU COLNÉHO KONANIA
PRI TRANZITE**

**PRÍLOHA PVII: VÝVOJ COLNÝCH PRÍJMOV V ROKOCH
2003 AŽ 2006**

Zdroj: CR SR

Sk	2003	2004	2005	2006
DPH	116 784 898 455	72 248 026 399	41 866 611 823	55 095 541 856
SPD z minerálnych olejov - tuzemsko	19 915 476 204	26 283 703 601	31 356 868 065	32 749 305 945
SPD z minerálnych olejov - dovoz	7 162 687 327	3 105 700 142	230 044 621	200 582 420
SPD z liehu - tuzemsko	0	2 465 446 231	5 078 359 500	5 741 386 177
SPD z liehu - dovoz	1 051 368 677	427 623 195	13 224 816	12 769 387
SPD z piva - tuzemsko	0	1 324 021 248	1 987 061 604	1 848 247 886
SPD z piva - dovoz	120 652 066	57 306 442	392 697	1 424 341
SPD z vína - tuzemsko	0	67 618 992	127 037 313	117 891 161
SPD z vína - dovoz	25 550 697	9 169 022	632 404	289 390
SPD z tabakových výrobkov - tuzemsko	0	4 336 469 750	11 178 935 445	11 427 687 291
SPD z tabakových výrobkov - dovoz	4 314 009 623	1 777 842 300	14 320 931	4 047 580
Ostatné príjmy	91 788 446	17 890 457	19 886 849	3 138 034
Dovozná prirážka	13 583 417	15 195 646	6 918 747	-158 310
CLO	3 959 126 103	1 855 518 209	507 500 834	632 320 123
Cestná daň	92 374 797	21 886 819	0	0
Pokuty a penále	-	17 119 878	11 597 072	14 232 783
Iné nadaňové príjmy	-	2 244 914	1 996 300	1 571 373
SPOLU	153 531 515 812	114 032 783 244	92 401 389 021	107 850 277 437

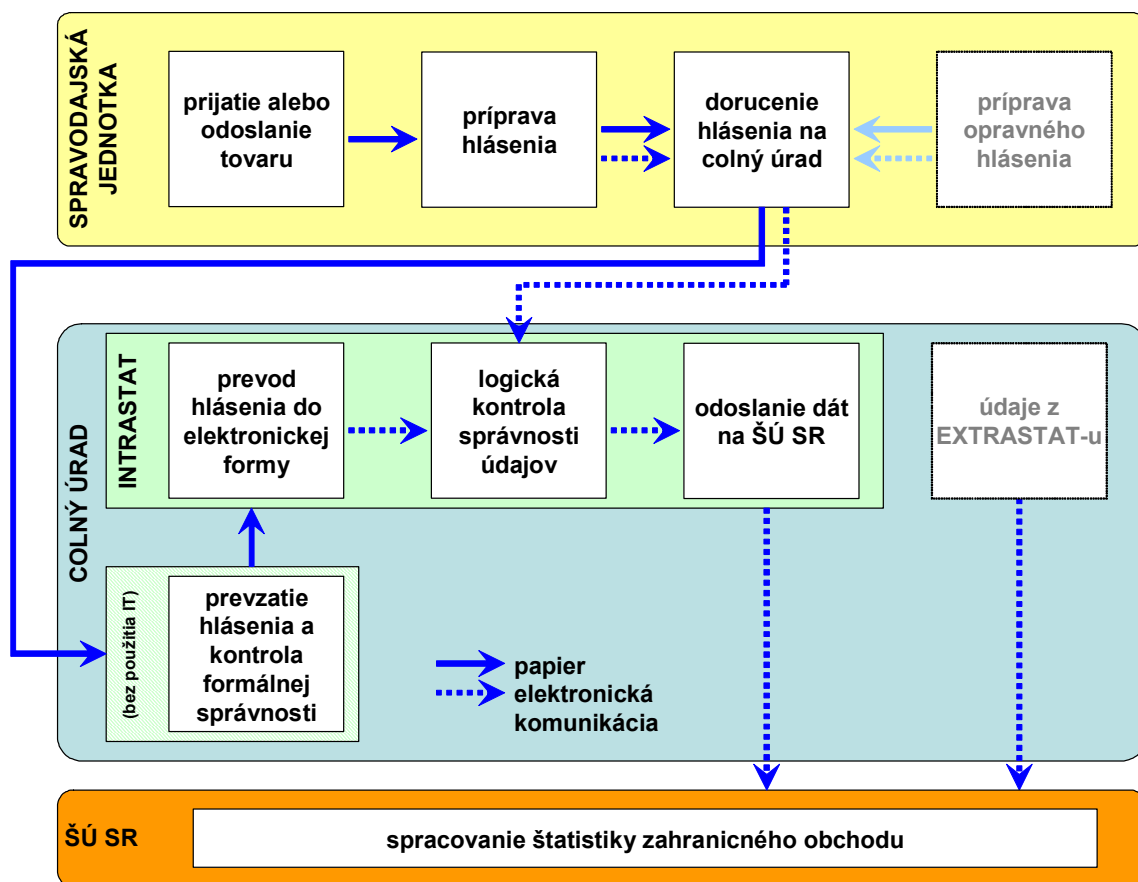

PRÍLOHA PVIII:

SCHÉMA PROCESU ZBERU

ŠTATISTICKÝCH INFORMÁCIÍ V SYSTÉME

INTRASTAT

PRÍLOHA PIX: ZAHRANIČNÝ OBCHOD SR V ROKOCH 2000-2004

Zdoj: ŠÚ SR

v mil. Sk FOB/FOB

Mill. SKK FOB/FOB

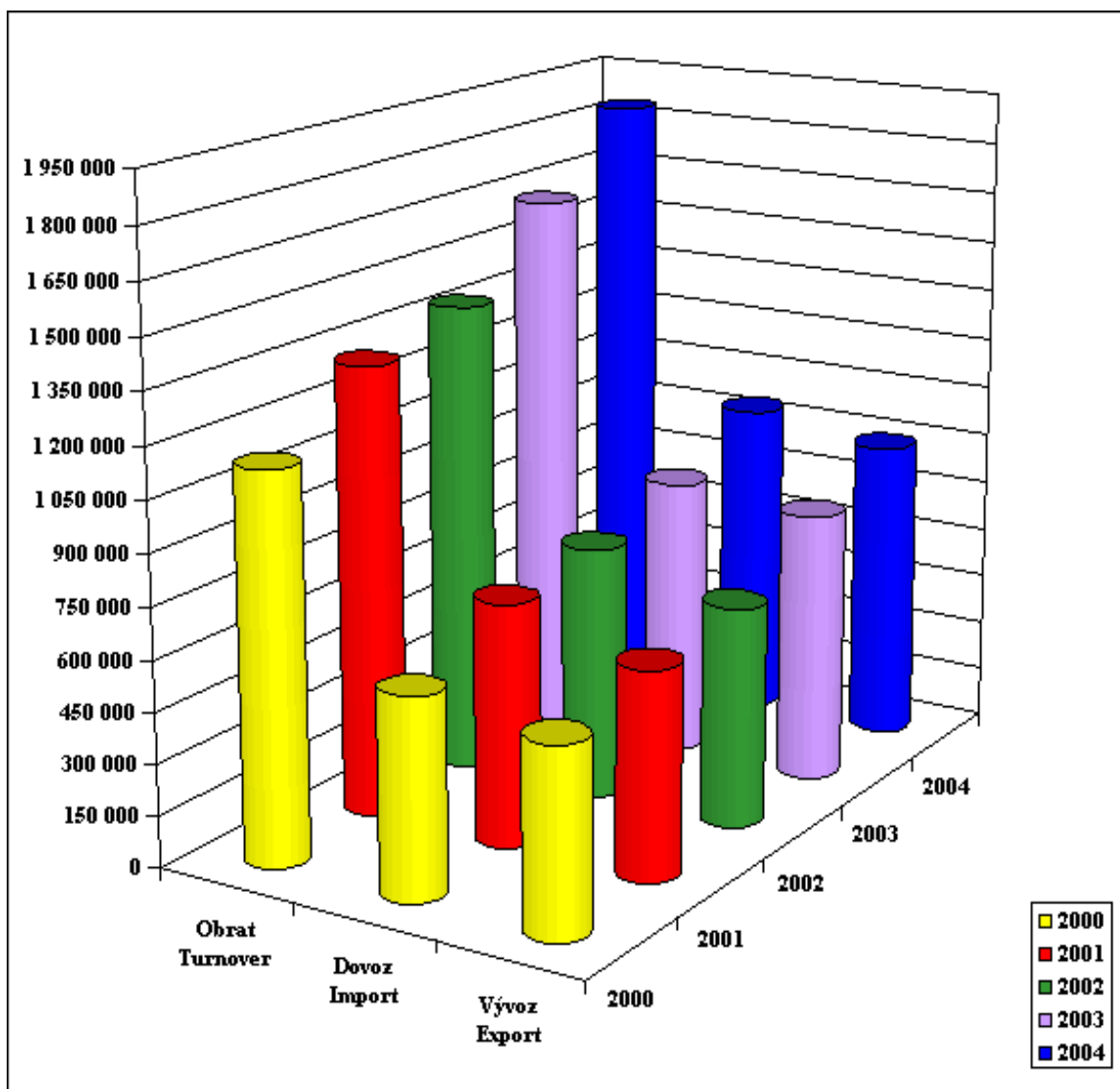
Ukazovateľ	Rok / Year					Indicator
	2000	2001	2002	2003 ¹⁾	2004 ¹⁾	
Dovoz	590 275	714 071	747 975	826 642	948 513	Import
Vývoz	548 527	611 325	652 018	801 516	898 096	Export
Bilancia	-41 747	-102 746	-95 958	-25 125	-50 418	Balance
Obrat	1 138 802	1 325 395	1 399 993	1 628 158	1 846 609	Turnover
Index dovozu	125,9	121,0	104,7	.	114,7	Index of Import
Index vývozu	129,5	111,4	106,7	.	112,0	Index of Export

¹⁾ údaje sú spracované podľa pôvodnej metodiky platnej v roku 2003

¹⁾ data are processed according to the methodology effective in 2003

údaje rokov 2003 a 2004 nie sú porovnateľné s údajmi za roky 2000 - 2002

Data for 2003 and 2004 are not comparable with data for 2000 - 2002

PRÍLOHA PX:

SALDO A OBRAT PODĽA MESIACOV

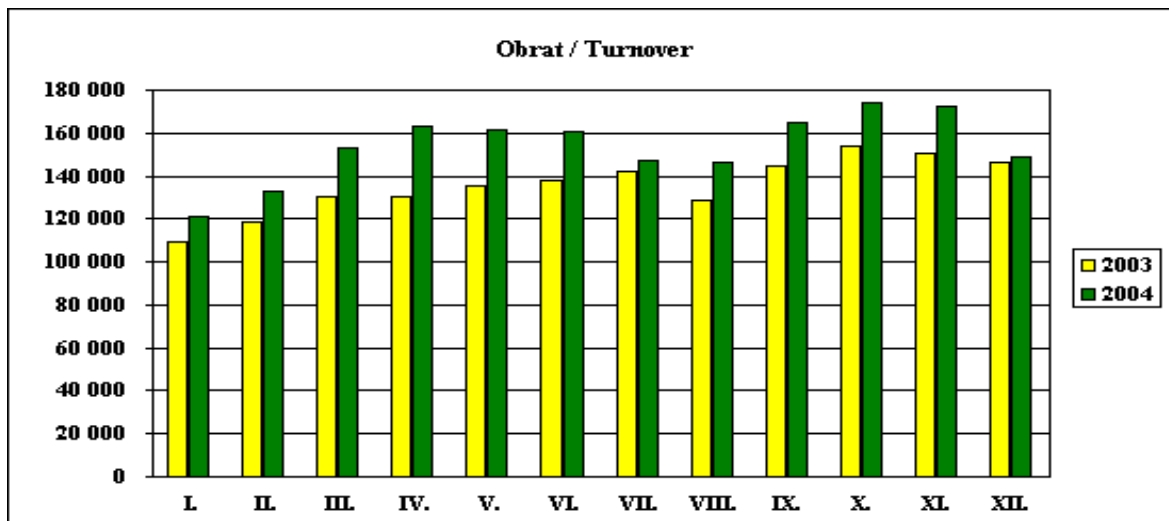
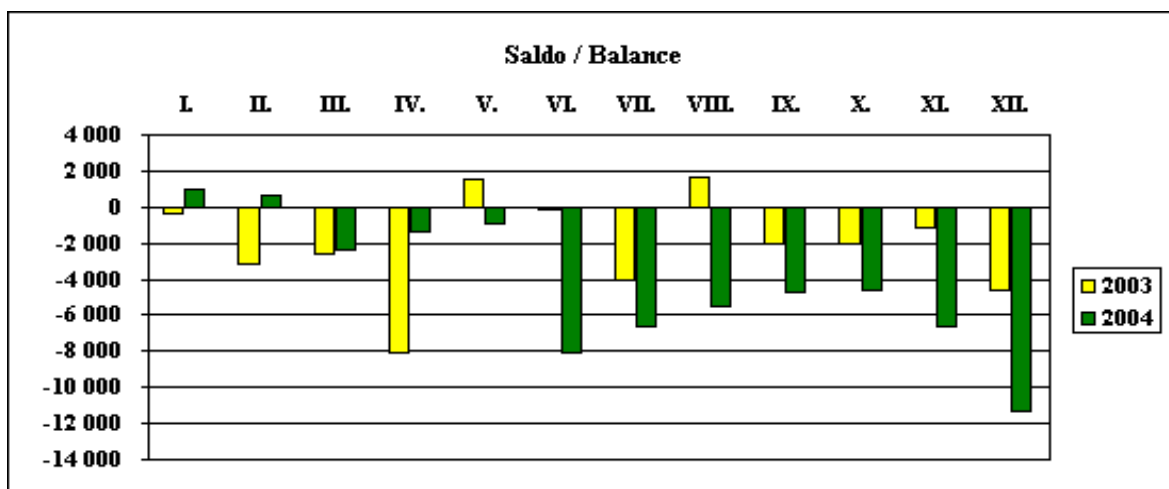
V ROKU 2003 A 2004

Zdroj: ŠÚ SR

v mil. Sk FOB/FOB

Mill. SKK FOB/FOB

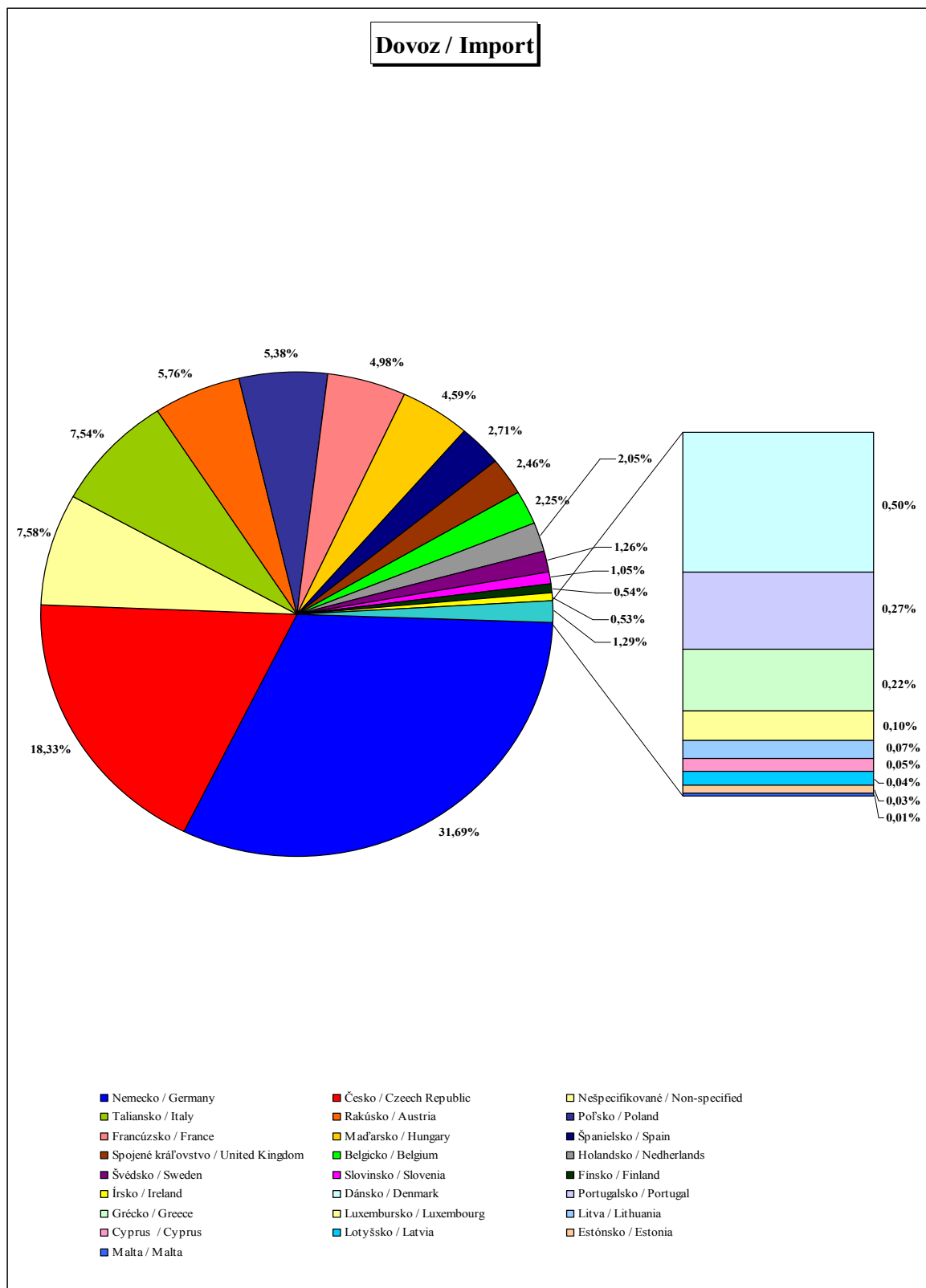
Mesiac		Saldo / Balance		Obrat / Turnover		Month	
		2003	2004	2003	2004		
	SPOLU	-25 125	-50 418	1 628 158	1 846 609	TOTAL	
I.	január	-352	1 000	109 320	121 260	January	I.
II.	február	-3 108	630	118 971	132 768	February	II.
III.	marec	-2 619	-2 331	130 159	152 903	March	III.
IV.	apríl	-8 106	-1 384	130 435	163 342	April	IV.
V.	máj	1 509	-909	135 541	161 344	May	V.
VI.	jún	-186	-8 033	137 757	161 058	June	VI.
VII.	júl	-4 044	-6 669	142 481	147 037	July	VII.
VIII.	august	1 675	-5 462	128 545	145 963	August	VIII.
IX.	september	-2 061	-4 769	144 482	164 790	September	IX.
X.	október	-2 050	-4 589	153 670	174 427	October	X.
XI.	november	-1 130	-6 618	150 740	172 575	November	XI.
XII.	december	-4 654	-11 282	146 057	149 141	December	XII.

PRÍLOHA PXI:

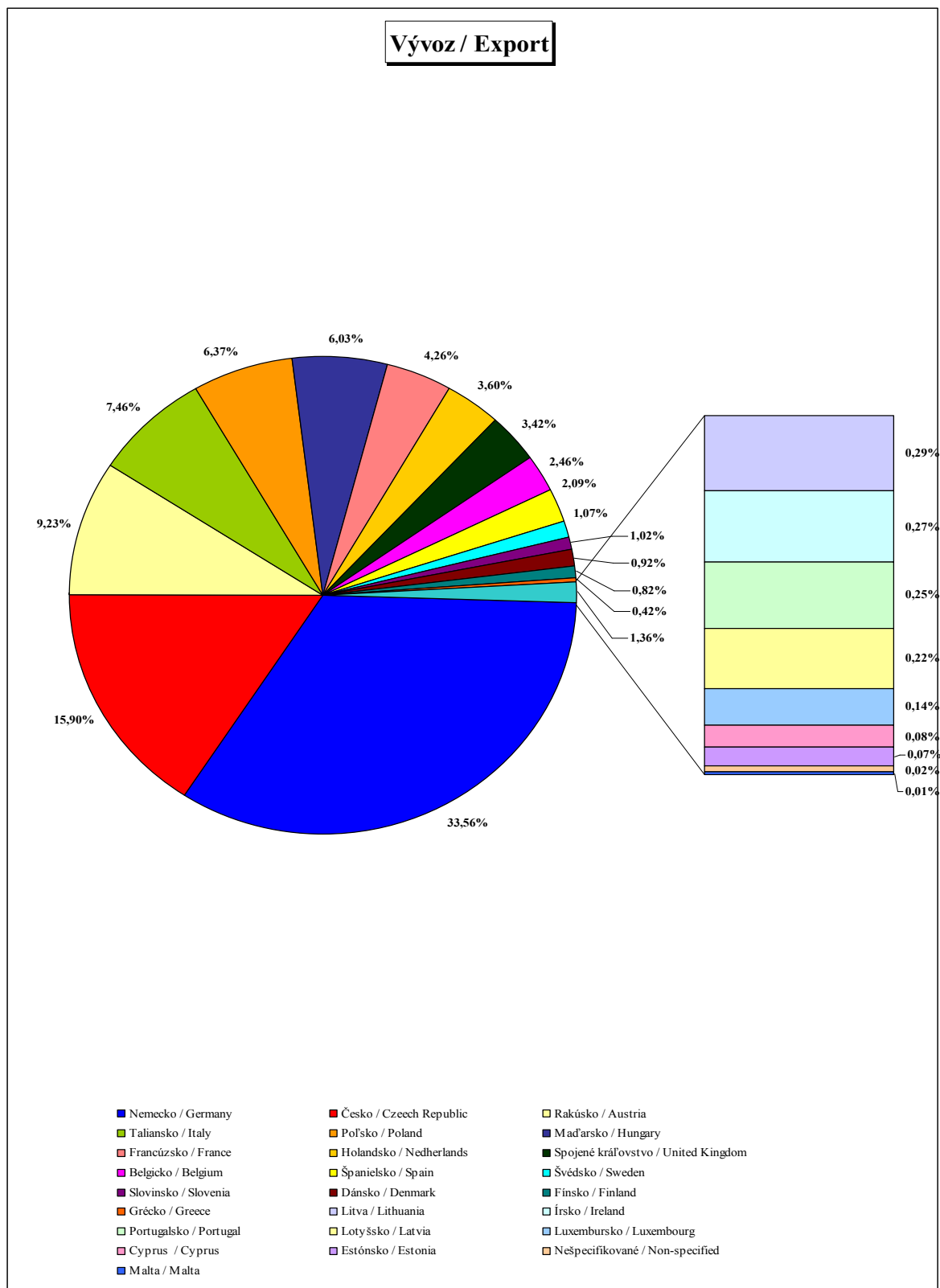
OBCHOD S ČLENSKÝMI ŠTÁTMI EÚ
V ROKU 2004 - DOVOZ

Zdroj: ŠÚ SR

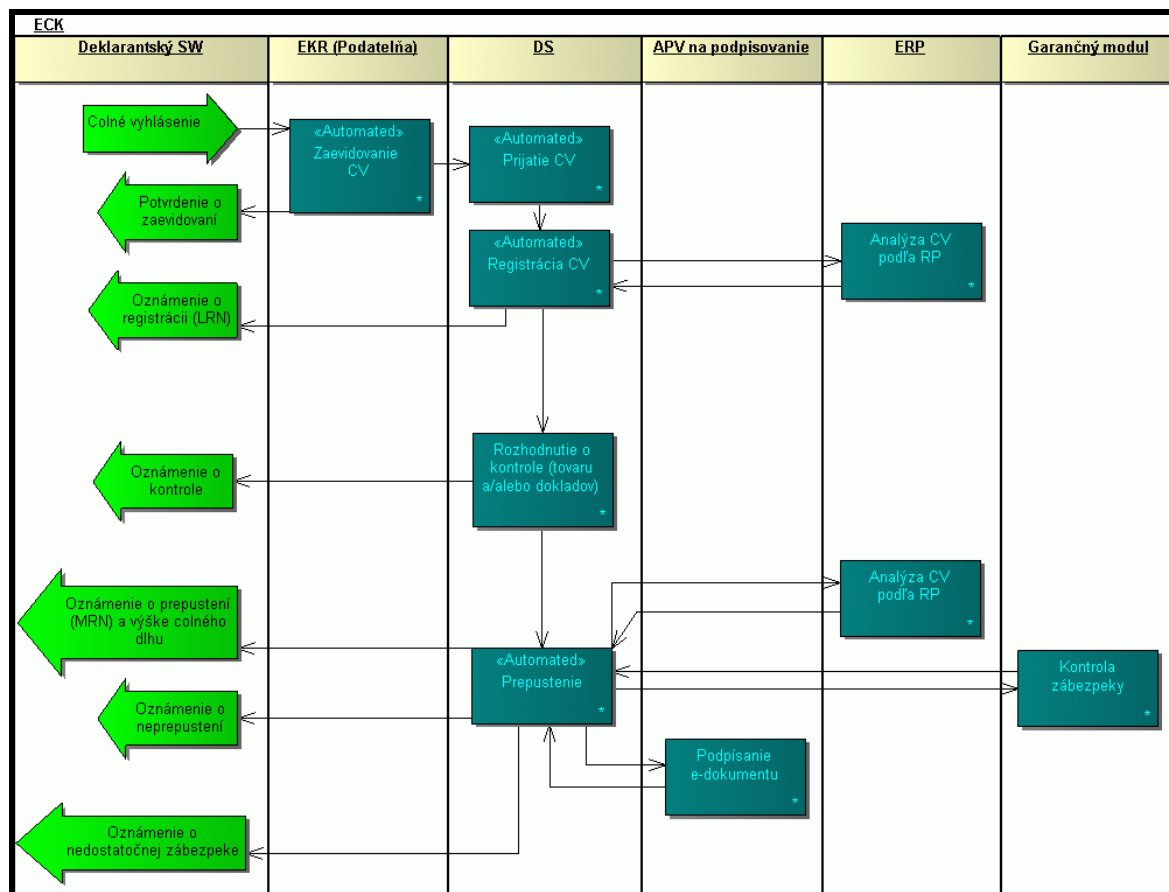
**PRÍLOHA PXII: OBCHOD S ČLENSKÝMI ŠTÁTMI EÚ
V ROKU 2004 - VÝVOZ**

Zdroj: ŠÚ SR

PRÍLOHA PXIII: DIAGRAM PROCESNÝCH TOKOV (1)

1. Štandardný postup

Opis: V rámci elektronickej komunikácie je potrebné určiť miesta, v ktorých je dokument podpísaný elektronickým podpisom colníka. Tento podpis je dôležitý z pohľadu zodpovednosti za rozhodnutia, preto ak ide o bežné oznámenia, podpis nie je nevyhnutný. Ak však ide o rozhodnutie o prepustení či o neprepustení, tak podpis bude nevyhnutný.

Správy a udalosti

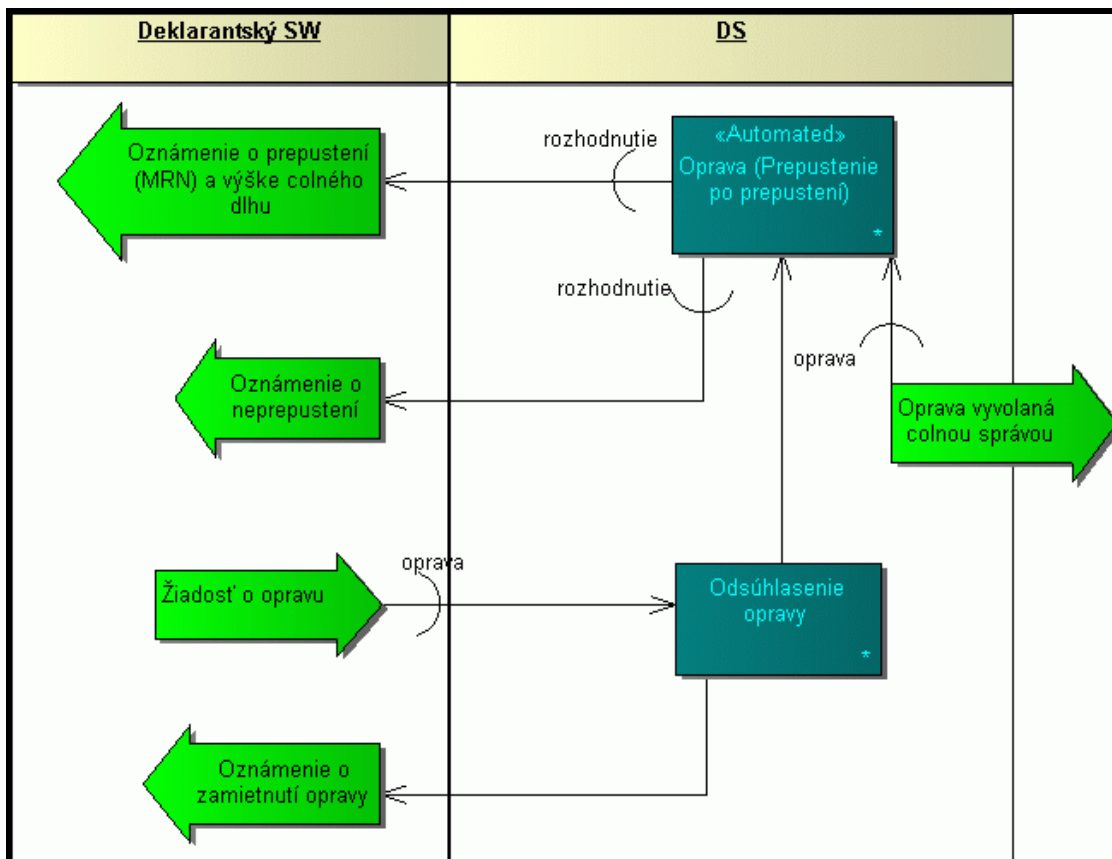
Colné vyhlásenie
 Oznámenie o kontrole
 Oznámenie o nedostatočnej zábezpeke
 Oznámenie o neprepustení
 Oznámenie o prepustení (MRN) a výške colného dlhu
 Oznámenie o registrácii (LRN)
 Potvrdenie o zaevidovaní

Procesy a činnosti

Analýza colného vyhlásenia podľa RP
 Kontrola zábezpeky
 Podpísanie e-dokumentu
 Prepustenie
 Prijatie colného vyhlásenia
 Registrácia colného vyhlásenia
 Rozhodnutie o kontrole (tovaru a/alebo dokladov)
 Zaevidovanie colného vyhlásenia

PRÍLOHA PXIV: DIAGRAM PROCESNÝCH TOKOV (2)

2. Oprava colného vyhlásenia

Správy a udalosti

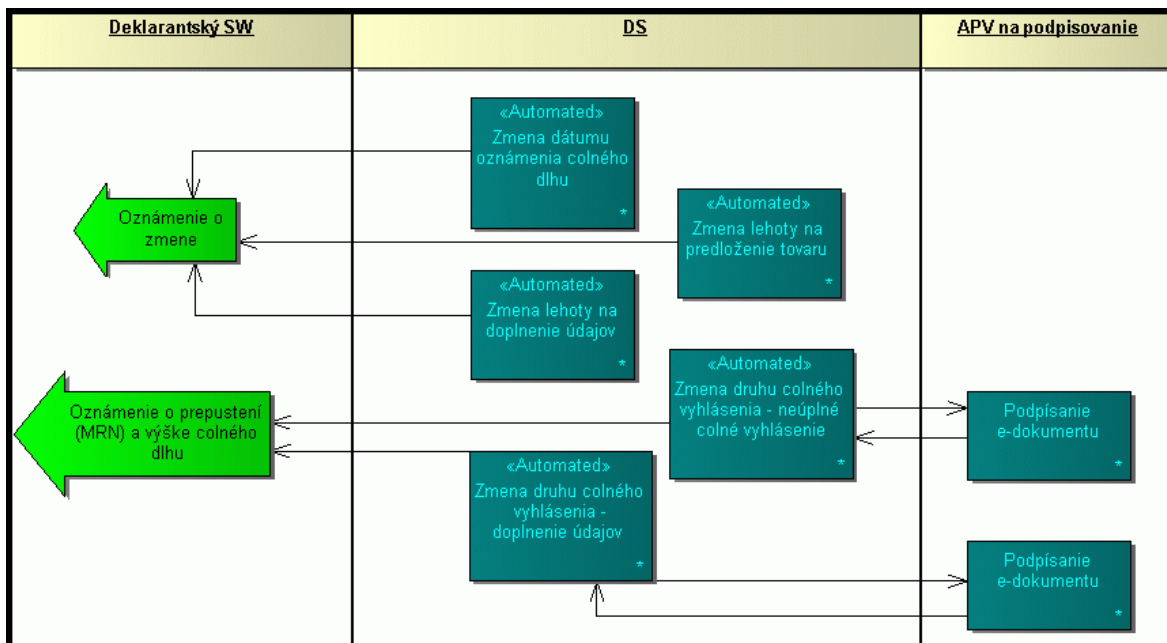
Oprava vyvolaná colnou správou
 Žiadosť o opravu
 Oznámenie o neprepustení
 Oznámenie o prepustení (MRN) a výške colného dlhu
 Oznámenie o zamietnutí opravy

Procesy a činnosti

Odsúhlasenie opravy
 Oprava (Prepustenie po prepustení)

PRÍLOHA PXV: DIAGRAM PROCESNÝCH TOKOV (3)

3. Zmeny

Správy a udalosti

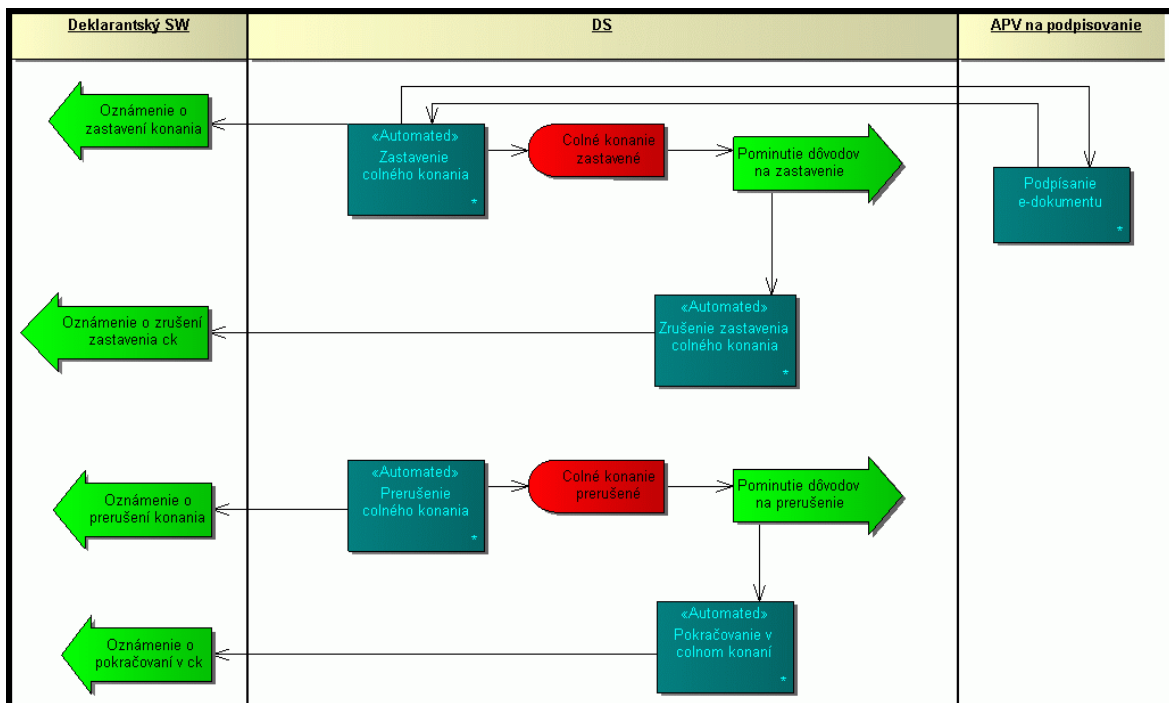
Oznámenie o prepustení (MRN) a výške colného dlhu
Oznámenie o zmene

Procesy a činnosti

Podpísanie e-dokumentu
Zmena druhu colného vyhlásenia - doplnenie údajov
Zmena druhu colného vyhlásenia - neúplné colné vyhlásenie
Zmena dátumu oznámenia colného dlhu
Zmena lehoty na doplnenie údajov
Zmena lehoty na predloženie tovaru

PRÍLOHA PXVI: DIAGRAM PROCESNÝCH TOKOV (4)

4. Prerušenie a zastavenie

Správy a udalosti

Pominutie dôvodov na prerušenie
 Pominutie dôvodov na zastavenie
 Oznámenie o pokračovaní v colnom konaní
 Oznámenie o prerušení konania
 Oznámenie o zastavení konania
 Oznámenie o zrušení zastavenia colného konania

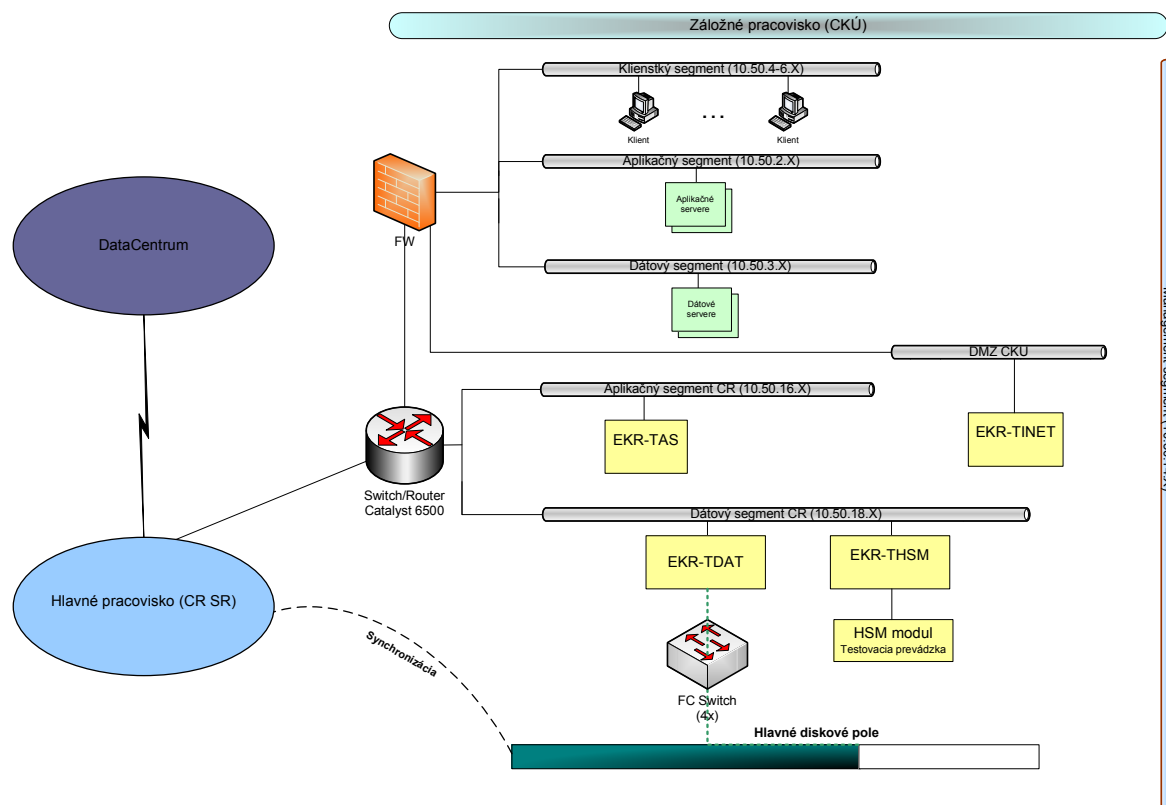
Procesy a činnosti

Podpísanie e-dokumentu
 Pokračovanie v colnom konaní
 Prerušenie colného konania
 Zastavenie colného konania
 Zrušenie zastavenia colného konania

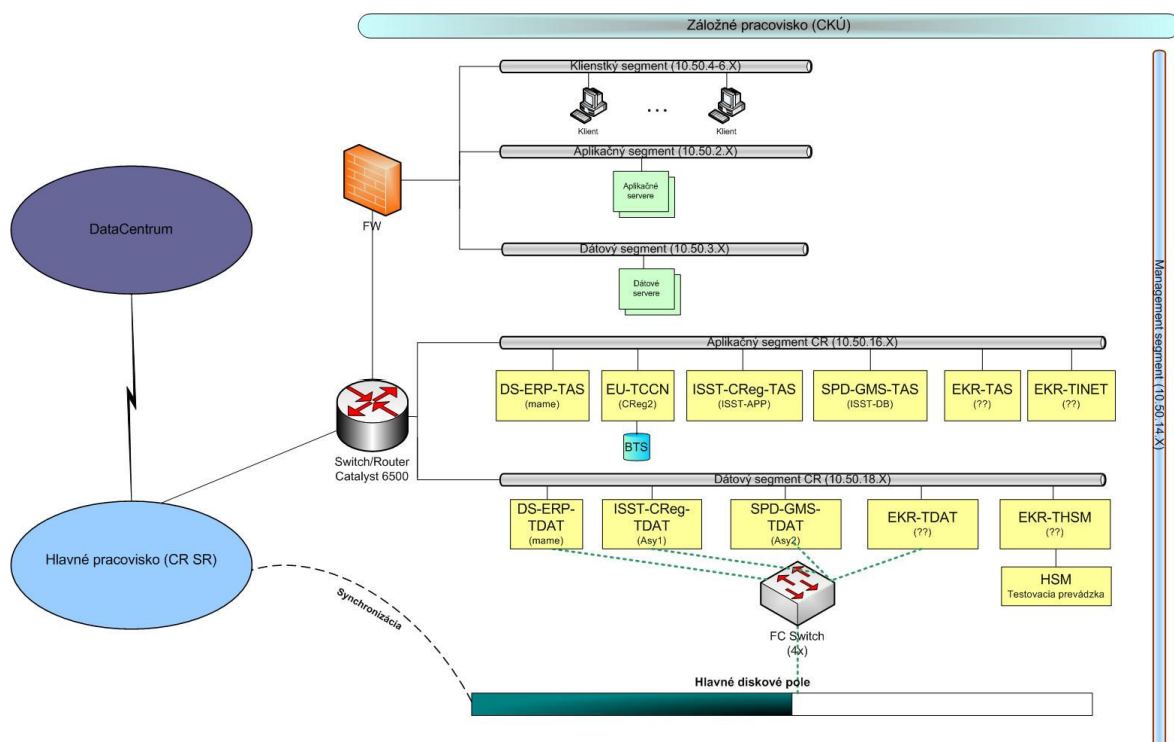
Prerušenia procesov

Prerušenie procesu - Colné konanie prerušené
 Prerušenie procesu - Colné konanie zastavené

PRÍLOHA PXVII: CIEĽOVÝ STAV PREVÁDZKY SYSTÉMU EKR NA ZÁLOŽNOM PRACOVISKU

PRÍLOHA PXVIII: STAV TESTOVACEJ (ZÁLOŽNEJ) PREVÁDZKY APLIKAČNÝCH SYSTÉMOV CR SR NA ZÁLOŽNOM PRACOVISKU

**PRÍLOHA PXIX: ŠTATISTICKÁ ROČENKA ZA ROKY 2003
A 2004**